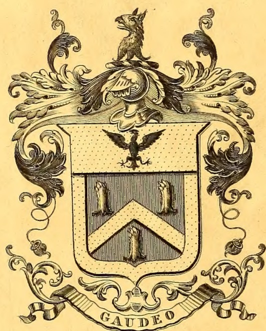

FRANKLIN
DELANO
ROOSEVELT

Franklin D Roosevelt
1906

1 map lacks lower part.


GAUDEO

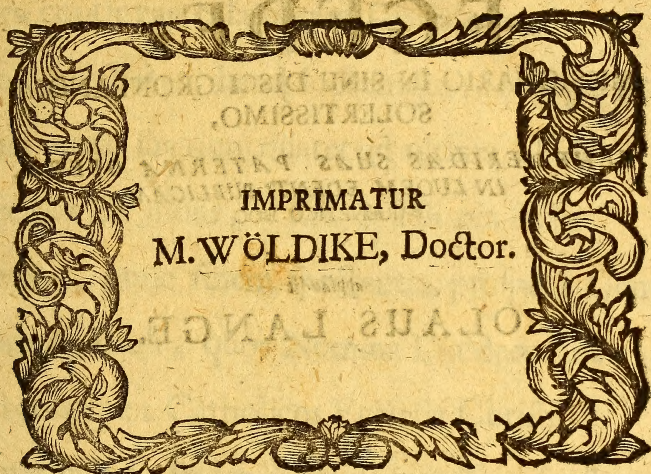
CONTINUATION
af
RELATIONERNE
Betreffende
Den Grønlandske MISSIONS
Tilstand
Og
Beskaffenhed,

Forfattet
I FORM af en
JOURNAL
fra
Anno 1734 til 1740.

af *Colonien*,
Christians-Haab
udi *Disco*-Bugt.

Ved
PAUL EGEDE,
Missionair udi Grønland.

KJØBENHAVN,
Trykt hos Johann Christoph. Groth.



IMPRIMATUR

M. WÖLDIKE, Doctor.

VIRO
PLURIMUM REVERENDO,

DOMINO
PAULO JOHANNIS EGEDE,

MISSIONARIO IN SINU DISCI GRONLANDIÆ SOLERTISSIMO,

EPHEMERIDAS SUAS PATERNA OPERA, IN LUCEM EDENTI PUBLICAM,
PARÆNETICO HOC

applaudit

OLAUS LANGE.

Vir Juvenis, Patre, quem Pietas regit, Edite Claro
Gentem convertendi Nomine Hyperborealem,

Exe-

Exequeris pariterque Paternum Munus, Amoris,
Virtutis, Fideique Paternæ Gratia fecit
Hæredem quem justum, quem spes occupat ipsum:
Solers continuas calamoque Diaria cito,
Cœpit quæ Pater; haud doctumque rudemque lateret,
Regna modo sua quo dilatet ad ultima Thule
Supremus Dominus, Patris & Fili pia facta
Quæ sint, hunc finem spectantia, prospera Genti,
Johannis, Pauli, quos Nomina Dia decorant
Doctores quos Catholicos Ecclesia Christi
Semper habet, Paganis omine non sine fausto.
Auges grande opus Io! quod decet esse perenne,
Censeo, conveniens Tibi, qui Patris æmulus extas.
Ut Pater, emeritus, seroque, brabæa capessit,

Ultima pro Christo fundens spiramina vitæ,
Surgat ut Arcti in spem studiosa ac Orba Juventus,
Edocet hanc Sacra Dogmata Christi cum dialecto
Difficili linguæ Kalalitæ sedulus usque:
In medio positus cursu properabis ad illam
Ipsam Metam, quæ Palmam defertque Coronam,
In Christo quæ, pace perenne, effloreat olim!
Gratulor inceptis ausis his, queis DEUS addet
Magnum, qui sapit, & valet, & volet, Incrementum!



De-

Deris EXCELLENCE
Høy=ædle og Vel=baarne,
Høy=ædle og Vel=baarne,
Høy=og Vel=ædle Høy=ærværdige,
Vel=ædle og Velbyrdige

Samptlige Allernaadigst forordnede Herrer udi Collegio de curſu Evangelii promovendo.

Endſkiønt her ikkun falder lidet eller intet at annotere ved denne Grønlandſke Miſſions For-

retninger, som kunde værdiges at læsis af de Gunstige Herrer, har jeg dog alleene for underdanigst at lade see hvor vidt dette Lands Indbyggere deris Forstand strekker sig, optegnet med deris egne Talemaader, hvad som er talt af dem, ved det de har hørt tale om Gud og hvad der hører til ævig Salighed at erlange; thi som Folket er dumt og taabeligt, og hverken veed eller skiøtter om at raisonnere det ringeste som kloge og skarpsindige Hedninger ellers pleier, gives ikke heller Anledning at fylde mange Blade med deris lærde Discurser og Samtaler med os; saasom de, uden viidere Betenkning imodtager alt hvad de hører, om det end var den største Løgn og Urimelighed. Var det ikkun om deris blotte Bifald og Samtykke at giøre, som man veed de Catholske Missionarii i Indien lader sig afspise med, da skulde der sandelig ikke findes en Grønlænder, som jo gierne skulde lade sig døbe og blive en Christen, helst om man vilde ind

gaae

gaae dem, at de maatte baade troe hvad vi og deris saa kaldede Angekkut ɔ: Viise siger og fortæller; ligesom man finder at og vore gamle Nordske Folk og Hedenske Forfædre har baade vilde tilbede Christum og deris Afgud Odin; thi kan der disverre! ey meldes meget om de mange Omvente, hvilket til Deels, som melt, er deres egen Koldsindighed at tilskrive, til Deels de hid til værende u-fuldkomne Anstalter til dette Desseins Fremgang, og om endskiønt jeg vel undertiden har mærket hos en eller anden nogen særdeles Andagt og Alvorlighed, har jeg ey kundet deelagtiggiøre dem i den hellige Daab, saasom man er u-visse om Misſionens bestandige Fortsettelse; thi om den igien skulde ophøre, saa maatte jo de stakkels Mennisker falde til deres forige Mørke og Vildfarelse, naar man først seer Verket nogenledes sat paa en fast Foed, kan man dis dristigere siden gribe til en saa hellig og vigtig Forretning. Imidlertid

bedes

bedes ydmygst de Gunstige Herrer bilde optage dette i megen Naade og Behaggenhed, som jeg og stedse vil lebe

Deres EXCELLENCE
Høy=ædle, og Velbaarne,
Høy=ædle og Vel=baarne
Høy=og Vel=ædle Høyærværdige
Vel=ædle og Velbyrdige

Samptl. Naadige og Gunstige Herrers

Christianshaab udi Grønland
den 31 *May* 1737.

Underdanigste og ringeste
Tiener
Paul Egede.

Veldømende Christelige Læsere!

Af en for 3 Aar siden af mig udgiven Journal og Relation betreffende den Grönlandske Missions Begyndelse og Fortsettelse, haver den Christelig Læsere noksom fornummet Missionens Tilstand og Fata udi de 15. Aar jeg var udi Grönland; Men som og en Loge 1734. af velfornemme Negotiant her udi denne Kongl. Residentz-Stad, Kiöbenhavn, Monſ. Jacob Severin, er bleven anlagt udi Disco-Bugt paa 69 Graad, næsten 100. Miile Nordeligere, end hvor jeg var, og min Søn Povel Egede, som Præst og Missionair haver opholdt sig der sammesteds udi 4re Aar, og i midlertid, som velkyndig udi Grönlændernes Sprog, ikke allene haver underviist Hedningene udi den Saliggiørende Guds Kundskab, men endogsaa ført adskillige Discurſer med dem, hvor af en udførligere Undretning, saavel om deres Superſtitioner, som Capacitet og Begvemhed til at antage den Christeli-

 ge

ge Lære, kand haves, end som udi min Journal er at finde; haver jeg holt det for nøttig ogsaa at lade komme for Lyset bemelte min Søns hiemsendte Journaler, forhaabendes at giøre dem en Velgefal og Tieniste der med, som frygte GUd og gierne seer Christi Riges Udbreedelse iblant arme vankundige Mennisker. GUd lade mit Oyemerke hermed opfyldes, som er, at mange maatte af det glædelige Haab, som disse Relationer giver os om denne enfoldige Nations frugtbarlig Opliusning, opmuntres til ogsaa at contribuere noget til denne Missions Fortsettelse, hvor af de her maa have megen Glæde og Fornøyelse, og hisset hente en Naadeløn af GUd i Himmelen, som allertroehiertigst forønskes dem

af

Hans Egede.

Anno



Anno 1734.

Efter at Monſ. Jacob Severin, Velfornemme Negotiant udi Kiöbenhavn havde reſolveret, ſig til at fortſætte det Grønlandſke Deſſein, og til den Ende og en allernaadigſt Octroye, ſaa vel ſom anden meer Kongl. Aſſiſtence, til Verkets deſto bedre Fortgang, allerunderdanigſt erholdet, blev jeg den 26 Martii i den HErres JEſu Navn af Hans Kongl. Majeſtæt allernaadigſt vocerit ſom Miſſionarius, at gaae over til Grønland for at være min kiære Fader der ſammeſteds til Grønlændernes Omvendelſe aſſiſterlig, og efterdi jeg til ſamme Verk af min kiære Fader og forhen var deſtineret, og efter nogle Aars Forløb udi Grønland til forn havde temmelig lært Grønlandernes Sprog, fant jeg mig for GUD, ſaa villig ſom pligtig, ſligt at paatage. GUD forleene mig efters ſin værdig Hellig Aands Biſtand dette betydelige Embede til hans allerhelligſte Navns Ære og de Vankundiges Oplyßning trolig og frugtbarlig at udrette.

Aprilis.

Den 2. blev jeg tillige med mine 2de Med-Brødere Herr Andreas Bing, og Martin Ohnſorg. (Som og vare allernaadigſt vocerede til Miſſionarier) af hans Høy-Ærværdighed Biſcop Worm, ordineret til det hellige Prædike-Embede.

Majus.

Den 17. efter at alting var nu færdig, som behovedes til en nye Colonies Oprettelse, begav vi os i JEsu Navn om Borde paa Skibet, og gik om Aftenen silde til Seigls. Patronen for Verket fulte os til Helsingør, hvor fra vi igien om Morgenen gik til Soes.

Den 21. paakom os et meget stormende Veir i Kattegat, og varede indtil den 23. Imidlertid vare vi meget ilde der an, efterdi at Skibet ikke allene var saa overmaade lastet, at det ikke kunde bierge sig for nogen Søe, men Pomperne bleve og saa tilstoppede. Herforuden var vi og i Frygt at støde an paa Klipper og Grunde, saa som vi ikke kunde føre Seil, men maatte drive hvor Vinden ville have os hen.

Den 27. havde vi meget got Veir, passerede samme Dag Lindes-nes. Om Aftenen blev Storm igien og maate paa nye drive for Vinden.

Den 31. haglet og snede det.

Junius.

Den 2. passerede Hitland og havde atter stormende Veir med tyk Lufft.

Den 17. fik vi at see den Sønder Ende af Grønland, som kaldes Staten-Huk. Fra den 2 Junii hid til hafde vi meget skiønt Veir og god Vind.

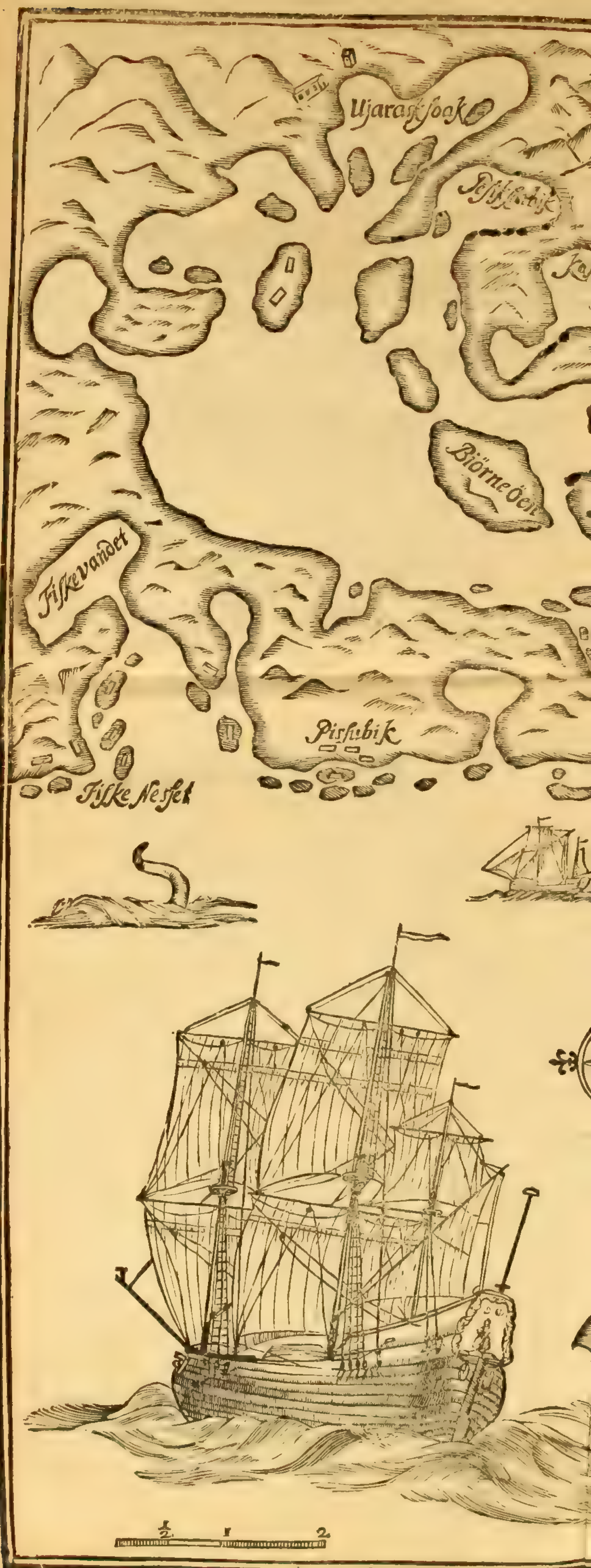
Den 22. saae vi en heel Hob Iis-Bierge. Imod Aftenen treffede vi den Flensborger Galioth, som og var destineret at gaae op til Disco-Bugt, og var gaaet fra Kiøbenhavn den 18 May.

Julius.

Den 2. møtte vi en Hollandsk-Huchert, som bragte os de Tidender, at Skipper Jacob Bentsön var lykkelig arriveret til Got-Haab, og var igien taget derfra for at fortsætte Reysen til Disco-Bugt for at handle med de Vilde og at tilføre den nye Colonie, som skulde oprettes, det han havde inde.

Den 3. passeret vi Baals-Revier forbi, hvor den Søndre Colonie er.

Den 6. loed sig Tilsiune et meget forskrekligt Haf-Dyr, hvilket reiste sig saa høyt over Vandet, at Hovedet af det, ragte over vores store Mers. Det havde en lang spids Snude, og blæste som en Hvalfisk,



Ujarasſoak
Biörne öen
Fiſke vandet
Piſsubik
Fiſke Neſſet
½ 1 2


Amaralik
Præstefiorden
Gothaab
Baals Revier
Aftegning over Baals Revier som ligger paa 64 H.E.

fiſk, havde breede ſtore Laller, og Kroppen ſyntes at være begroed med Skiell, og var meget runken og ujefn paa Huden; den var ellers ſkabt neden til ſom en Orm, og der det gik under Vandet igien kaſtet det ſig bag over og reyſte ſaa Stierten op af Vandet en heel Skibs længde fra Kroppen. Om Aftenen der efter fik vi et meget ſterk Veir.

Den 7. continueret med Stormen, ſaa vi nodes omſider at tage Seiglene fra og drive for Vinden.

Den 11. var ſaadant Mork og Taage at vi maatte brænde Lius i Cahytten, Klokken 4 effter Middag, og det paa den høyde, hvor Solen ikke gaaer ned under Horizonten om Natten, paa diſſe Tider.

Den 12. atter ſtormende Vinde, og ſaae ſtore Jis-Bierge.

Den 13. ſaae vi Diſco-Eyland.

Den 14. treffede vi for omrørte Skipper Bentzſön udi Diſco-Bugt: Om Natten foer vores Skipper og Kiøbmand i Land, for at udſee en beleylig Skibs-Havn og Bygnings-Plas.

Den 15. om Morgenen tiilig, kom igien tilbage, og have ſundet det beleyligt nok for begge Deele. Hvorfor vi forføyede os der hen, og om Aftenen, med alle 3 Skibe kaſtet Anker udi ſamme opſundne Havn, ſom af Hollænderne kaldes Viire-Bay. Og takket Gud for en lykkelig og velbeholden Reyſe.

Den 18. prædiket Herr Andreas Bing paa Skibet. Effter-Middag reyſte han med mig hen til nogle Vilde, ſom boede i Tælter een halv Miil fra Skibet. Ved ſamme Leylighed underviiſte jeg dem lidt om GUD, alletings Skabere, hvorpaa de gave flittig agt, ſaaſom noget de tilforne ikke ſaa tydelig havde hort om; thi nogle af dem ſom i forrige Aaringer havde boet ved Got-Haab, og nu opholdte ſig her, havde fortalt dem lidet der om. De bade alle at jeg vilde blive hos dem og ikke reyſe Søer efter, eller i ringeſte komme igien til dem tilkommende Aar.

Den 19. Kom nogle af dem ſom jeg talte med forrige Dag, og ſpurdte: Hvorledis det ſkulle gaae dem ſom leve og overblive ved Guds Søns Tilkommelſe? Jeg ſvarede dem med det ſom Paulus ſkriver 1. Cor. 15. v. 51. Hvor med de bleve fornøyede og gik bort.

Den 25. Prædikkede jeg i det nye oprettede Huus. Om Aftenen

afgik igien et af Skibene, for efter Ordre at forføye sig til den Søndre Colonie; Jeg fuldte og med, saasom jeg havde faaet Permission at blive hos mine Forældre Vinteren over.

Augustus.

Den 8. Kom vi lykkelig og vel til Got-Haab, hvor jeg Gud skee lov! Fant alle Mine i god Helbred-Stand.

Den 18. Gik Skibet, hvormed jeg fulte til Got-Haab igien, fra Colonien for at fortsætte Hiemreisen.

October.

Den 11. Iblant andre Grønlænder som besøgte os, var en hvilken kom til mig og begierte at jeg vilde give ham lidt Aske, som hand vilde kaste i Søen, paa det at Sælhundene skulle derefter samlis. Der jeg spurdte ham, om der da var saadan Krafft i Asken, at den kunde drage Sælhundene til Landet? Svarede hand ja, hans Lands-Mænd havde offte forsøgt det. Jeg siger til ham, At der ere kommen Sælhunde troer jeg nok, men at de ere komne for Asken skyld tviler jeg paa; thi var der saadan Krafft i Asken, da vidste vi det nok, vi, som efter deris egen Tiistaaelse, have ingen Umulighed, o: Veed og kand giøre alle Ting, foruden Ebbe og Floed, hand skulde derfore ikke sette nogen Troe til slige daarlige Ting, men troe paa GUD, som regierer over alle Creature, og kand forskaffe dem Næring og Føde, som troe og paakalde ham.

Den 18. Reiste min Fader Herr Hans Egede til de Grønlænder som boede i Nærværelsen, for at underviise dem i Saligheds Sag.

Den 25. kom en Grønlænder til os, og forblev Natten over. Der jeg talte med ham om Gud og forestillede ham, hans og hans Lands-Mænds elendige Tilstand, sagde hand sig tit at have tenkt paa hvad hand havde hørt af min Fader, nemlig at ingen kunde blive salig uden hand kiender GUD og er døbt; lovede derfore offtere at ville komme til os for bedre at underviises, at hand kunde blive døbt.

November.

Den 29. kom en Kone-Baad til os fuld af Qvinder og Børn fra Haabets-Øe, som og ved samme Leylighed bleve underviiste.

Decem-

December.

Den 6. Foer jeg ud til vore Naboer paa Embedes Vegne, der jeg om Afftenen havde holdt Catechisation med dem, bade de mig, at jeg vilde fortælle dem om voris Land. Og der jeg fortalte dem, hvor store og prægtige Huuse der vare oprettede til den Guds Ære, hvor om de nu havde hort mig tale, og hvorledis voris Folk hver 7de Dag, efter hans Befalning i det 3die Bud, forsamlis for at høre Guds Ord af Præsterne og at love og priise ham; Spurdte en af dem, ærer og frygter og eders store Herre Kongen, GUd? Jeg svarede ham ja, at baade ærer Kongen Self GUd, og vil ogsaa at hans Undersaatter og Tienere skal giøre det samme, ja straffer alle dem som ikke ville leve efter Guds Bud og Villie: Og efter som hand hafde hort at I vidste ikke af GUd at sige, har hand befalet os at reyse til eders Land at forkynde eder om den samme, paa det I ikke efter Døden skulle komme til Dievelen, thi hand ynkedis over eders store Elendighed etc. **Det er en meget god Mand, sagde de, gid vi havde noget at give ham, fordi hand elsker os saa meget.**

Den 11. kom jeg hiem til Colonien igien, og blev dette den sidste Visite til Grønlænderne i dette Aar.

Anno 1735.

Januarius.

Fra den 10. indtil den 15. var min Fader ude hos Grønlænderne og underviiste dem.

Februarius.

Udi denne Maaned havde ingen Visiter kundet skee til Grønlænderne for slemt og stormende Veir hver Dag.

Martius.

Den 7. reiste jeg ud til Grønlænderne, og føer omkring til dem alle i Circumferentzen boende og underviiste dem. Der jeg kom til den gl. Colonies Øe, spurte en mig, om de, i det Huus jeg kom fra, havde Hexset Afftenen tilforne? Jeg merkede strax at hand ikke vidste at vi straffede saadant i dem, thi hand var en Fremmed og var det Aar ankommen Norden fra Disco; hvorfore jeg svarede

ham med Kaaldsindighed; at de Hexsede ikke, mens vi vare der, men de lavede sig til at Hexse til Aften. De andre som hørte dette vinkede til ham, at hand skulde tie med sligt; Jeg vilde ikke heller mere tale der om, saasom jeg haabede ved en anden Leylighed at faae det at viide, helst efterdi Hexseriet angik den Person, som flatterede sig af at troe frem for sine Lands-Mænd, og at hand foragtede alle deris Superstitioner. Men, imedens jeg var der, kom en fra det self samme Huus, hvor dette Abespil var holdet, hvilken fuldte hiem med mig Dagen der efter. Hannem spurte jeg, om hand var Nærværendis den Aften de Hexede og hørte paa? Hand svarede, at hand ikke var hos der de Hexede, men var ude i et andet Huus. Efter at jeg nu havde faaet at viide Hexe-Mæsterens Navn, og til hvad Ende det var skeed, holdt jeg op at tale mere der om.

Den 17. kom jeg hiem igien fra Grønlænderne.

Den 18. Besøgte os nogle Grønlænder, og tilligemed den Person, som omelte Koglerie var giort for, thi som han var udslagen paa Ryggen af Saar, som de holdte for at være dødelige, havde de indbildt ham at han ikke kunde cureres uden at en Angekok hexede over hannem. Der jeg nu ikke vilde tale med ham som med de andre, spurdte han, hvorfor jeg ikke var med ham som jeg plejede? Svarede jeg ham, at jeg ikke kunde fordrage dem som brugte Hexe-Mæstere, og sagde ham saa alt hvad jeg havde hørt om ham, loed hannem og forstaae, at han ikkun skulle blive ved sine Angekoker, som han troede bedre end mig, saa kunde han giøre Sælskab med dem til Dievelen. Han begynte vel at undskylde sig, men søm jeg loed som jeg ikke vilde have mere med ham at bestille, foer han gandske bedrøvet bort.

Den 19. kom han atter igien og bad at jeg dog ikke ville være vred paa ham sigende: Han ingen Roelighed havde haft og kunde ikke sove for Bekymring over det han havde giort, haabede dog at naar han bad GUd der om, skulde han nok blive ham bliid igien, han vilde og forsikkre mig, at jeg aldrig skulde høre sligt meere om ham. Effter at jeg havde alvorligen formanet ham, droeg han fornøyet hiem igien.

Aprilis.

Den 3. besøgte os en Deel Grønlænder med Qvinder og Børn, og forblev Natten over.

Den 18. foer jeg til Grønlænderne, som i mængde nu vare forsamlede udi Nepiset Sundet en god Miil fra Colonien. Der jeg havde endt min Tale og Underviisning til dem, sagde en af dem om sig selv: Jeg har et got Gemytt, derfor troer jeg alt hvad du haver sagt.

Majus.

Den 4. kom en heel Hob Grønlænder til os Sønden fra, som iblant andet, sagde: At siden Maanens Hunde havde giød paa Torden, havde den ikke ladet sig høre.

Den 12. reyste min Fader paa Embedes Vegne, ud til Grønlænderne i Koeköerne.

Den 15. am Aftenen silde, blev vi glædet med Skibe fra Fæderne-Landet. Hvormed jeg fra desseinets Patron Monſ: Jacob Severin blev tilskrevet at jeg skulde forføye mig til den Norder Colonie. Men som min Fader, med Kongl. allernaadigst permission, havde resolverit at reyse igien fra Landet, og Herr Ohnſorg endda ikke saa vit var avanceret udi Sproget at han kunde forrette Miſsionens Tieniste, var det fornøden at jeg maatte forblive hvor jeg nu var.

Junius.

Den 5. fortsætter Skipper Jacob Bentſön sin Reyse Nord efter til Diſco-Bugt.

Den 20. reyste min Fader ind udi en fiord kaldet Amaralik, 6 Miile fra Colonien, for til Afskeed at tale med de der indeværende Grønlænder.

Den 25. kom han tilbage igien.

Julius.

Den 5. besøgte os en Grønlænder med sin heele Familie, og maatte forblive hos os udi 2 Dage for stormende Veir. Den samme havde 2 Søstre til Ægte og 1 Søn med hver.

Den 9. kom en Mængde af Vilde Sønden fra, som fortsætte deres Reyse Nord efter.

Den 11. besøgte os atter nogle Grønlænder, hvilke jeg underwiiste; og der de hørte at der vare 2 Veye for Menniſken efter Døden, sagde en af Qvinderne: Jeg er bleven saa liden som min lille Finger; hvormed hun vilde betyde at det som hun nu havde hørt, giorde hende

saa bange, at hun syntes i sin egne Øyne, ikke at være større end hendes lille Finger, ɔ: ringe og u-værdig af Forundring over alle de store Ting hun havde hørt.

I blant disse var og en Angekok, hvilken sagde at han havde været i Disco, og der samme steds ved sin Konst giort at Jisen Brød op for Tiden. Han sagde og, at have været i Himmelen forige Vinter. Jeg bad ham at hand vilde lære mig at blive en Angekok, saa vilde jeg betale ham derfor, hvis jeg kunde lære det. Han sagde ja, jeg skal sige dig hvorledes du kand blive det; du er noget klog tilforn, derfor kand det nok skee. Her paa begynte han da som følger:

Du skall gaae et stykke Vej op i Marken, hvor ingen Mennisker er, der skal du opsøge dig en stor Steen, og sætte dig ved den, kald saa paa Dievelen og siig at du vil være en Angekok, saa kommer hand da til dig; Men det Første du seer ham, da faaer du meget Ont og døer omsider og bliver saaledes liggendes udi 3de Dage. Derefter bliver du levende igien. Gaae saa hiem og da er du strax en Angekok. Den første Gang du vil fare til Himmels, skal skee ved Solstitium autumnale, thi da er den nærmeste Himmel, nemlig Regnbuen nær ved Horizonten, og da skal du lade dig binde med en tyk Rem, (saadan en som Grønlænderne bruge til en Linie i deris Harpuner, naar de skyder Sælhunde.) Hovedet imellem Benene, Hænderne paa Ryggen, og med det øvrige af Remmen skal det heele Legeme sammenbindes. En Tromme skall og leggis ved din Siide. Herpaa, naar Lyset er slugt og Vinduerne gandske tildekkede, saa at der er gandske mørkt inde i Huuset, og du har begyndt paa den anden Sang, som vore gamle Forfædre have giort, da er du strax løs igien, og farer op igiennem Taget, og derefter igiennem Lufften, indtil du kommer til den første Himmel;

mel; Der rinder en stor Elv oven fra den øverste Himmel, og ved Siden af denne Elv er et Flod og slet Bierg, paa det skal du gaae op til dend øverste Himmel. Naar du kommer der, faaer du at see Dyr og Fugle nok og Angekut Poglit, ɔ: Angekut med Sække paa, deris Siæle.

Nu har jeg sagt dig (sagde hand) hvorledis du skal blive Angekok, betal mig nu vel derfor. Jeg bad hannem at hand vilde først fortælle mig, hvorledis man bliver Angekok Poglik; Hvor til hand var strax villig og sagde: Der ere mange Angekut, men ikkun faae Angekut Poglit, og de som skal blive det, maae tilforne være gemene Angekut, giøre ligesom tilforne er sagt, slukke Lyset ud at det bliver gandske mørkt inde, dog skal de ikke være bundne. Herpaa kommer en hvid Biørn igiennem Indgangen, og biider saadan en Hexen-Mæster i hans store Taae, slæber ham til Søen og kaster ham ud i Vandet, der er strax en Hval-Ros færdig som griber ham ved hans Genitalia og æder ham op tillige med hviid Biørnen. En liden Stund derefter, bliver hans Been, et efter andet, kast ind paa Gulfvet, hvor hand havde Hexet, og naar de ere der alle, saa stiger hans Aande op af Jorden og samler sig igien med Benene, at hand igien bliver levende. Efter at hand nu havde endt denne Sladder, forlangede hand atter sin belovede Løn; Men der jeg bad hannem at hand vilde gaae ud med mig og giøre et Lufft-Spring, som jeg saae derpaa, paa det jeg kunde være forsikkret at hvad hand lærdte mig var sandt, sagde hand: Det var for lyst, jeg skulde bie til Vinteren kom og Natten blev mørk. Jeg loed ham igien forstaae, at hand ingen Betalning fik førend jeg havde seet ham høy lys Dag at fare til Himmels, og kunde hand ikke det, da var det Løgn alt hvad hand havde sagt. Men hand undskyldte sig dermed, at hand

var trangbrøstet og hæs, efterdi hand den heele Sommer havde været plaget af Hoste. Slutningen paa Konsten saa vel som Betalningen blev til intet; thi hand maatte self omsider tilstaae at det var Løgn; men at dog noget var sandt.

Augustus.

Den 6. vare nogle Vilde hos os, som i forrige Vinter havde opholdt sig udi Disco-Bugt, de samme fortalte os at Coloniets Folk der Nord da levede vel, saa nær som 2. af Matroserne som vare døde.

Den 26. kom Kiøbmanden der Norden fra, og havde med sig Herr Bing, sampt Kiæristen og Sønnen, saasom de havde Mangel for Proviant, efterdi Fæderne Lands-Skib ey endda der var ankommen, hvorfore de, befrygtende dets gandske Udeblivelse, forlangende paa Got-Haab at forblive. Skiønt vi nu self vare slet nok provianterede, maatte vi dog imodtage dem, siden de hafde fundet for got heller at ville være Præsteløs, end efter deres Meening og Foregivende, komme til for kort paa noget.

Den 30. Begav Kiøbmanden sig igien paa Hiemreisen, efterladende, som meldt, Herr Bing med sin Familie.

September.

Den 9. Ankom det længe forventendis Skib Norden fra Disco-Bugt, hvor det arriverde 8te Dage efter at Kiøbmanden med Præsten og hans Familie vare farne derfra.

Den 24. Fortsatte Skipperen igien Hiemreysen efter at hand havde indtaget, hvad som fra Calonien var at hiemsende.

Den 30. Fulte jeg min Broder, som udfoer Nord efter paa Handels Tougt, at jeg ved samme Leylighed kunde tale med forefindende Grønlænder om de Ting jeg var udsendt for. Underveis passerte blant andet efterfølgende: Der vi en Aften kom til et Stæd hvor endeel Grønlænder vare forsamlede, hendte det at en af de der boende Vilde blev borte paa Søen, hvor hand var udfaren med andre efter sin Næring, og druknede; Dette foraarsagede en stor Græden og Hylen iblant dem, den heele Natt; Qvinden løb ud paa Marken gandske nøgen i stærk Blæst og Snee-drev, klagede og jamrede sig ynkeligen for sin Mand; og der hun om Morgenen

genen derefter fik at see hans Piile kome drivende til Landet, sprang hun ned til Søen, stog Pilen op kyste den og trykte den til sit Brøst. Og endskiønt jeg ikke tilstrekkelig nok kunde trøste denne stakkels Qvinde; loed hun sig dog omsider overtale af mig og gav sig noget tilfreds igien, takkede mig og sagde: At det var meget vel at jeg kom der til dem; thi hun kunde ikke saaledis blive trøstet af hendes Lands-Mænd. Hendis Mands Broder foer Dagen efter ud, at søge efter ham, men fant ikkun hans Baad, hvilken hand førte til Lands. Den 3die Dag da vi skulle fare derfra, holdte jeg mig atter lidet oppe hos de Bedrøvede for at trøste dem; men der det kom Bud til mig, at mine Medfarende vare færdige at Reyse, og jeg end da forblev noget hos dem, sagde den dødes Broder: Gid jeg havde noget at forære dig, fordi du har trøstet os, holdt dig ikke op for vor Skyld, vi ere det ikke værd, naar du vil fare, saa far ikkun, jeg er hærdet af Sorg fra min Ungdom op, jeg er vant der til, og kand ikke mere græde, men det er ikkun de Smaae (pegende paa de Faderløse Børn) jeg sørger for. Til Slutning bad jeg dem at de ikke vilde sørge for meget, naar jeg kom til bage skulde jeg tale mere med dem.

Paa et andet stæd, bad en mig at jeg vilde glæde ham noget, efterdi han havde saa stor Sorg. Der jeg spurte ham, hvorfore han sørgede? svarede han: At han havde mist sin Kone og Børn ved en ulykkelig Hendelse, thi et stort Iis-Bierg var falden over hans Kone Baad, hvor udi hans Qvinde og Børn med flere vare udi, og sloge dem alle ihiel. Jeg bad hannem derfore, at han med de andre hans Huus-Folk, som vare 8te Familier, vilde vorsamle sig, og sætte sig ned hos mig, da skulde jeg fortelle dem noget som var behageligt og trøsteligt at høre. De kom strax til mig, hvor jeg da begyndte og tale for dem om Skabelsen og Synde-Faldet, og Opreysningen ved Christum, og hvorledes den HErre Christus paa den yderste Dag skal opvække alle Døde, baade de som ere i Havet, og paa Landet, da svarede den Sørgende: det er got. Men der jeg sagde fremdeles, at der vare 2de Veye efter Døden for Menniskene, Himmelen hvor der er megen Glæ-

de

de og Herlighed, og Helvede hvor der er stor Pine og Elendighed uden Ophør, og at til det første Stæd kom ingen uden de som kiende GUD og hans Søn, og troe og elsker ham, rystede han paa Hovedet og sagde: det var meget slemt. De lovede alle sammen, at de ville troe paa GUD og elske hans Søn, paa det de kunde komme til GUD, naar de igien skulle opstaae.

En anden sagde: Du har nu fortalt os, hvorledes GUD af Begyndelsen skabte Alting allene ved sit Ord; Men har du hørt, hvad voris Lands-Mænd sige, at Soel og Maane ere komne fra? Jeg svarede Ney. Da skal jeg fortælle dig det, sagde hand. Soel og Maane, siger hand, er af voris Folk, og er Maanen en Mands-Person og heeder Anningat eller Anningasina, og Soelen er Maanens Søster, og heeder Malina eller Ajut. De har fordum boet i Disco Bugt ved Jise-Fiorden. Men Aarsagen at de ere optagne til Himmelen, er denne: De leegte engang tilsammen med andre deris Lands-Mænd udi et Huus af Snee, med Skind-Tag over (som er Ungdommens Leege-Huus om Vinteren.) Men Maanen eftersom hand var forelsket i sin Søster, som den skiønneste af alle de Jomfruer der vare nærværende, havde hand den Vane at slukke Lyset ud hver Aften for at ville carreseere hende; Hvilket som hun ikke vilde fordrage eller samtykke, smurte hun engang sine Hænder over med Soed eller Sverte, for at sverte ham i Ansigtet og paa Klæderne, som i Mørke toeg fat paa hende, paa det hun kunde faae at viide hvem det var. (Her af ere de Pletter som sees udi Maanen; thi som hand havde en smuk hviid Reens-Dyrs Peltz paa, blev den ilde besmurt af Sværte.) Malina eller Soelen, løb her paa ud at tende Ild udi et Støkke Moese. Annigat eller Maanen giorde

de ligesaa, men hans igien blev strax udslukt, derfor seer den ud ligesom en Glød og skinner ikke saa got som Soelen. Maanen løb da efter Soelen rundt omkring Huuset for at faae fat paa hende, og der hand ikke vilde holde op at forfølge hende, skar hun omsider sit ene Brøst af med en stor Ullomik eller krum Knif, og kastet det til Maanen, sigende: Nerriuk! Kissima mamariner parma, det er: Æd det! du finder maae skee allene Smag i mig. Men Maanen blev ved at forfølge hende, indtil de begge bleve optagne i Lufften, og løber endnu saaledis dagligen efter hin anden. Dog kom Soelen høyere op end Maanen. Heraf kommer det at Maanen endnu maae søge sin Næring paa Jorden og i Havet, med at fange Sælhunde, efterdi det er en Spise, som hand er vant til, hvilket skeer paa de Tider naar den ikke sees paa Himmelen. Saaledis, sagde hand, har vore Forfædre fortalt os, men nu troer jeg det ikke meere.

Hvo som har opdigtet denne Metamorphosis, har ey observeret, at de havde intet Jern paa de Tider udi Grønland førend voris Nation tilførde dem det, som de og self tilstaar: Dersom voris Lands-Mænd havde været af Katte-Slegt, som de ere af Hunde Slegt (efter Grønlændernis Sigelse og Indbildning) da kunde man have tænkt, at de havde taget sig denne Reyse paa i Mørket, for at skaffe denne gode Jomfrue Malina en krum Knif.

En anden, der sammesteds, sagde: Vi Mand-Folk ere gode nok, thi vi troer all hvad du har sagt. Men Qvinderne due ikke, de ere uden Fornuft og troe ikke, de kommer og vel ikke heller til GUd. Jeg gav ham her paa til Giensvar, at jeg altid har seet større Andagt hos deris Qvind-Folk end hos Mændene; Men hand blev ved det samme, og sagde: Det var ikke deris Alvore.

Qvind-Folkene begynte her paa self at legge denne Beskyldning fra sig og sagde: Hand er gal troe ham ikke.

Paa et andet Sted, fortalte en mig, hvorledis hand allene med Ord havde cureret et Barn, men vidste self ikke, hvad han havde sagt; thi han kunde ikke regiere sin Tunge.

Der jeg engang bad dem at de ville skille sig med deris Arnoak eller Amuleta, saasom Ting der ikke vare af nogen Nytte eller Krafft, svarede de, at Hollænderne og brugte sligt paa deris Hvalfisk Linier; Da jeg nu spurdte dem hvorledis det saae ud, sagde de at det var smaae røde Lapper; Men der jeg forklarede dem at saadant bleve ikke brugt af Hollænderne i den Hensigt at det kunde skaffe dem nogen Lykke til Fangst, men vare allene deres Merker hvor af de kunde kiende hvor mange Favner Liner der vare udløbne, loed de sig nøye.

Efter at vi havde handlet begge Fartøyerne fulde af Speck, vendte vi om til Colonien igien, og havde været 25. Miile Norden fore.

October.

Den 22. Om Aftenen kom vi hiem igien til Colonien.

Den 28. Var et forskrekkeligt Veyr af Sønden med Vind og Regn.

November

Den 21. Reyste min Fader paa Embedes Veigne, til omkring boende Grønlænder.

Den 25. kom hand igien tilbage fra dem.

December.

Den 8. Foer jeg ligeledis hen til Grønlænderne som boe 2. Miile ind udi Baals-Revier at læse for dem.

Den 11. kom jeg hiem igien derfra.

Den 13. reyste atter ud til dem, som boe paa den gamle Colonies Øe.

Den 15. Efter at jeg om Morgenen havde catechiseret for dem og deris Ungdom; Sagde en gammel Mand at hand til Vederlag ville fortælle mig en Historie, hvilken jeg her maae anføre, endskiønt dend er ligesaa inventieus og rimelig som de forrige.

Da

Da en Grønlænder engang gik paa Reens-Dyrs Jagt, fik hand see en heel Hob Fruentimmer som leegte udi et stort Vand; Men de vare omskabte til Giæs, og havde lagt deres Klæder eller Hamme paa Marcken ved Vandet. Da nu denne Skiotte fik Klæderne at see, løb hand hen og tog dem til sig. De bad hannem meget og længe at hand vilde give dem deris Klæder igien; Han gav dem og sine Klæder igien, saa nær som 2. af de Smukkeste, hvis Klæder hand beholdte, dog omsider efter lang og indstendig Beden fik den Eene af dem og sine Klæder tilbage, men den Andens ref hand i Stykker; Hvorfore hun maatte følge med hiem og blive hans Kone. Med hende aflede hand omsider en Søn. Imidlertid de vare tilsammen, samlede Konen tilhobe alle de Vinge Fier hun kunde faae, indtil hun fik en stor Seck fuld. Der Manden spurte hende hvortil hun vilde bruge disse Fiere, sagde hun: Din Søn skal have dem til Fiere paa sine Piile; Manden loed sig og nøye med denne Raison og tænkte ikke meere derpaa. Nogen Tid der efter, var hand ude paa Sælhunde Fangst, og der hand kom til Land igien, raabte hand op til sit Telt efter Konen at hun skulle kom̃e og hielpe ham at slæbe hans Fangst paa Land, men ingen svarede eller kom ned til ham; Hvorfore hand gik op paa Land, og der han kom ind i sit Telt, fant hand ingen. Resolverte derfore at gaae hen at opsøge sin Kone og Søn. Paa Veyen som han gik, kom han til en stor Elv, hvor der stoed en stor gammel Mand og hugde Spaaner af et stokke Træe, terrede sig imellem Beenene med hver Spaan, og kastede dem saa i Vandet, hvorpaa de blev til Fiske. Dette stoed den anden bag ved et Bierg og saae paa. Til Slutning resolverede han til at gaae til ham, men der den Gamle fik ham at see, spur-

te han; Hvor kom du fra? Kom du bag paa mig, da skal du leve, men kom du for paa mig, da skal du døe; Thi hand skammede sig ved at den anden skulde have seet ham blotte sig, da hand bestrøg Spaanerne sudore testiculorum, for at giøre dem til Fiske. Den anden svarede: Jeg kom bag dig og saae dig ikke førend jeg var gandske nær ved dig; Jeg haver gaaet saa længe og søgt efter min Kone og Søn, som ere tagne fra mig, og jeg veed ikke hvor jeg skal finde dem. Den Gamle toeg strax fat paa sin Øxe og Træe, og hug en stor Spaan der af, og giorde med den som de forrige, lagde den saa i Elven, hvor den blev til en Lax. Sagde derpaa til denne Vandrings-Mand: Sæt dig paa Ryggen af denne Lax bag vent og luk Øyene til, og omendskiønt du hører nogen Bulder af Folk som taler, saa skal du dog ikke lukke Øynene op førend du merker at Laxen stanzer. Hand torde ikke sige meget der imod, men satte sig med Frygt paa Laxens Ryg og lukte Øynene til; Hvor paa Laxen foer hen med ham. Under Veis hørte hand megen Suusen og Brusen, og der hand hørte Lyd af Mennisker, begynte han at vilde see op med det ene Øye, hvor over han nær havde faldet af Laxen. Hand lukte derfor strax Øyet til igien, og saae ikke op førend hand kunde grant høre Folk tale, og Laxen stoed stille ved det tørre Land. Der hand nu kom paa Landet, saae hand strax sin Søn gaae at leege iblant de andre smaae Drenge, hvorfore hand gik til ham og elskede ham. Sønnen, som og strax kiendte sin Fader, løb ind i Teltet til Moderen og sagde: Min Fader er der ude. Moderen svarede det troer jeg ikke, det var vel let for ham at komme over Havet til mig?

Men

Men Manden gik strax efter ind i Teltet til hende, hvor hand saae en anden Mand sidde hos hende; Konen blev meget rød i Ansigtet, og Manden som sad hos hende, toeg strax sin Kiste og gik ud. Dette om Fiskenis Oprindelse, sagde hand, har vi troet, forend I kom her til Landet. Er det ikke sant at vi ere nogle Taasser og taabelige Folk? Dog nu foragter vi det. Denne Character kunde jeg ikke negte ham, men sagde dog der hos, at jeg haabede, at de heller troede, hvad jeg havde underviist dem om.

Herpaa begav jeg mig paa hiem Reysen, men der vi vare midt paa Fiorden begynte Vinden at blæse os imod med slem og tyk Snee-Dref, Strømmen satte os ud af Fiorden, og Fartøyet var dis foruden saa Lek, at det var færdig at siunke, hvorfore en af Folkene stedze maatte øsse, og skeppe Vandet ud, som dog mestedeelen blev til Iis, thi det var meget stærk Frost. Omsider kom Aftenen os paa, saa, at vi ikke veedste hvor vi vare vendte, kom dog omsider efter lang roen, og arbeiden i Morkke og Livs-Farlighed, GUd skee Lov! lykkelig til Colonien Klokken 11. om Natten.

Den 21. behaget det GUd, ved Doden at henkalde vor kiere Moder, efter en lang og stor Svaghed. Den Skildsmisse kunde ikke andet end gaae baade os og vor kiere Fader nær til Hierte. Maa og bør dog være fornøyet med GUds gode og velbehagelige Villie.

Mit siunlige Arbeide for dette Aar, har ellers været at forfærdige og sammen skrive et lidet Dictionarium Gronlando-Danicum, som jeg skal stræbe efter fremdeles at continuere og formeere, hvis GUd naadelig vil forunde mig Helbred og Livet.

Angaaende Hedningene, som boe nærmist omkring Colonien, da har man høylig Aarsage at være bedrøvet over den slette Frugt man seer hos dem af saa mange Aars Læsning og Underviisning, ja, naar man udtager nogle faae, da bliver de andre de samme de altid have været; thi hverken Sandse de den Elendighed de ere udi ey heller begribe de den Naade og Salighed som dem og alle Mennisker i Christo ere beviiste, saa at det synes Arbeidet er forgiævis og at Kræfterne fortæris unytteligen i dette fæle og u-sunde Land; Dog for

 Gud

Gud er ingen Ting u-muelig; Hvorfore mand maae haabe at den al-viise Gud dog i sin Tid skal lade Frugten paafolge. Og hermed endis da i JEsu Navn, det gamle Aar.

Anno 1736.

Januarius.

Den 9. Begynte jeg at corrigere og forbedre den Catechismus, tillige med nogle Bønner og Psalmer, som af min Fader for nogle Aar tilforne havde været oversatte, og til Grønlændernis Underviisning brugte, paa det at hvis jeg skulde skillis fra de andre 2. Missonarier, de da, som endnu ufuldkomne udi Sproget, kunde betiene sig af dem til Ungdommens Underviisning; Hvorfore den efter Haanden og blev udskrevet af dem og resolveret.

Februarius.

Den 14. Foer jeg paa Embedes Veigne ud til den gamle Colonies Øe, der vi kom midt paa Fiorden, begyndte det stærk at blæse af Sønden med Snee-fog. En Kone Baad som var i Følge med os, søgte strax Landet; men vi tænkte at betiene os af Vinden, for at komme til for benevnte Øe, som vi endda var en Miil fra; Men som Vinden tog til, nøddis vi og at holde til Landet. Der fant vi de andre Grønlænder som fulte os, hvilke bleve glade der de saae os, thi de havde tenkt at vi vare tilsatte; Hvorfore en gammel Mand var endda ude for at søge efter os, som og kom der i det samme. Der var en stor Ynk at see paa de stakkels Børn, som var nær ihielfrosne: Hvilket og havde skeet, dersom vi ikke havde kommet til dem og hiulpet dem at bære deris Kone-Baad op paa Landet; Den hvelvede vi paa Sneen, og lukket den rundt omkring med Snee, foruden et lidet Hull midt paa, for at krybe ud og ind igiennem, for hvilket vi laante dem voris Seigl at henge. Imidlertid maatte vi andre gaae frem og tilbage, for nogenledis at holde os varme, og kunde for Vind og Snee-drev ikke holde Øynene aabne indtil Klokken 2. om Natten, da Veiret igien begynte at legge sig. Vi forloede da de Vilde, som endda ey torde betroe sig paa Søen med deris Qvinder og Børn, og fortsætte vor Reyse ud til Øen som vi tragtede til. Der

blev jeg udi 2de Dage og imidlertid catechiserte for de Unge, medens de Gamle vare ude paa Søen.

Der jeg en Aften underviiste dem alle, og talte om GUD og hans Egenskaber, og hvorledis hand var En og dog Træe; Men kunde ey begribes af Mennisken, sagde en af dem: Hand kunde nok begribe det; sc. Det var Siælen, Legemet og hans Aande. Jeg svarede ham, paa den Maade bleve alle Mennisker til Guder, saasom de alle havde det; Men hand toeg en Pind og deelte Ilden paa hans Lampe udi 3de Deele, og sagde: GUd var nok som den Ild, der var en neden til men havde 3 Spidse. Siden stak han en Knif i Gulvet, som gav 3. Skygger fra sig af Ilden, som var deelt i Lampen. Disse 3. Skygger, som mødte sammen til Kniven, meente hand og kunde passe sig paa Gud. Jeg kunde ikke andet eend roese hans Invention, for at opmuntre ham og hans Lands-Mænd, efterdi han udviiste her at have nogen Eftertanke til hvad hand hørde; Men jeg loed ham der hos viide, at Gud Self havde sagt: At hand ikke kunde lignes ved noget, og hvad mere jeg ved denne Leylighed kunde sige ham.

Den 17. rejste jeg fra Grønlænderne igien og kom om Aftenen hiem til Colonien.

Den 29. rejste jeg atter ud og foer indtil Grønlænderne udi Baals-Revier.

Martius.

Den 3. kom jeg hiem igien ud af Fiorden.

Den 14. kom en Grønlænder til mig, og bad mig, at jeg med det Første vilde døbe hans Barn og hannem self, og naar hand havde lært noget meere om Gud. Jeg lovede ham og at ville giøre det, saasom jeg hos ham altid havde seet og fundet en særdelis Andagt og Alvorlighed.

Aprillis.

Den 17. kom 5. Kone-Baader til os, 15. Miile Norden fra, og forblev hos os nogle Dage. Nogle af dem hørte med stor Agtsomhed paa det som blev læst for dem. En af dem spurdte om GUD var tret af at opholde Verden, siden den skulle forgaae.

Den

Den 24. Reyste jeg ud til Kocköerne ', som ligger 2. Miile Vesten fra Calonien. Der sammesteds vare hen imod 30. Tælter, hvilke jeg hver i sær underviiste.

Den 25. Brode Grønlænderne op og reiste der fra allesammen, foruden 3. Tælter som bleve tilbage.

Den 26. Fulte jeg med 2. Kone-Baader fra bemelte Kocköer til Nepiset-Sundet, hvor der tilforne stoede over 40. Tælter. Der sammesteds forblev jeg Natten over og underviiste dem.

Den 27. Efter at jeg paa nye havde læst for dem, begav jeg mig hiem til Colonien igien.

Majus.

Den 6. kom 20. Kone-Baader Sønden fra, hvilke agtede sig Nord til Disco.

Den 14. Bragte en Grønlænder os en Seddel til Herrn Hutterne, fra en Hollandsk Skipper, som laae 15. Miile Sønden for Colonien og handlede med Grønlænderne. Eftersom mand haabede at faae nogen Undretning hos ham fra Fædernelandet, reyste jeg med Assistenten der Søer til ham.

Den 15, Om Morgenen tiilig, kom vi til Hollændern, som toeg hoflig imod os, og var meget artig og tienistagtig, saa viit af en Søe-farendis Hollænder kunde prætenderis. Fra Fædernelandet vidste hand intet at berette os, uden at Skibet som næst forgangen Høst gik saa silde fra Landet, var lykkelig hiemkommen. Han leverte mig 2de Breve med en liden Fustagie med nogle Proviants Sorter udi, at overlevere til vore Naboer Herrn Hutterne. (Som 1733 med Kongl. allernaadigst Tilladelse) kom over til Grønland, i Tanke ogsaa at ville underviise Hedningene. Hvilket Brev en vis Kiøb-Mand udi Amsterdam havde givet ham med, bemelte i Grønland Herrn Hutter at indhændige. Eftermiddagen toeg vi fra Hollændern igien i Følge med 2de Grønlænder, som havde været hos ham for at handle; Dennem talte jeg under Veis med, og underviiste dem lidet om Gud og hans Gierninger, som de tilforne ikke havde hort om. Den ene af dem fulte længe med os, for at faae meere at viide, lovede ogsaa at ville sige sin Kone og Born det han havde hort.

Den 16. kom vi hiem igien til Colonien.

Den

... 400 Mile fra Co-
... adskillede Handels Skib.
... een Hexemester tillige med nogle andre Vilde,
... Hexemesteren fortalte mig strax hvor stor een Mand
..., og at han havde 3 Koner; havde skaared en Syg op og ta-
... Indvolden af ham og renset dem, siden stoppet dem ind igien og

D blæst



igien i Følge med 2de …
handle; Dennem talte jeg under …
det om Gud og hans Gierninger, som de tilforn ikke havde …
Den ene af dem fulte længe med os, for at faae meere at viide, …
vede ogsaa at ville sige sin Kone og Børn det han havde hørt.

Den 16. kom vi hiem igien til Colonien.

Den





...anderet af
... jeg een af Capitai.
... Sacramentet, saasom han

... Coloniens Folk begravne, som næst
... voven afgangne, og hafde staaet over Jor-
... Eftermiddagen fortsatte jeg reisen lengere Nord
... Skibet; for at giøre mig bekiendt med mine nye

Julius.

3die Treffede vi udi Sand-Bay som er 4re Miile fra Co-
... det Andet fra Sr. Severin udskikkede Handels Skib.
... om Aftenen kom een Hexemester tillige med nogle andre Vilde,
... orde til os. Hexemesteren fortalte mig strax hvor stor een Mand
var, og at han havde 3 Koner; havde skaared en Syg op og ta-
. Indvolden af ham og renset dem, siden stoppet dem ind igien og



handle; Dennem talte jeg ...
det om Gud og hans Gierninger, som ...
Den ene af dem fulte længe med os, for at faae meer...
vede ogsaa at ville sige sin Kone og Børn det han havde hørt.

Den 16. kom vi hiem igien til Colonien.

D.

Den 31de. var vi af Mangel for Proviant foraarsaget at afsende Asliſtenten med 4re Mand Nord-effter til Christians Haab for der at faae nogen Undsætning; thi som Coloniens Folk uformodentlig vare blevne formeerede, var den tilsendte Proviant ikke tilstrækkelig.

Junius.

Den 13de efterat vore Levnets Midler nu vare til Ende, og vi neppe kunde have holdet det længer, hialp GUD os med Fæderne-Lands Skibs lyckelige Ankomst. Med samme Skib fik jeg Ordre fra Monſ. Severin, paa Misſions Collegii Vejgne, at forføje mig Nord til Disco for der, som Misſionair at forblive.

Den 21de Gik vi til Sejgls og begav os paa Rejsen Nord efter. Af de Grønlandske Drenge som vare paa Colonien, toeg jeg een med mig, ved Navn Pungiok, baade for at han kunde viidere Oplyses udi sin Christendom, saa og for at kunde være mig behielpelig, hvorudi jeg til Sprogets ydermeere Kundskab, kunde have hans Hielp behov.

Den 28de Arriverte vi vel og lyckeligen til Christians-Haab, hvor det Kongl: armerede Skib laae, Commanderet af Capitain Fontenay. Om Aftenen betiente jeg een af Capitainens Folk, som var dodelig Syg, med Sacramentet, saasom han det inderlig forlangede.

Den 30te Bleve 2de af Coloniens Folk begravne, som næst afvigte Vinter vare ved Døden afgangne, og hafde staaet over Jorden Vinteren over. Eftermiddagen fortsatte jeg reisen lengere Nord efter med Handels-Skibet; for at giøre mig bekiendt med mine nye Tilhørere.

Julius.

Den 3die Treffede vi udi Sand-Bay som er 4re Miile fra Colonien, det Andet fra Sr. Severin udskikkede Handels Skib.

Om Aftenen kom een Hexemester tillige med nogle andre Vilde, om Borde til os. Hexemesteren fortalte mig strax hvor stor een Mand han var, og at han havde 3 Koner; havde skaared en Syg op og taget Indvolden af ham og renset dem, siden stoppet dem ind igien og

blæst ham Sund og heel. For 3 Dage siden, sagde han, at han i mange Menniskers Paasiun havde skaaret sine pudenda af og ædt dem op; Men i Himmelen havde han endda ikke været; Han forsøgte vel en gang der paa, men falt ned paa Jorden halv død, og var nær ihiel-frossen, dersom hans Lands-Mænd ikke strax havde kommet og fundet ham. Saa meget som han vidste at berømme sig selv, saa meget vidste jeg igien at laste ham, og at giøre ham latterlig for de nærværende, hvorfore han blev gandske Vred og drog bort.

Den 4de besøgte jeg Grønlænderne, hvilke toge meget venligen mod mig, og vare meget fornøjet over det de hørde af mig, ja sagde: at de nu ikke meere frygtede for Døden, siden der var saadan Glæde og Herlighed efter dette Liv. De fortalte og hinanden at jeg havde fordervet deres Angekuter. Spurdte mig og, om jeg ikke var bange for slige Folk? da jeg svarede nej, sagde de: og vi har været saa bange for dem, saa vi har troet alt hvad de har sagt; thi den som ikke troer dem, sige de, lever ikke længe.

Den 5te foer jeg atter i Land til Grønlænderne og talde med dem. Der en spurte mig, om GUd slet ikke kunde døe? og jeg svarede ham der paa, sagde han: da maae han være en Torngarsukſoak, ɔ: en stor Dievel. Hvad denne Torngarsuk egentlig er for et Spøgelse, kan man ikke faae ret at viide, thi mange veed slet intet andet om hem uden det blotte Navn. Deres Angekuter eller Viisse har og stridige Meeninger om ham, de ere meget bange for ham. Hans Platz eller Stæd skal være nederst i Jorden, hvor der er Soelskin, got Vand, dyr og fugle i stor Mengde. Hos ham lærer Angekut deres Hexe-Konst. At de fleeste holder ham for den største og mægtigste i Verden, er gandsk vist! thi naar de har hørt tale om GUd, at han var æwig, almægtig etc. da har de strax sagt: Torngarsuksonerpok, ɔ: han er maae skee en stor Torngarsuk. Endskiønt nu Grønlænderne ey beviiser samme Torngarsuk nogen GUds Dyrkkelse, saa bliver han dog, uden nogen Modsigelse, deres GUd, thi ligesaa kaaldt som Grønland ere, saa kaaldsindige ere og Indbyggerne.

Den 6te Lettet vi igien Ancker og begav os derfra, for at komme længere Nord.

Den

Den 7de Mødte vi 2de Hollandske Skibe. Voris Skipper foer strax om Borde til dem, og loed dem forstaae at Hans Kongl. Majestæt vilde herefter holde Bugten ryddelig for fremmede Handlere, og til den Ende var alt ankommen et Skyt-Skib. Mens de Hollandske Skippere svarede her paa og i sin Eenfoldighed, loed sig forlyde at deris Principaler derfore ikke ophørte at sende Handels-Skibe ud, de havde og Penge, i Fald det skulde komme derpaa an, at udsende Defensions-Skibe.

Den 8de Var jeg i Land med Handels-Baaden, og talte med de Vilde, og underviiste dem lidt om GUD. Om Aftenen satte vi Coursen til Waigat, men maatte vende tilbage eftersom Iis-Biergene havde tilstoppet det omtrent paa 69 og et halv Grad.

Den 11te Toeg jeg atter fra Skibet til de Vilde, hvilke gave flittig agt paa det jeg fortaalte dem om Gud.

Den 12te Ligeledes besøgte Grønlænderne og underviiste dem.

Den 13de Spurdte Grønlænderne mig, der jeg havde læst for dem, om det var sandt, som en Hollænder havde sagt: nemlig, at der skulde komme et stort Skib med store Canoner, som skulde skyde Disco-Eyland midt over med et Skud. Hvis saa skeer, sagde de, da blive vi af dets Skrall døve allesammen.

Den 15de Da jeg atter besøgte dem paa Embedes Veigne, fant jeg nogle som vare særdelis devote. En sagde at hans Aande var bleven kortere af det han havde hørt. Imod Aftenen gik vi med Skibet til Ankers i Rode-Bay: Som er 10. Miile fra Calonien.

Den 16de Kom nogle Vilde om Borde paa Skibet til mig, og spurdte mig naar Himmelen skulle falde ned; De som havde talt med mig den forrige Dag og havde hørt min Underviisning, havde sagt til dem at Verden skulle forgaae. Hvor til jeg svarede: At den Tid var uvis, men Guds Søn, som har sagt det, lyver ikke, men skal komme u-formodentlig at opvekke alle Mennisker. Der jeg sagde at slemme og onde Mennisker, og de som ikke veed af Gud og Guds Søn at sige, som har frelst dem fra Dievelen, kommer ikke til Himmelen men til Helvede, hvor de ælendeligen skal pines og aldrig komme der fra meere. Svarede en det var ikke saa, men at det var bedre at være i Helvede end i Himmelen, hvor de Dødis Siæle have ingen

 Roe,

Roe, men maae vanke fra et Sted til et andet; Drikke slibrig Vand med Ormer udi etc. Jeg maatte da spørge ham, hvo af dem der da har været paa begge disse Stæder, og kunde bringe dem slige Beretninger? Voris Angekuter, svarede de igien, kommer til begge Stæder, og en Torngarsuk som heeder Okartok ɔ: Stortalende; Thi naar han taler med Hexe-Mæsterne da ryster det heele Huus. Han boer udi Indløbet til denne Havn, sagde de: Vil du fare med os, da skal vi viise dig Indgangen til Helvedes Port. Eftersom det var i Nærværelsen tog jeg med dem der hen. Da vi kom til en steil Klippe som gik ned til Søen, pegede de paa et stort dybt Hull ved Søe-Kanten, som gik ind i Bierget. Der, sagde de, gaae vore Angekuter ind.

Den 17de Foer jeg 2. Miile Søer efter til Maklykout, hvor der stoed en heel Hob Tælter, der samme steds vare de meget agt paa givende. De sagde, at naar Jisen lagdis over Bugten, da vilde de komme og hente mig med deris Slæder, at jeg kunde fortælle dem det igien hvad de nu havde hort, thi de glemte det ellers. De fortaalte mig og, at der nylig var creerit en Hexe-Mæster, ved Navn Tettama. Den samme havde faaet Skierrenis eller de Blinde Klippers Innua ɔ: Herre eller Eyer til sit Oracel, som de kalde Torngak. Og naar Tettama øvede sit Hexerie, da kastede dette Spøgelse Steene ind paa Gulvet med Tang paa. NB. Enhver Angekok har sin Torngak v. Spiritus familiaris, og denne melder sig an hos ham naar han 10. gange har hexet eller mumlet i Mørket. Endeel har deris egne afdøde Forældre, andre af voris Nation, om hvilke de sige at de skyder naar de komer til Gangen hvor Angekoken er inde og Hexer. Nogle har igien Biergenis, og Vandenis Innuæ til Torngak.

Den 18de Reyste jeg en Miil Norden fore hvor Skibet laae. Der fortalte en Grønlænder mig, der jeg spurte ham, hvad Tanker han havde om Torngarsuk og hvorledis han saae ud? Nemlig: at han bar en Hov paa Hovedet, dog vidste han ikke hvorfor Fanden bar saadan en. En Hov er et Instrument hvormed Grønlænderne fange den smaae Fisk som kaldis Lodder, og er sammenbundet af smale stokker Træe, overtrekket med et Nett eller Garn, og

har

har en Form og Skikkelse af en Pavelig Hue. Den er i Grønland ingen værdigere at bære end Fanden; Thi han regierer ligesaa slemt i Disco som Paven i Rom.

Den 19de Kom en Grønlænder til mig langt Søuden fra, og klagede sig, at en af hans Lands-Mænd havde taget hans Kone fra ham, da han dog self havde en tilforne. Jeg spurdte ham, hvorfore han ikke tog sin Kone i Forsvar at den anden ikke skulle taget hende? Han svarede: Jeg torde ikke tale ham imod, thi han truede mig med sin Bue og Piil at ville skyde i mig, endskient der bider intet Jern paa mig, thi jeg er en stor Angekok. Der han havde sagt dette, tog jeg til en Kaarde som laae i Cahytten og sagde til ham: Da skal jeg strax forsøge om den kan ikke bide paa dig. Men Angekok, som tænkte at det var mit Alvore, begyndte at skrige: Ney, Ney! Jeg er ingen Angekok, det var ikkun mit Giekkerie og taler som de Løgnagtige Angekoker plejer at tale, giør mig intet Ont, du plejer jo altid at være skikkelig, jeg kiender dig nok, din Tale er allene Sandhed, men Angekuternis er Løgn.

Den 20de Var jeg 3. Miile Norden for Skibet, der vare de Vilde meget glade over min Tilkomst, og takkede mig for jeg var kommen der til Disco-Bugt til dem. Nu kunde de komme til Himmelen; De havde tilforne ikke vidst, at der stoed dem saadant Onde fore efter Døden. De ønskede alle, at Guds Søn snart vilde komme, paa det de kunde komme til den herlige Sted.

Den 22de Besøgte os en stor Deel Qvinder og Børn, dennem forestillede jeg den store Vanvittighed og den Elendighed de havde at vente efter dette Liv, hvis de ikke omvendte sig til Gud etc. De takkede mig for mine Underviisning og at jeg vilde advare dem om sligt.

Den 23de Var jeg atter udi Maklykout. Der jeg nu gik hen til et Telt, som stoed for sig self, sad der en frugtsommelig Qvinde i Gangen og var meget bange eftersom hun var allene. Jeg mærkede nok at hun ikke vilde have mig i Teltet til sig; Hvorfore jeg bad hende sætte sig paa Marken hos mig, saa skulde jeg fortælle hende noget som hun ikke havde hørt tilforn, derhos sigende hvem jeg var. Da hun hørte det, kom hun strax og satte sig hos mig. Hun

begyndte først at klage sig, at hendis Lands-Mænd havde spaaet hende, at hun skulde døe i Barsel-Seng, tillige med Barnet. Jeg bad hende at hun ikke vilde troe hvad de havde sagt; thi det var noget som de ikke vidste, men Gud allene, hannem skulde hun paakalde, saa hialp han baade hende og hendis Foster. Dette lovede hun og at vilde giøre, efter at jeg da havde underviist hende gik jeg fra hende igien.

Paa et andet Stæd kom jeg ind til en Dysentericus, der næsten et heelt Aar havde holdt ved Sengen. Han beklagede sig at han havde satt alt hvad han havde paa Hexe-Mæstere, men ikkun bleven værre der efter. For 3 Dager siden havde han givet en Hexe-Mæster en stor Messing Kedel, en Skiorte, et stokke Enhiørnings Horn og 1 Knif, for han skulde skabe en nye Siæl i ham, hvilken Hexe-Mæsteren sagde, at ham fattedes. Den Maade han brugte til at skaffe hannem nye Siæl, var denne: Han tog en Skoe-Solle og rystet over hans Hovet, trykket den siden derpaa, klappet ham paa hans Lænder, og blæste paa hans Hovet tre gange. Han bad mig inderlig at han maatte følge med til Skibet, for at faae nogen Raad derfor. Og endskiønt jeg intet havde, hvormed jeg kunde hielpe ham, lod jeg ham dog følge med efter hans instændig Begiering; Helst eftersom Skipperen endnu agtede at ligge nogle Dage udi samme Havn.

Den 24de Kom vi om Borde, ved Skibet vare 2de Kone-Baader fulde af Folk. Nogle af dem syntis at det var meget underligt at Patienten vilde søge Raad hos os for sin Sygdom; Andre igien sagde: Han giorde vel, thi kunde vi ikke hielpe ham, saa kunde han ikke heller blive hiulpen.

Den 26de Fuldte jeg atter Handels-Baaden Nord efter 2 til 3. Miile. De Sørgende som der vare, glædde sig meget ved min Ankomst. Ingen af deris Lands-Mænd, sagde de, kunde trøste dem, men min Tale allene havde satt deris Sind i Roelighed igien. Nogle af dem bleve vel bedrøvede, da de hørte at ingen kom til Himmelen, uden de som kiendte Gud og hans Søn, og troede paa ham, og levede efter hans Villie, saasom sligt var ubekiendt for deris Venner, som allerreede vare døde, dog glædde de sig for deris egen Skyld, eftersom

tersom de nu havde faaet Leylighed at høre om GUd. Der laae og en Syg som bad om Hielp. Han havde Dagen tilforn anmodet en Angekok derom, men Angekokken undskyldte sig og sagde: At hans Torngak havde forbudet ham at øve sin Konst saa længe jeg var i Bugten.

Den 27de Vendte vi igien tilbage til Skibet. I Dag reyste den foromrørte Dysentericus fra os igien gandske karsk og restitue- rit af sin Sygdom, til alles Forundring. De Medicamenter som havde curerit ham, var, Brændeviin, Muscat og Skibs- Grød. Han var nu bleven saa stor en Hadere af Hexen-Mæster- ne, at han sagde: Han skulde giore Viiser om dem, og hvor han treffede dem, da skulle han fixere dem det meste hand kunde. Han takkede mig baade for at jeg havde frelst hans Lif, saa og underviist ham om Gud.

Den 28de Besøgte jeg de Vilde som boede i samme Havn hvor Skibet laae. Da jeg nu skulde gaae fra dem igien, bad en af Baads-Folkene en liden Pige at hun vilde bære et lidet stokke Spek i Baaden, men hun undskyldte sig og sagde at hun ikke maatte giore sligt. Der jeg spurdte hende, hvorfor ikke? Svarede hun: Soe- len har i Dag kast sit Skarn paa mig, derfor gaaer jeg endnu med Hue paa; Thi Fruentimmeret gaae ikke med deres Hatter paa saa længe det er got Veir, uden naar de sørger. Skarnet, sagde hun, var hvidt. Jeg sagde, at det var kommen fra Fuglene, som hav- de flyet over hende; Men hun svarede, at der var ingen Fugle, thi hun saae efter det strax. Derfore burde hun intet tage i sine Hæn- der den gandske Dag. De som sligt vederfaris, kommer sielden der- fra med Livet.

Om Aftenen kom der Bud til mig fra den Kone, som jeg den 23. talede med udi Maklykout, og loed mig viide at hun var for- løst, og Gud, som hun i sin Barne-Nød, efter min Underviisning, kaldet paa og havde hiulpet hende, skulde hun aldrig glemme, og mig som havde lært hende det, vilde hun meget elske.

Den 29de Gik vi med Skibet ud fra Rode-Bay.

Den 30de Anckrede vi udi Sand-Bay.

Augu-

Augustus.

Den 1ste Da jeg var i Land hos de Vilde, og de hørte mig tale om Verdens Undergang, spurdte de: om der ikke var en Støtte under Himelen? thi imellem Got-Haab og Christians-Haab havde de for nogle Aar siden hørt den knage. Deris Angekuter har beret-tet dem at den var næsten forraadnet og hang neppe sammen, og naar Himmelen faldt ned, da sloeg den alle Mennisker ihiel.

Den 3de Besøgte jeg dem atter og fortalte dem: hvorledis Gud havde straffet den første Verden med Syndflodens Vande. Samme store Floed, som de kalder dend, sagde de, var og bekiendt iblant dem, og havde hørt sligt fortælle af deris Forfædre, til et Vidnes-byrd herpaa, var endnu at see mange Skiell over 3 à 4. Miile oppe i Landet. Det er mærkeligt, at det onde Meñisken liider i Verden, og at de omsider skal døe, det giver de en Qvinde Skyld for, som skal have sagt: TokorſarlutiK okko pilit Sillarſoak tettuliſſoæt, ɔ: **Lad disse døe efter Haanden, de faae ellers ikke Rum i den store Verden;** thi af Begyndelsen skulle Menniſken stedze have levet.

Den 5te Lettet vi igien Anker og begav os Søer efter.

Den 6te Ankret vi paa Christians-Haabs Havn.

Den 12te Efter Hiemkomsten, holdt jeg den første Prædiken for Coloniens og Skibets Folk.

Den 13de Gik Skibet igien fra Colonien for at fortsætte Rej-sen til Fæderne-Landet.

Den 16de Kom og det andet af Sigr. Severins Handels-Skibe Norden fra.

Den 18de Kom der Bud til mig fra Grønlænderne at jeg vilde komme til dem for at trøste en Mand, hvis Søn for 3 Dager siden var bleven borte paa Søen.

Den 19de Efter Prædiken foer jeg med Kiøbmanden og Skipperen til samme bedrøvede Mand, som med sit Telt stoed 1 Miil fra Colonien. Der jeg nu kom ind til ham, begyndte hand strax at hyle

hyle og græde, og klagede sig ynkeligen for sin eeniste Søn, sigende der hos: at dersom jeg havde været der, da hans Søn blev fort til Landet, havde han maaskee kommet til Live igien. Jeg svarede ham: At den ulykkelig Hændelse giorde mig meget Ont, endskiønt jeg hverken kiendte ham eller hans Søn, men allermeest bedrøvet det mig at han var død førend han havde lært at kiende Gud all Verdens Skabere og hans Søn, alle Menniskers Frelsere; Eftersom ingen kom til det lystige og herlige Sted i Himmelen uden de som havde denne Kundskab; Min Søn, sagde hand, var et fromt og skikkeligt Barn, blev aldrig vreed, giorde og alt hvad jeg bad ham, derfore kommer han vel til det gode Sted, du taler om. Jeg vilde heller ikke bedrøve ham mere, men sagde, at GUD elsker skikkelige Børn meget; Bad ham der hos, at han nu vilde sørge for sin egen Person, at han, naar han engang skulde døe, kunde komme til Gud, hvor mand aldrig skal døe mere.

Den 22de Begierte 2de Qvindfolk at jeg vilde sige dem noget om den som havde skabt alle Ting. Efter at jeg havde endt min Tale og Underviisning, toge de deris Arnurset eller Amuleta af Halsen og kastede paa Gulvet, spurdte og derhos, om Gud vel kunde fordrage at de brugte Perler om Halsen og Hænderne og i Ørnene. Hvis ikke, da vilde de og kaste dem bort. De beklagede sig at de ikke kom til at boe i Nærværelsen hos os tilstundende Vinter, hvor de kunde lære det som hørte til deris Salighed.

Den 28de Fortalte en Grønlænder mig, at det stormende Veir og Regn, som i nogle Dage havde været, det havde Maanen giort, som var vreed paa en Kone som havde forseet sig imod nogle af de Ting som dem vare forbudne. Den som af Maanen var udsendt at giøre dette slemme Veir, skulde endeel Qvinder havde seet en Miil herfra. Han var meget stor med en krum Næse og blev strax optagen i Luften igien.

En anden kom til mig og klagede sig, at han gik frugtsommelig med en Sælhund; Han kunde føle Hovedet af ham i Livet paa sig. Dette havde en Angekok indbildt ham, der han sagde ham, at han havde Ont i sin Mave. Jeg gav ham et Glas Brændeviin,

viin, som skulle fordrive dette Sælhundske Foster, og dermed gik han sin Vey igien.

Den 29de Efter at det andet Handels Skib havde ligget her paa Havnen og giort sig færdig til Hiemreysen, gik det til Seigls her fra. Med samme Skib tog jeg ud til Hvalfiske Eylændene, saasom Jagten fuldte med, thi Kiøbmanden paa Colonien agtede sig og til samme Øer for at handle med de Vilde.

Den 30de Skiltes vi fra Skibet 1. Miil fra ommælte Eilænder, som ligger 12. Miile Vesten fra Colonien i Gabet paa Disco-Bugt.

Vinteren begynder allereede at indstille sig, saa Landet over alt nu er bedekt med Snee.

September.

Den 1ste Saa snart vi kom mod Øerne møtte os en Angekok. Dog talte han ey self derom, førend nogle af hans Lands-Mænd siden sagde mig det. Da jeg nu spurte ham derom tilstod han det strax; Men der jeg begyndte at examinere ham, sagde han, at han ikke duede. Vel havde han engang forsøgt paa at ville fare til Himmels, men den halve Part kom allene til Himmelen, og den anden halve Part blev liggende paa Jorden. Ved den Part som kom til Himmelen forstoed han Siælen, og ved den anden Legemet. Eftermiddagen gik jeg i Land med de Vilde, og besaae Hollændernis Begravelser, hvor de her aarligen til Hvalfangsten ankommende Hollandske Skibe plejer at begrave deris Døde. De som her boe, bruger i Mangel af andet de døde Hollænder til Grund-Vold under deris Huuse.

Den 2den Foer jeg med en Kone-Baad til nogle andre som boede 1. Miil længere Nord, paa Vejen fulte os ogsaa nogle andre Grønlænder i deris smaae Baader, iblant hvilke den foromrørte Angekok og var en. Hannem beloe og fixerede de andre og sagde: Pauia. (Saa kalde de mig. Hvilket skal være Paul) har fordervet dig, du duer ikke mere Imod Aften kom Jagtens Joulle og hentede mig.

Den

Den 3die Om Morgenen tiilig besøgte endeel Mænd og Qvinder mig fra en anden Øe. De samme bade mig at jeg vilde fortælle dem det som jeg havde fortalt deris Lands-Mænd i Gaar. De havde vel sagt dem noget deraf, men vare nu komne for at faae bedre Underretning. Eftermiddagen giorde jeg dem en Contra Visite, paa det de og kunde faae nogen Guds Ord at høre, som vare hiemme ved deris Telter.

Den 4de Foer vi derfra, og seiglede hen til Hunde-Eilændene, der stoed ikkun 3. Telter. Da vi komme der til Landet vare Mand-Folkene endnu ude paa Søen. Saa snart de vare hiemkomne bade Qvinderne mig at jeg vilde repetere det for deris Mænd, som jeg havde fortalt dem, hvilket jeg og strax giorde. Der jeg havde endt min Tale, toege de deris Amuleta af Halsen og kastede dem fra sig. De vare og curieuse for at viide, hvad Mad de skulle spise i Himmelen, om det skulle være saadant Brød som vi spisede? Paa hvilket alt der jeg havde givet dem Beskeed og Undretning, forloed jeg dem.

Den 5te Toeg vi over til Syd-Ost Bugten, hvor de for nogle Dage tilforne havde fundet en død Hvalfisk gandske heel og ubedervet, men forend vi kom der til dem, havde de baade deelt og fortæret dend; dog fik Kiøbmanden nogle Barder der af.

Den 6te Fuldte jeg med Jollen Søer efter til en Øe, hvor der stoed en deel Telter. Paa dette Stæd begynte de først at bygge og reparere deris Vinter-Huuse. Her fik jeg og at bestille med en Hexe-Mæster, hvilken jeg u-afvidende at han var den der sad mig nærmist, da jeg læste for dem, skielte ud for en Løgner og Bedragere. Han self tiede stille der til, men da de andre sagde: Det er ham som sidder ved din Side, nægtede han at han var saadan Mand. De andre sagde: Ja vist er han en stor Angekok og kand fare til Himmels, til Maanen og til Torngarsuk naar han vil. Jeg bad ham derfore at hand vilde giøre et Luft-Spring saa vi alle saae derpaa, da skulle han være og blive en Angekok. Kom til mig, svarede han, i Vinter, naar Solen er borte, da skal jeg giøre det, nu er det for lyst. Hans Lands-Mænd vilde og gierne haft ham dertil mens jeg var der, om de havde noget hemmelig Had til

 ham

ham, veed jeg ikke, thi de vare ligesom udsatte at raillere ham, der de havde faaet denne Anledning.

Den 7de Vendte vi tilbage til Colonien igien. Under Veies møtte en Grønlænder os, som beklagede at hans Broder var dødelig siug, han havde tenkt, sagde han, i Dag at ville søgt Raad hos en Angekok, som boede en Miil derfra, men eftersom jeg nu var i Nærværelsen, bad han mig at jeg vilde komme til ham, hvilket jeg og giorde, tagende lidt Brendeviin med, at størke ham med.

Her vilde en Mand ikke sælge sit Spek, eftersom hans Børn var syge; Men der de andre sagde, at det ikke kom bort med Skibene dette Aar, men blev liggende paa Colonien, solte han det omsider. Grønlænderne indbilde sig, at naar de sælge Spek til Hollænderne og de gaaer derefter til Søes og blive forurøliget af Havet, da bliver deris Børn og urolige.

En Kaadmundet Crabat sagde: der jeg malede Helvede heedt af for dem; Der faaer vi Heede nok for den Kuld vi lide her. Der kom en frem med et Spørsmaal, om der blev slemt Veir naar de Døde vare ilde begravne?

Den 8de Imod Aftenen kom nogle Vilde ud til os fra Grönne-Ejlandene og berettet at 3 Kone-Baader slæbede en død Hvalfisk til Lands. Vi vendte derfore strax igien til Øerne, men der vi havde beseet Fisken, at der var intet paa ham, som kunde profitere, gik vi strax derfra igien og kom til Colonien Klocken 2 om Natten.

Den 12te Foer Kiøbmanden atter ud paa Handling Nordefter.

Den 13de Besøgte jeg de Vilde som nyligen vare komne til deres Vinter-Boeliger, 1 Miil Sønden for os, paa et Sted, som af de Vilde kaldes Nouk. De gave flittig Agt paa min Underviisning, og tilstoed self at deres Fædre havde indbildt dem megen Narrerie, som de nu ikke mere sette nogen Troe til. Enhver rev sit Amuletum af Halsen og forærte mig, at give tilkiende hvor lidet de nu agtede sligt.

Den

Da jeg kom til Colonien igien, vare der 3 Mænd fra Grønne-Eilændene og biede efter mig. De sagde, at de havde Skrivelse til mig fra en af deres Lands-Mænd. En af dem gik her paa strax til sin Baad og hentede en Stok, der lignede mere en Prygl end et Brev, paa samme var teignet med Soed og Thran 2de Stræger, her paa peegede de og sagde: Vi have hørt, at du er en viis Mand, kand du forstaae dette skal du end da være viisere? Jeg gav ham til giensvar: At som han ey havde lært at skrive eller læse, blev og det som han havde teignet af ingen Betydning, hvilket syntes dem underligt. Da jeg nu forlangede, at viide hvad han meente dermed, svarede de, at han vilde kiøbe et par blaae Buxer, dette raabte han til dem, der de toeg fra Landet, at de skulde sige mig, hvis jeg ikke af hans Skrifft eller Stræge, som lignede et V, kunde forstaae, hvad han forlangede; dog han forstaaer det nok, sagde han, leverer ham det ikkun.

Den 24. gik den atter Nord til Jise-Fiorden.

October.

Den 14. imod Aftenen besøgte os en Kone-Baad fra Maklykaut. Han som var Chef paa Baaden var meget begierlig, at høre om GUD, og det med største Eftertænksomhed, den jeg aldrig tilforn har mærket saa stor hos nogen Grønlænder; Thi det er ligesaa rart at finde en eftertænkkelig Grønlænder, som en Gudfrygtig Holmens Matros. Af de Første har jeg seet gandske faae, men af de Sidste slet ingen.

Den 22de blev Jagten ført til Jise-Fiorden og opsatt paa en Øe, som Grønlænderne kalde Akpet. For at tale med dem som der boede, foer jeg med. Medens vi vare paa Øen, kom 2. Grønlænder til os fra et andet Sted. En af dem fortalte mig, at næst forgangen Aar havde hand hørt at Dievelen var slagen ihiel 20. Miile Sønden fore.

Den 25de Efter at Jagten var satt paa Land, begav vi os paa Hiemrejsen igien, men havde nær satt til; thi da vi begyndte at seigle, gik Roret i stykker, Masten over Borde og trekkede Baandet

 tillige

tillige med Seigl Toften udaf Baaden, hvor efter Vandet begynte at løbe sterk ind af Hullene; og havde vi visselig siunket, dersom den gode Gud ikke havde føyet det saa, at det klarede op med den tykke Snee-Kave, som havde taget Landet bort af Øyensyn for os, saa vi ikke vidste hvor vi vare vente og saa ikke andet end Døden for Øynene. Men da vi vare i allerstørste Nød, hialp Gud os til en liden Øe; Der trekket vi Baaden paa Land, stoppede Hullerne til det beste vi kunde, og kom saa omsider, Gud skee Ære! lykkelig til Colonien gandske silde paa Aftenen.

November.

Den 2den Gik jeg overLands til Nouk og forblev der om Natten. En Hexe-Mæsters Søn fra Grönne-Eilandene som var kommen der paa Besøg, fortalte de andre at hans Fader havde for nogle Dage siden været i Himmelen. Underveis havde hand passerit voris Land, hvor han saae alle Kablunæt (saa kalde de os) at ruste sig til Striid for at ødelegge alle Grønlænderne. Hvor lidt de andre fæstede Troe der til, var nok at see af deris Miner. Har jeg ikke udrettet mere hos Grønlænderne, haaber jeg dog at have skildt Angekuterne med den Credit de tilforn har haft hos de andre enfoldige Grønlænder. Nogle loed vel som de bleve forskrekkede over denne Tidende, men de fleste holdt dog med mig, sigende: Angekut havde saa tit giort dem bange med saadan Ødeleggelse, men hvert For-Aar er det bleven til Løgn. Jeg bad den Fremmede sige til sin Fader, at jeg vilde besøge ham, naar Iisen lagde sig over Bugten, for at giøre ham med al hans Konst til en Løgnere.

Am Aftenen efter at jeg havde holt op at underviise dem af Guds Ord, spurte de: Hvorfor Solen gik fra dem om Vinteren Søer efter? Jeg svarede dem her paa: At den Almægtige Skabere havde giort alle Ting viiseligen; Der vare mange Lande og alle disse maatte have Nytte af Solen; Thi naar hun var her fra deris Øjesiun og her var Vinter, var der Sommer i de Sydderligere Lande, og naar her var Sommer var der Vinter. Ligeledis, naar der var Dag paa et Sted i Verden, var der Natt paa et andet. Midt paa Verden var igien Dag og Natt lige lange og aldrig Vin-

er, men stetze en stor Heede, saasom Solen var altid over de Lande; Der sammesteds boede Folk som vare sorte og brugte ingen Klæder. Jeg sagde dem, at baade det store Hav og alle Lande er tilsammen rundt og bliver opholdt af Skaberen i Luften. Det maae være Ræver, sagde en af dem, som kand holde alt dette. Vi har hørt, blev han ved, af Angekut, at der er saa varmt i eders Land, at naar mand stikker en Hvalfisk-Barde op igiennem Taget af Huuset, da svies den af Solen, det er vel og Løgn. Af mit Svar baade paa dette og forrige bleve de gandske fornøyede. De Gamle sagde: Du er ung, men du har giort os Gamle viise og sagt os saa meget som vi ikke har vidst tilforn.

Den 3die Forloed jeg dem og gik hiem, de bade mig meget at jeg vilde besøge dem ofter.

Den 4de Besøgte os nogle Qvind-Folk og blev Natten over hos os. Der jeg iblant andet ogsaa forestillede dem den Elendighed som stoed dem for efter Døden, sagde En: Da er det best jeg tager en Tromme og Dantzer, eftersom min Glæde har Ende naar jeg er død. Men en anden iblant dem ved Navn Arnarsak, en voxen Pige, begiærede at maatte blive saa længe hos os indtil hun havde lært saa meget at hun kunde komme til GUD; Negter mig det ikke, sagde hun, jeg døer ellers af Sorg, mig synes at jeg er ferdig at qvæles. Hendis alvorlige og gudelig Forlangende kunde jeg ikke med Billighed afslaae, hvorfore hun og blev tilbage paa Colonien der de andre gik hiem.

Den 7de Forlangede og en ung Person af mig at jeg vilde lære ham om Gud, paa det han ikke skulde komme til den slemme Dievel, og kastes i den store Ild.

Den 14de Besøgte os 2de Grønlænder fra Iise-Fiorden. De fortalte at en Angekok havde nyligen Hexet i deris Huus. Hans Torngak sagde dem sin heele Skiebne, at han tilforn havde boet ved Syd-Bay; Der blev han vreed og gik over Iis-Biergene op i Landet, hvor han skiød 3. Biørne. Der han dette sagde, blev han bange for en Hollandsk-Dukke, som laae paa Sengen, og foer strax udaf Gangen. Hexe-Mæsteren bad Folkene i Huuset at de

skulde

skulde skynde sig og gage ud; thi kom Torngarsuk ind, som ikke var langt borte, saa dræbte han dem allesammen, hvorpaa de løb alle ud, men der de fornam ingen Torngarsuk, gik de ind igien og sagde ham det, hvorfor han blev meget skamfuld.

Den 19de Gik jeg hen og besøgte vore Naboer paa Nouk. Om Aftenen fortalte jeg dem Israels Børns Befrielse af Ægypten og Pharoes Forhærdelse. Der de hørde den 7de Plage om den svare Hagel som faldt paa dem, sagde de: Det er nok det hvorom voris Lands-Mænd fortælle, at i gamle Dage sneede der Steene som sloge baade Folk og Bæster ihiel. Det er merkeligt, at baade denne Historie saa vel som den ommelte store Vand-Flod synis at ligne noget, hvad som Skriften os herom forteller.

En gammel Mand paa dette Sted, til bod sig at vilde fortelle mig noget om Landets Beskaffenhed langt Nord, hvor han havde været i nogle Aar. Hvor han da berettet, at Landet der Nord bestoed næsten af Øer, og strekket sig N. W. hen. Der boe ikke mange Folk, ihvor vel der var Levnets-Midler nok, Eederfugle i stor Mengde, hvide Biørne, som ere der om Vinteren, og af Hundene blive omkring sette og forfuldte. Ligeledes er der mangfoldige Enhiørninger, Hvid-Fiske og Sælhunde, men fordi der er saa langsomt og bedrøveligt om Vinteren, formedelst der er slet ingen dag, har de ikke synderlig Lyst at blive der. De som boe der have stor Mangel paa Jern og Træ, hvilket de tilforhandler sig for Enhiørnings Horn af de andre Grønlænder som komme did Sønden fra: Han berettet og at der stoed udi et stort Bierg en Kablunak, til samme maae alle Forbiefarende kaste et stokke Hvalfisk-Been; undertiden seer de ham sidde undertiden at staae. Hvilket uden tvil er en stor Grønlændsk Løgn. Men effter hans og hans Huus-Folkes Sigelse skal der og være en Felde omtrent 4 a 5 Alen lang, som de meente af vores Nations Folk at være bygd til at fange Biørne udi; Men der jeg sagde: At det kunde ikke være troelig, at den samme Felde var bygd af Vore-Folk, saa som vi finder ikke i Historierne, at de Nordiske skal have boet saa langt under Nord paa den Vestre Siide af Grønland, svarede han: Det er ingenlunde af vores Lands-Folkes arbeide, thi den er meget konstig giort

af

af hugne Steene og vel tilsammen føjed; du veed jo self, sagde han, at vi ikke arbeide i Steene, der til med, havde de ikke heller hafft noget Jern paa de Tider ꝛc.

Den 20. om Morgenen forend jeg reyste fra dem, fortalte de mig atter igien en gal Historie, angaaende Aarsagen, hvorfor Sæl-Hundene undertiden gaaer fra Landet, og sagde: At det er en Ting som de kalde Arnet angiet, ɔ: Fruen-Timmeres Taushed ɔ: Dolgen; det samme er bævende, og kan ikke sees af andre end Angekut, hvilke med stor skrig høy-lys Dag løber efter det baade inden og uden Huuset for at fange det; og naar de har faaet fat der paa, da kommer Sælhundene igien. De veedste ellers ikke hvad det skulle være; men af Navnet og dets Beskrivelse kand man næsten slutte, hvad den første Nar som har opdigtet dette har meent dermed.

Den 27. havde vi en Deel Vilde hos os, hvilket ellers skeer dagligen, disse Begierte at de maatte see Maanen med min Tubo, der de nu havde seet den, forundrede de sig høyligen, at Maanen havde saadan Skikkelse. Nu kan vi see, at det er Løgn, sagde de, at det er en Mand som staar midt i Maanen, og at det andet er hans Huus. Men der jeg sagde, at Maanen var et stort Land og havde sit Skin af Solen, bleve de omsider saa skarpseende, at de kunde see Bølgerne slaae paa Landet. Der vi nu kom ind igien, talte de om, hvor taabelige deres Lands-Mænd ere, som sige at Maanen kommer ned paa Jorden, og i Havet henter sin Føde, og hører med deris Qvinder; Derfore tør ingen ligge og sove paa Ryggen, uden hun først spotter paa Fingerer og strygger over sin Mave. Dette var et herligt Paaskud for Skiøger, hvis det vilde troes i voris Land; thi saa havde de ikke Behov at give Soe-farende Folk Skylden og legge dem ud for Barne-Fader, men kun skylde paa Maanen, at han var den som havde Voldtaget dem.

December.

Den 9de Efter Prædiken blev den Grønlænder Dreng, som jeg havde taget med mig fra Got-Haab, døbt og kaldet Hans.

Den forommelte Grønlandsk Pige Arnarsak har og allerede temmelig avanceret udi Guds Kundskab; Er og hos hende stor Begierlighed at lære Guds Ord og viide hans Villie. Hun er meget bekymret for, at Gud ey skulde tage hende til Naade, saasom hun til denne Tid havde levet hen i Vanvittighed. Jeg vilde ønske, at alle hendis Lands-Mænd vare saa sindede, saa var jeg forsikkret paa, at hvad de bekiendte med Munden, var ikke Hykleri men Hiertens Oprigtighed. Hun forundrer sig meget der over, at de Christne, som veed saa meget got om GUd, og lever dog saa ilde; Det var bedre, siger hun, at mine Lands-Mænd vidste det, da vilde jeg være meget glad. Jeg har med største Fornøyelse hørt hende tale med de andre om det lidet hun self har lært, hvilket ikke har udrettet mindre end min Læsning. Kunde mand være saa lykkelig at vinde nogle af de Gamle til at blive oprigtige Christne, var det visselig at haabe at de andre skulle letteligere lade sig persvadere til Christendommen af dennem end af os.

Den 14de Silde ud paa Aftenen kom nogle kiørende over Iisen fra Landet ud af en Fiord, som strekker sig op til Iis-Bierget og gaaer ud igiennem Iis-Fiorden. Hver af dem havde 6.7 à 8. Hunde for sin Slæde. Efterat jeg havde underviist dem af GUds Ord, bade de mig at jeg vilde lære dem hvorledis de skulde bede til Gud, spurdte og, om Gud kunde vel høre dem naar de talte sagte.

Den 15de havde jeg atter et andet Besøg. Der, en Pige iblant dem om Aftenen stoed og stirrede paa Maanen, sagde en anden til hende: See ikke paa ham. Da jeg spudte hende: Hvorfore? Sagde hun: At hand ikke skal besvangre hende; Voris Folk forbyder os at vi ikke maae see længe paa ham.

Den 25de, Juule-Dag. Efter voris Danske Guds-Tieniste var forrettet, holdte jeg og en Tale med Hedningene, som vare nærværende, om denne store Fæst, paa hvilken Verdens Frelsere var fød. De takkede mig for min Underviisning og sagde: Du giorde vel, at du kom her til os, ellers havde vi bleven i voris Vankundighed.

Den

Den 29de Da jeg havde holdet Aften-Bøn med mine 2de Grønlænder, Hans og Arnarsak, sagde 2de andre, som da vare nærværende, Siv! vi kunde det som I nu kand! Jeg bad dem derfore at de skulle komme til mig naar de vilde, jeg skulde altid findis villig at underviise dem. Arnarsak svarede dem og: Jeg er glad af det jeg allereede har lærdt, og det kommer mig for, ligesom en havde reddet mig fra at falde ned af en høy steil Klippe, hvor jeg stoed paa Fald; Det Første jeg begynte var det mig vel svart, og jeg tænkte aldrig at kunde lært noget, eller at Gud vilde agte mig; Men nu er mine Indvolle ligesom satte tilrette igien, og jeg er løftet i Veyret; Og han her sidder, pegende paa mig, løfter mig visseligen til Himmelen.

Den 31de Spurte en af vore Naboer mig, naar Solen skulle komme frem? Jeg svarede: At efter 13. Dage, denne indbereignet, skulle hun komme over Vandet, og dersom det blev klart Veir paa den 10de Dag, da skulde de see hendis Skin paa Biergenis Toppe. Jeg skal tælle efter, sagde han, og see om du kand viide det saa vist.

Vi leve nu næsten ligesom udi et continuerlig Mørk, thi fra den 30. November indtil den 12. Januarii sees ikke Solen paa denne Høyde, som er 68. Grader 14. Min. Dog giør dette Mørk intet til Sagen, kunde ikkun det svare Vanvittigheds Mørk, hvorudi disse arme Hedninge ligge begravne, engang bortvige, og Christus Retferdigheds Soel igien oprinde for dem, da havde man opnaaed det, som mand nu med et bekymret Sind gierne ønskede.

Anno 1737.

Januarius.

Den 1ste Under Prædiken besøgte de os, som boe paa Nouk, de samme holde sig stedze til os, eftersom der nu var stor Hunger iblant dem. Om Aftenen der jeg havde læst for dem, sagde de, at de havde hørt paa Klokker-Huck 11. Miile Norden for os, hvorledes nyligen en der sammesteds var bleven til en stor Angekok. Han havde faaet det Hval-Ros-Hovet, som de Dødis Siæle spiller Bold med i Nord-Lyset, til sin Torngak eller Spiritus Familiaris. Naar hans Hexerie var til Ende, kunde de see Hullene i Gulvet efter dets Tænder. Og der denne hans Torngak kom ind til ham, begyndte et Falke-Hovet, som hang over Døren til et Amuletum, til at skrige, og en liden Dukke af Træ, talte Hollandsk til ham. Med første Leylighed, sagde han, vilde han fare til Himmels.

Den 7de Begyndte jeg i HErrens Navn, at translatere Genesin, ihvorvel jeg forud seer, vil møde mig stor Hinder i dette Verk, saa vel formedelst Mangel i det Grønlandske Sprog paa mange beqvemme Ord og Expressioner, som ogsaa den dagligOverløb af Grønlænderne, som komme baade, Norden, Sønden, Østen og Vesten fra til mig.

Den 9de Skinnede Solen paa det øverste af Biergene en half Time.

Den 11te Gik jeg til Nouk, hvor de annammede mig venligen, og talede meget til min Berømmelse om den Accuratesse med Solen. De fortalte mig om en Angekok som nu var død. Den samme sagde de, havde for nogle Aar tilforne været parterit Leed fra Leed af Torngarsuk uden for Huuset; og der hans Broder fant Stykkerne paa Marken, bar han dem ind og lagde dem tilsammen, hvert Lem til sin Sted. Da han nu havde ligget nogen Stund begynte han igien at blive heel og levende som tilforne.

Den 12te Forløed jeg dem og gik hiem igien.

Den 15de Besøgte os 3. fra Nouk, hvor de forrige Natt havde holdt Allamblee; thi nogle Grønlænder 7 à 8. Miile Sønden fra vare komne der til dem for at Siunge med dem, hvilket de kaldte Sokollipút. I samme Sange gior hver sit Beste at Laste hinanden, og den som har de meste Viiser han har vundet. De fortalte mig at Contraparterne havde igiennemheglet dem for min Skyld, at de som nu ikke længere vare unge men gamle Mænd hafde af min forskrekkelig Tale ladet sig giore bange til at kaste fra sig deris Arnurset eller Amuleta, dog de skiøttede ikke meget om, hvad de sang, saasom de alligevel troede hvad jeg havde sagt.

Den 19de Kom 2de Grønlænder kiørendes til os fra det inderste af Iise-Fiorden, kaldet Tellíurlak. En af dem fortalte mig denne sælsomme Historie. Allernederst i Jorden boer en stor slem Kone, (uden Tvil Dievelens Olde-Moder, udi et meget stort Huus, som man ikke kand skyde over med en Bue-Piil. Den samme Qvinde, raader for alle Havets Creature; thi de ere alle hendes Huus-Folk, saasom Hvalfiske, Enhiørninger, Sælhunde etc. Det Kar som staar under hendis Lampe, hvorudi Thranen som løber over Lampen dryber udi, svemmer fuldt af Søe-Fugle, Skilt-Vagten for hendis Dør, ere heele Flokker af Sælhunde, sam staae reyst over Ende og bider omkring sig til den som vil ind. Ingen kand komme der ind uden Angekut, og de maae have deris Torngak med sig. Naar de gier denne Rejse, maae de først passere alle Dødis Siæle, hvilke seer ud ligesom de Levende i Verden og lide meget vel. Naar de ere komne dem forbie, kommer de til et bredt langt Svelg ned i Jorden, dette Svelg skal de over, men er intet at gaae paa uden et stort Hiul, som er ligesom Iis, og drivis alle Tider hasteligen omkring. Herpaa maae

Geisten leede Angekoker eller Hexe=Mæsteren. Siden kommer de til en stor Kedel, hvorudi kaager levendis Sælhunde, omsider til Fandens Olde=Moders Residentz, Der tager Geisten sin Angekok ved Haanden, og leeder ham igiennem den stærke Sælhunde=Vagt. Indgangen er breed, men Veyen er saa smal som en Snoer, og paa begge Sider intet at holde sig ved, men en hesselig stor Afgrund og svelgende dyb neden under. Herinden fore sidder denne Helvedis Gud=Inde gandske forstørret, har mange Ophævelser, sveeder af lutter Vrede, og river Haaret af sig, over saadanne Giesters Besøg. Hun tager her paa strax til en Vand=Fugle Vinge, hvilken hun tænder Ild udi, og holder for deris Næse, hvor efter de blive gandske afmægtige og ere hendis Fanger. Men Hexe=Mæsteren som tilforne informeret af sin Torngak eller Geist, tager hende strax ved Haaret, og drages med hende saa længe indtil hun bliver gandske afmægtig, og der udi er hans Geist hannem behielpelig. Om hendis Ansigt henge aglerrutut (dend rette Bemærkelse er noget naturlig, og derfor udeladis, ellers betyder det de Klæder en Qvinde har paa som aborterer, der ikke meere bør brugis, at ikke en Vanlykke skal indfalde i deris Næring.) Det samme rifve de af hende, saasom det er Aarsage at Havets=Dyr forlade deris Land og gaaer hiem til Dievel=Inden. Ligesaa fort som de piller hende, saa hastig Fare og Hvalfiskene Sælhunde etc. plaskendis ned igiennem Vandet og søger til de sædvanlige Platzer igien, hvor Grønlænderne fange dem, Naar alt dette er forrettet, saa begiver Hexe=Mæsteren sig med sin Torngak paa Hiemreysen igien, hvor hand da

finder

finder den forrige og farlige Vey gandske god og alting jevnt for sig.

Den 20de Spurdte en Grønlænder mig i Anledning af det jeg fortalte ham Skabelsens Historie, om ikke Stiernene vare af deris Lands-Mænd og vare optagne og blevne til Stierner? og om de Stierner som saae røde ud, ikke aade Lever, og de andre som var bleege, aade Nyrer? Grønlænderne meene, at alt hvad de see, haver sin Oprindelse af deris Lands-Mænd og Forfædre, nemlig: Baade Soel, Maane, Stierner, Dyr, Fugle og Fiske, ja og voris Nations-Folk selv. Deris latterlig Relation om det Sidste, hvor om min Fader og tilforne har meldet, vil jeg atter anføre, eftersom jeg siden har hørt den med meere Omstændighed. Lidt Norden for Staten-Huk eller Landets Sydderste Odde, sige de, fødde en Qvinde paa engang Kablunæt og Hunde-Hvalper, hvor over Forældrene skammede sig, og fløttede fra deris Lands-Mænd for ikke at være i deris Nærværelse. Der nu denne uriimelig Afkom blev stor, var deris Fader meget incommoderet af dem, og kunde omsider ikke liide dem; Drog derfore fra dem til et andet Sted. Disse Hundske Børn lagde omsider raad op at æde ham, naar han kom til dem igien, som og skeede kort Tid derefter; Thi der han engang foer hen at besøge dem, havende med sig en Støkke Sælhunde-Kiød at foræere dem. En Kablunak gik strax ud til ham, hannem gav han det Støkke Sælhunde-Kiød. Men saa snart han kom paa Land, tog Hundene fatt paa ham, og aad ham op, og derefter det Støkke Sælhunde-Kiød som han havde taget med sig. Imedens de boede paa dette Sted, kom en af de andre Grønlænder roendis, og under Vejs skiød efter noget med sin Fugle-Piil, dette stoed en af Kablunæt paa et Næs og

saae

saa paa; Men som ham syntes at den andens Piil ikke havde nogen Fart ey heller treffede det han skiød efter, sagde denne Kablunak som laae ved Stranden af Spot til ham: Skyd mig, jeg vil være en Alkke, see om du kand treffe mig. Den anden foer derpaa strax til ham og skiød ham ihiel. Af dette Mord blev stetze Krig imellem Kablunæt og Innuit (saa kalde de sig self,) omsider fik de Sidste Overhaand og ødelagde de andre allesammen. Dette Sidste, nemlig Krigen imellem Kablunæt og Innuit, kommer overens med det som vi af gamle Historier have om de Norske Christnes Ødeleggelse af Skrellingerne, som saa kaldtis i de Tider.

Den 22. oversatte jeg denne Passions-Psalme: JEsu dine dybe Vunder rc. i det Grønlandske.

For uden denne; haver jeg siden jeg anden Gang kom hid til Landet igien, oversatt efter følgende:

1) O! GUd skee Lov til Evigtid rc.
2) Min GUd jeg prise vil med Flid rc.
3) Den lyse Dag forgangen er rc.
4) I døden JEsus Blundet, i Grafven lagdes hen rc.
5) CHrist stoed op af Døde rc.
6) Dig bede vi Børnene dine rc.
7) O! du Treføldig Eenighed rc.
8) O! JEsu for din Pine rc.
9) Nu bede vi den Hellig Aand rc.
10) GUd Fader udi Himmerig rc.

Den 23. blev mig fortalt, at en Mand noget Sønden fore, vare af sine egne Huus-Folk skudt ihiel paa Søen, allene for en blot Mißtanke de havde til ham, at han med sit Hexerie skulde have villet dræbe dem.

Den 24. giorde vores Huusholderske, som næst forgangen Aar kom sid til Landet, Barsel. Dette har jeg anhort, ikke fordi det er saa Nyt at faae en Hoere-Unge, men for de Ceremonier som bleve brugte derved af nogle af de Grønlandske Qvinder som da vare nærværende, hvilke saa snart de kom ind, sloege de deres Haar ud over Axlene, og begierte en Nat-Potte, den holdte de over hendes Hovet, hvilket skulde hielpe hende til at blive snart forlost.

Den 27. blev Barnet dobt.

Den 30. kam en Grønlænder 3de Miile Sønden fra, og hentet mig med sin Slæde, hvilken jeg og strax fulte hiem.

Den 31. om Natten brod Jisen op, hvor vi i gaar kiorte over.

Februarius.

Den 1. kiorte jeg til en andet Huus, 1 Miil derfra.

Den 2. kom 6 Slæder lengere Sønden fra, de sammelhavde med sig i folge en Angekok, hvilken tilforne havde indbild min Vertes Datter at hun havde ingen Skygge, men han vilde forskaffe hende den igien for Betalning. Hendes Fader som jeg tilforne havde informeret om slig Bedragerie, spurdte mig som den anden horte paa, om det var sandt han sagde: Jeg viiste hannem derfore strax, at Pige havde skygge; Men det var ikke saadan Skygge han meente, men en Part af Menniskens inderste, sc. Siælen. Naar de miste den da blive de visne og døde. Han var nu derfore kommen at indblæsse hende en Siæl. Men hans Forsætt blev denne gang giort til intet, og han som tilforne af en Deel var holdt for en Fusker af denne Profession, blev nu af de nærværende gandske beleed.

Den 4. forte min Vert mig 1 Miil hiem efter over Jisen, Resten maatte jeg gaae over Land, efterdi Jisen for stormende Veir og Opslag ikke har igien kundet lagt sig.

Den 5. begierte 3de Piger som vare komme til mig fra Jise-Fiorden, at jeg vilde lære dem noget om verdens store Herre!

Den 6. forlangede ligeledes en Kone fra Tesiurſak, at vide hvorledes det ſkulde forholde ſig med Menniſken efter Døden.

Den 13. kom fra Jiſe-Fiorden 3de Slæder efter mig men ſom, jeg tillige med Matroſerne næſtkommende Søndag, havde ſatte os for at holde HErrens Nadvere, maatte jeg ſette Reyſen op til en anden Gang.

Den 18. kom de atter derfra for at hente mig.

Den 19. fulte jeg med dem til deres Huuſe. Hvor de toge meget venlig imod mig, og vare meget begierlige efter at høre Guds Ord.

Den 21de Toeg jeg over Jiſen til den anden Siide. Jiſen var ſaa tynd paa endeel Stæder vi korte over, formedelſt den ſtærke Strøm ſom der altid løb udaf Fiorden, at da jeg vilde løbe ved Slæden for at holde mig varm, mod den brendende Kulde ſom ſtod udaf Jis-Biergene, da falt jeg til Knærne igiennem. Der jeg nu kom til Huuſene, ſtoede alle uden fore at tage imod mig. En vilde heller have mig ind til ſig end den anden; Og ſom her paa dette Sted vare over 20. Huuſe, kunde jeg ikke overkomme at beſøge dem alle paa en Dag; Toeg derfore mit Herberge hos den Angekok ſom kiørte mig over. Huuſet blev ſtrax gandſke fuldt af Menniſker, og uden for Vinduerne ſtoede en ſtor Mængde, kiigede ind og raabte til mig, at jeg vilde komme til dem, hvilket jeg og giorde, og beſøgte en efter anden indtil Klokken 12. om Natten; Da jeg med et ſtort Følge forføyede mig til mit antagne Logemente. Der jeg nu vilde legge mig ned til Hviile, kom Angekokken ſom var min Vert, frem med et ſtort nyt Reen-Skind og lagde under mig, ſigende: Dette har jeg faaet for min Tunge ſkyld, ſom har giort en Mand helbred, jeg har hiulpen mange ſaaledes med min Tale. Da jeg ſtraffede hannem for ſit Bedragerie, ſagde hand: Jeg er ikke af de ſtore Løgnere, ſom ſige de fare til Himmelen og ned under Jorden, men jeg curerer ikkun Folk med Ord. Jeg ſvarede ham igien: At hvis han brugte Midler dertil, ſaa var det got, men blotte Ord vare ikke ſaa kraftige; GUd allene, om hvilken jeg havde

de underviiſt dem, kand giøre det med Ord, og ikke noget Menniſke. Der ere dog, ſvarede han igien, eendeel Mennisker, ſom haver ſaa hvaſſe Ord, at de kand faae Folk til at lade af at være ſyge. Efter at jeg havde givet ham Gienſvar derpaa, vidſte han intet videre at ſige der imod, men gav min Foreſtilling Bifald. Efterſom hand kunde faae ſine Ord ſaa vel betalte, er det ikke at tvile paa, hand jo oftere øver ſin Konſt.

Den 22de Gik jeg omkring til de andre, endeel vare meget begierlige at høre om GUD; ja ſelv bade mig at jeg vilde tale om ham. En anden ſpurdte, om Maanen ikke var GUds Søn? En anden om Sneen ikke var de Dødis Blod? Men der jeg vilde viide, hvorfore hand havde ſlige Tanker der om? Svarede hand: den bliver rødagtig naar vi tager den i Munden, derfore maa vi ikke æde den førſte Snee ſom falder paa Jorden. Efter at jeg havde talt med ham om Sneen, ſpurdte jeg hvad Meening de havde om Regnen? dertil ſvarede hand: Angekuterne ſige, at der er et ſtort Vand i Himmelen med een Dæmning for, hvilken Vandet undertiiden løber over, og regner ned paa Jorden; Men derſom Dæmningen bryder ud, da falder den heele Himmel ned. Omkring Vandet ſtaaer mangfoldige Tælter, der udi boe de Dødes Siæle, hvilke ſammeſtæds have Næring nok, baade af Reensdyr, Fugle og Fiſke. Jeg gav ham herpaa til Gienſvar, at dette var altſammen Løgn; Thi GUds Søn har langt anderledis ſagt voris Forfædre om Himmeriges Herlighed. Er der da ingen Dyr i Himmelen, hvad ſkal vi da æde? ſagde han og er der intet Vand, hvad ſkal vi da drikke? Endſkiønt jeg gav ham her paa vedbørlig Gienſvar, ſaa ſiuntes hand dog ikke ſynderlig derom, ſiden der var intet Sælhunde Kiød, eller andet, at fylde Maven med.

Den 23de Foer jeg over Fiorden tilbage igien, ved Landet var Jiſſen gandſke ſønderbrudt, ſaa vi maatte ſpringe fra et Støcke paa et andet for at komme paa Land.

Den 24de Forend jeg begav mig til Colonien, bad mig een Mand, som sørgede for sin Søn, at jeg vilde tale noget meere med ham paa det hand kunde blive noget glad igien over den Sorg han havde for sin Søns Død. Der jeg nu sagde: at det var vor Trøst, vi som vidste af GUd, at vi skal see vore Venner igien i Himmelen; svarede hand: Jeg kand ikke glæde mig derved; thi maa skee jeg og min Søn, som jeg haver mist, kommer ikke til et Stæd.

Den 25de kom en Mand til mig fra Syd-Ost Bugten, for at lade sig trøste, efterdi hans Søn var nyligen død. Hand havde hørt af dem jeg talede med næst forgangen Høst, i Hunde Ejlandene, at min Tale var saa trøstelig. Der jeg havde talt med ham, foer hand meget glad bort igen.

Den 26de Betient en af Matroserne som var heftid syg med Sacramentet. De andre Colonier Folk vare næsten alle af Skiørbug haardt angrebne, og Tænderne i Munden paa dem sad saa løse at mand kunde tage dem ud med Fingerne.

Den 28de Havde jeg Besøg af nogle Grønlænder, hvor iblant var en Angekok, hvilken havde hiemme 15. Miile Sønden fore. Angekokken fortalte mig, at hand havde været nederst i Jorden, der var ingen Død og der stoed meget vel til. Jeg bad ham derfore fare ned i Jorden i vort Huus, men hand undskyldte sig og sagde at hos os var før stor Støyen og Bulder af vore Haandverks Folk, der maatte være stille, hvor hand skulde giøre det. Jeg sagde igien til ham, at det nok skulle blive stille, naar hand ikkun vilde lave sig til. Men han var strax færdig med en anden Undskyldning og sagde: at som han nogle Dage tilforne havde været et Stæd paa Besøg, havde de forhexet den Bænk han skulde sidde paa, hvorfore hans *Torngak* var viget fra ham. Til Slutning spurdte jeg ham af hvem hand havde lært sligt? Det har din gamle Fader lært mig, sagde hand, de første Vintre efter at J vare komme her til Landet at boe, og jeg opholdte mig der Søer hos

eder

eder; Siden har jeg eftertænkt det og er bleven en Angekok. Jeg svarede ham herpaa igien: at min Fader aldrig havde lært ham det, at de Dødis Siæle holdte til i Jorden, eller at noget Menniske kunde fare ned i den haarde Jord; Men det Sted hvor mand ikke meere skal døe men stedse leve i Glæde og Herlighed, er hos GUD i Himmeleu; hvilket hand ikke havde forstaaet af min Fader, som den Tiid ikke kunde tale forstaaelig med ham; dette vilde jeg ham omstændeligere forklare ham, dersom hand vilde forblive Natten over hos os; Men Angekok, som maa skee frygtede at hand skulde miste noget af sin Credit hos de andre, over denne Tale, hastede med sit Følge til vore Naboer paa Nouk.

Martius.

Den 5te Gik jeg og hen til næst ovenmeldte Stæd. Der jeg havde siddet en liden Stund hos dem, fik jeg stærk Hoved Pine og suusen for mine Ørne: Men en Gammel Qvinde, der hun det hørte, kom hun og gav mig et lidet stokkelFisk, hvilket, hun bad mig, holde til Øret, sigende: at det var en hungrig Siæl som begierte Mad, derfore skulde jeg sige disse Ord: Aipatiklatit tamersa inniminengilet, illarluta aipaket. Dette, hvor af jeg ikke forstoed den halve part, eftersom det var blandet med Hexe-Mesterens Sprog, bad jeg hende at hun vilde forklare mig, hvilket hun og saaledis udlagde: Dette skal du have til Mad, det er ikke at undsee sig for, gier Sælskab med os og spiis.

Ved denne Anledning maa jeg melde lidt om Sproget selv, hvilket er det samme blant Angekut. som Kirendum hos de lærde Malabarer. Om samme har vi ej i saa mange Aar vi har opholdt os her i Landet, været beviist, forend jeg kom hid til Disco, hvor Fanden har sit Grønlandske Accademie, der er meget Rig paa Angekuter. De fleeste Ord af dette Sprog, har slet ingen Overeenstemmelse med det almindelige Sprog, og de Ord som her bruges af det Almindelige, ere enten gandske contrair af Bemærkelse

kelselse eller og metaphorisk ex. gr. Nukakpiak en liden Dreng eller ung Karl, heeder paa dette Sprog, et Fruentimmer. Niviarsiarak en liden Ung Pige, her, en Mands Person. Tarub tunga, som vender mod Mørket, ɔ: Norden. Kaumatib tunga, som vender mod Lyset, ɔ: Sønden. Tarsoak det store Mørk, ɔ: Muld. Margersoak den store Haardhed, ɔ: Steen. Akitsok det Bløde, ɔ: Vandet. Ingirksoit store Spitze ɔ: Bierge. Negovia hans Avlere, ɔ: Fader. Poga hans Pose ɔ: Sæk, ɔ: Moder. Saadanne Tale-Maader blive alleene brugte ved deris Hexerier, og naar Angekok bliver af andre spurdt til Raads om noget.

Efter at jeg havde talt lidt med dem, kiørde en mig hiem igien, Underveis bad denne samme mig, at jeg mod For-aaret, naar hand ikke havde nødig, saa meget som nu paa denne Tid, at være om sin Føde, jeg da vilde lære hannem noget meget om den u-siunlige Gud.

Den 7de Der nogle Qvinder, kom til mig fra Jise-Fiorden, og jeg om Aftenen forklarede Decalogum for dem, og jeg talte om det 7de Bud, sagde en af dem: hør, jeg har noget at sige dig: J Sommer var jeg om Borde med nogle andre paa et Skib, der stael jeg en Krum-Kniv eller Ullomik; Men førend jeg gik af Skibet. blēv jeg gandske svimlende i mit Hoved, hvorfore jeg gik hen og lagde den paa sit Stæd igien. Nu veed jeg, sagde hun, hvorfor jeg fik saa Ont i mit Hoved. GUD, som ikke vil at mand skal stiæle, har nok giort det

Den 28de Døde den svage Mand, som den 28de Febr. blev betient med Herrens Nadvere,

Den 10de Efter, at den forommeldte Pige Arngarsak havde lærdt de nødvendigste Stykker som et Menniske til Christendommens Begyndelse burde at vide og des foruden bar en inderlig Forlængsel efter at blive forligt med GUD, blev hun i Dag, i den Hellig Tre-Eenigheds Navn, deelagtig giort i den hellige Daab, hvor ved hun loed see en synderlig Devotion. Efter denne Gudelige

lige Forretning var til Ende, talte jeg viidere med hende og forrestilede hende hvor glad hun nu maatte være, siden hun nu var bleven et GUds-barn: Ja, svarede Hun mig igien, jeg var i Dag glad og bedrøvet, derfor kunde jeg ikke for Graad udsige det jeg havde lært af dig; Nu maatte dog den slemme Dievel miste mig.

Den 17de blev den Qvinde publice absolverit, for Horerie, om hvilke er meldt den 24de Januarij.

Silde ud paa Aftenen kom en efter mig fra Grønne-Eylænderne.

Den 18de Kiørte jeg med ham hiem; der vi kom midt ud paa Fiorden, talte vi med Mændene fra Nouk, som stoed og stak Sæl-Hunde paa Jisen. En af dem kaldte mig til Siide og sagde: Jeg har noget at sige dig, har du Gevehr med dig? Der jeg svarede ney, sagde hand, da er det ilde, thi jeg hørte i Gaard at 4re Angekut har overlagt at fixere dig, og jeg er bange at de skal slaae dig ihiel; følg heller med mig tilbage igien, de har hørt at du foragter og dadler dem saa meget, og derfor ere de vrede paa dig. Der jeg efter Skyldighed havde takket ham for sin Kiærlighed og Troeskab mod mig, satte jeg mig ned paa min Slæde igien, og toeg den forresatte Vey, uden at lade mig mærke, hvad den anden taldte med mig, endskiønt hand (som kiørte mig,) spurdte mig tit derom. Der vi kom mod Øernr fik jeg see to Grønlænder, som stoed og skiulte sig bag ved et Jisbierg. Dette, som dog var deres Giekkerie, confirmerte næsten hvad den anden havde sagt til mig; Men der jeg kom til Huuset, hvor min Kudsk hørte hiemme, toge alle Kierlinger imod mig og vidste ikke hvad Tienneste de vilde giøre mig. Manden som kiørte mig, spurdte mig om Gud ikke tillod, at hand maatte kaste sin Kone fra sig? da jeg, svarede ham, at GUd ikke vil at nogen skal skillis uden for Horerie, sagde hand, ja, saa er hun alt bortkost, det er en Hore; Men

det var ikke just derfor at jeg tænkte at skille mig ved hende, men fordi hun er gammel og skidfærdig. Og som jeg vidste at der var en hob letfærdige Folk i dette Huus, talte jeg i Synderlighed om det 6te Buds Synd, og at Gud havde truet at straffe dem med Helvedis Ild. Hertil svarede de: GUD er vel meget god, men dette har hand giort alt formeget af, at hand vil kaste Mennisker i Dievelens store Ild, allene for sligt. En gammel Kierlin spurdte og om GUD lever endnu. &c.

Den 19. Kom Bud til mig fra de 2de Huuse, hvor de 4re Angekut boede, som havde truet mig, at jeg og vilde komme til dem. Efter at jeg havde forrettet mit Embede i dette Huus, fuldte jeg først nogle andre som hendtede mig tiilig om Morgenen hen til et andet Stæd, hvor jeg opholdt mig en Tiimes Tiid, og underviiste dem lidt om GUD. Her kom en gammel Kone og klagede sig, at hendes Børn foragtede hende, nu hun var bleven gammel; de tænker ikke, sagde hun, paa den Moye jeg har haft for dem der de vare smaae. Men som de samme ey vare tilstæde, fik jeg ikke tale dem til derfore. Herpaa fuldte jeg strax med Budet til mine Contraparter, hvilke der jeg kom, vare ligesaa hoflige som de andre. En af dem, nemlig den som i Høst havde giort dend gesvinte Reyse til voris Land, om hvilken tilforne er meldet, blev allene i Huuset, da de andre vare gaaet ud at tage imod mig. Saa snart jeg kom ind til ham, viisede hand mig et Sted at sidde ned paa, hvor paa han havde lagt et nyt Reen-Skind (hvilket er den allerstørste Ære en Grønlænder beviiser en Fremmed.) Siger her paa, med et rystende Mæle: Jeg gik ikke ud at mode dig, thi jeg var bange at du skulde slaae mig. Jeg svarede ham, at jeg aldrig havde slaet nogen, agtet ey heller at giøre det, og hvem som har forebragt ham sligt, har løyet; Men det har jeg sagt, baade til hans Søn og andre, at han og alle andre Angekut vare store Løgnere og Bedragere, og de som troede dem, store Taaber. Jeg var ikke saa snart kommen ind, førend næsten alle Ørnis Mand-Folk fuldte efter for at høre, hvorledis det vilde løbe af med denne store Mand. De bade hannem alle at hand skulde Hexe, paa det jeg kunde faae gode Tanker om ham, men han vil ingenlunde bequem-

qvemme sig der til, og sagde: Han var ingen Angekok, havde ey heller seet voris Land, men et Lys lod sig tilsiune for ham nest forgangen Høst, det havde talt om Ødeleggelse, dog forstoed hand det ikke ret, thi det talede uforstaaelig. I Himmelen havde han aldrig været, agtet ey heller at komme did; Han havde aldrig giort andet, end at han havde faaet Gulvet til at ryste under sig, naar hand Hexede. Dette bad jeg ham atter tillige med de andre, at han vilde giøre og lade os see paa. Men ANGEKOK som havde hørt at jeg agtet at giøre ham til Skamme og aabenbare hans Bedragerie, vovede sig ikke til at øve nogen af sine Konster, men bad mig, at jeg vilde tale om noget andet; Han havde spurdt, at jeg vidste om alle Tings Begyndelse og den som havde giort det; Fortel mig, sagde han noget om den samme. Dette giorde jeg strax imens de andre vare nærværende, og med det samme fik og den gode Herre hvad hand skulde have. Hand spurdte mig derefter, om jeg ikke havde været ved Nordens Ende, og seet det Bierg, som Himmelen drives omkring paa? Hand havde ikke været der self, sagde hand, men han havde ikkun hørt af andre, at Himmelen hvilede paa et høyt Spidtz Bierg, hvor om den dreyede sig med alle Stiernerne, Soel og Maane. Da jeg havde svaret ham herpaa, sagde hand: Vi veed intet deraf, vore Forældre har sagt saa for os; Vi kommer ikke uden for vort eget Land, derfor veed vi ingen Ting; Men I farer den heele store Søe over og kommer til saa mange Steder, derfore ere I saa kloge.

Den 20de Kiørte jeg hiem med en Slæde fra NOUK.

Den 26de Forlangede en Mand at maatte see ind i Himmelen med min Tubus, om ikke hans døde Søn var der.

Den 30de Lærte jeg endeel Ord af Angekuternis Kirendum, og indførte dem udi mit Dictionario. Angekok som undrettede mig i Sproget, syntes meget vel derom at jeg vilde lære det, sagde og: Naar du nu hører en Angekok Hexe og Mumle, saa kand du og forstaae det, du bør og viide det, thi du er self en stor ANGEKOK.

Denne Maaned endtis for os meget bedrøvelig, efterdi der ikke var en frisk Mand paa Colonien, uden jeg allene, som til denne Tid, Gud skee Ære! har været ved god Sundhed. 2de af Matroserne var vel over Sengen, dog havde den ene nyligen tilforne været temmelig svag, den anden var gandske udslaget over sit heele Legeme med store Skiørbug-Pletter. For Resten laae Kiøbmanden tillige med alle de andre elendeligen til Sengs, og det af Dysenterie og andre farlige og stinkende Sygdomme, saa det saae elendeligen ud for os, allerhelst siden vi havde hverken Læge eller Lægedom.

Aprilis.

Den 2den Eftersom Kiøbmanden var dødelig syg, blev hand med det hellige Nadverens Sacramente betient.

Af samme Sygdom, som Coloniens Folk laae af, ere og Indbyggerne self meget plagede. De fleeste maae sette Livet til, andre kand igien drages der med over heele Aar. Om denne slags Sygdom haver jeg intet hørt sige, førend jeg kom hid til Disco-Bugt. Saa dette Sted maae ufeilbar være meget usund, helst naar Vinteren er streng. Og at denne har været den mildeste troer jeg ikke; thi naar jeg har drukket The, da inden den halve Kop har været afdrukket, har den anden halve været fast frossen paa Bordet, enddog der har været temmelig varme i Kakkel-Ovnen, ja Spiritus Cornu Cervi, som stoed Natten over i Vinduet, var om Morgenen bundfrossen. Om det har været Apothekerens Ærlighed, der er bleven forfrossen, eller det var at tilskrive den stærke Kulde, veed jeg ikke. Dog efter Grønlændernis Sigelse, har Vinteren ikke været saa streng i lang Tid.

Den 4de da jeg havde underviist nogle Vilde, som vare komne fra Iise-Fiorden om Gud og deris ælendige og ynkværdige Tilstand, efterdi de ikke kiendte Gud, da kommer en ung Person, efter at de andre vare gangne ud fra mig, til mig igien og siger: Jeg er ikke lengere et Menniske, du har ængstet mig, jeg er saa bange for den forfærdelig Gud, kunde jeg fatte det som du har un-

underviist mig om, blev han maae skee nok mild imod mig igien. Der jeg havde svaret ham der paa, sagde hand til Hans og Arnarsak: Jeg har aldrig været saa bange siden jeg begyndte at blive et Menniske, var jeg i Nærværelsen hos ham, jeg skulde aldrig komme fra ham.

Den 5te Besøgte mig en Grønlænder, som spurdte, om jeg vel vidste at Stiernerne vare nærmere Jorden under Nord, end under Syd? Iblant dem, sagde han, at Zona Orionis var saa nær, at naar de gik ud om Aftenen, maatte de altid have en Pidsk udi Haanden, at jage den fra sig med.

Af denne Anledning maa jeg her melde noget viidere om de Stierner som Grønlænderne have Navn paa, og deris Meening om de samme, for at viise hvor store Astronomi de ere. De tre Stierner udi Orions Belte, kalde de Siektut ɔ: adspridde. Og disse 3, sige de, have været Grønlændere, hvilke, da de engang vare farne ud paa Sælhund-Fangst, og bleve forvildede, og kunde ikke finde Landet igien, bleve de ved Got-Haab optagne til Himmelen. Ursa Major kaldis ved Got-Haab, Tukto; ɔ: et Reens-Dyr, men i Disco-Bugt Asselluit, (saa kaldis det Kaars-Træe som de skyder deris Linie paa, naar de skal fange Sælhunde.) Taurus, kaldis Kelukturset ɔ: nogle Hunde, som synes at gioe paa en Biørn, som de har mellem sig, efter den samme regner de Tiden om Natten. Iversuk ɔ: 2, som staaer og siunger paa hinanden, paa Grønlandsk Maneer, disse 2. ere in Tauro. Aldebaran kalde de Nennerroak ɔ: Et Lys, der lyser for dem, som siunger og dantzer. Canis Major, Nelleraglek, som er en Grønlænders Nomen proprium. Denne har en Reens-Dyrs Peltz paa. Gemini, Auriga & Capella, heede, Killaub Kuttuk ɔ: Himelens Brøst-Beene. Naar en Planet passerer en Fix-Stierne siger de: enten ere de paa Besøg eller og er det en Ægte og en Tægte-Qvinde som trekker hinanden efter Haaret. Stellæ currentes siger de kaster deris Skarn fra sig; men Cadentes farer ned paa Besøg til de Dødes Siæle som ere under Jorden. Stiernerne ere almindelige efter deris Meening ikke større end et Sælskind. Dette er Grønlændernis heele Astronomie.

Den 5te Berettet os en Grønlænder at have seet 2de Skibe uden for Hunde-Eylændene. Iisen ligger endnu den heele Bugt over.

Den 16de Kiørte jeg til Jagt-Holmen, hvor der komme nogle Grønlænder til mig Norden fra, eftersom de havde hørt, at jeg var der. En af dem fortalte mig en anden Aarsage til Menniskens Dødelighed, end som tilforne er meldt, nemlig: En Slange og en Luus kappedis, hvem der skulde først komme til Mennisken; Dersom Slangen kom først, da skulle de leve; Men kom Luusen først da skulde de døe. Herpaa blev da strax giort Forsøg, og Slangen, som ventelig, kom hastig forud; men uforseendis veltede ned af et Bierg, saa at Luusen dog kom først; Derfore maatte og Menniskene døe. Er det saa, spurdte hand mig? Menniskene ɔ: Grønlænderne lyver vel og dette efter Sædvane.

Den 18de Eftersom Iisen var svag, og jeg paa Henreysen havde faldet 2de gange igiennem med Slæden, torde jeg ikke tage allene tilbage igien, men fik en Dreng med mig. Denne fortaalte mig under Veis, hvor fra hans Lands-Mænd sige, at den Fisk Hay, paa Norsk Haakierling, har sin Oprindelse, nemlig: En Qvinde havde engang toed sit Haar i Urin; men der kom en stærk Vind og toeg det Klæde bort som hun toede sig med, hvilket blev omskift til en Hay; Derfore lugter dens Fisk endnu lige som Urin.

Den 21de Paaske-Dag. Havde vi atter en stor deel Grønlænder hos os Norden fra. En af dem spurdte mig, i Anledning af det jeg talede for dem om Slangen i Paradiis, om ikke vore første Forældre har haft Slanger, i Stæden for de nu have Luus? Hertil svarede en gammel Kierling, de lyver; havde deris Forfædre haft Slanger, saa havde og deris Efterkommere haft dem. Menniskene ere store Løgnere. Dig troer vi sagde hun, at Gud af Begyndelsen giorde 2de Mennisker, det er troeligt, og at vi alle ere deris Børn og Efterkommere; thi vi have jo ens Ansigter og ens Hænder og Fødder.

Den 26de Fik vi Tidender, at omtrent 15 à 16. Miile Sønden fore, havde en Hvalfisk-Fanger forliist sit Skib imellem Iisen nær ved Landet; Men Folkene hafde strax taget deris Tilflugt til et andet

andet Skib som gik suden fore, og efterloed dette skionne Bytte til Grønlænderne.

Den 29de Tog jeg til Jagt-Holmen igien, baade i Henseende til mit Embede at forrette, som ogsaa for at faae handlet noget af Grønlænderne, forend fremmede Skibe ankom og tog det bort. Thi som Kiøbmanden laae syg, og der var ingen anden paa Colonien som kunde udrette sligt, var jeg foraarsaget at paatage mig det; Thi 16. Aars Erfaring har lært, at naar Negotien taber, er der ikkun slet Haab for Missionen.

Den 30de Begyndte den Epidemiske Sygdom sterk at angribe mig, saa jeg var ilde der an; Thi til Colonien hverken kunde eller torde jeg vove mig, og at blive paa Stedet var ogsaa farligt, saasom jeg i den stærke Kulde maatte ligge paa Jagten. Grønlænderne vare vel omhyggelige nok for mig, og tilbød mig at ligge i deris Huuse; Men saasom den Svaghed fører stor Incommodite med sig, for dem som man skal være hos, vilde jeg heller liide hvad jeg kunde, og befale mig Guds naadige Villie og Velbehag.

Majus.

Den 2den Havde jeg Besøg af nogle Vilde fra denne Siide af Jise-Fiorden. De samme berettede mig, at for nogle Dage siden havde en Mand ved Makiykout kastet sit eget Barn levende ned af en steil Klippe, for ikke at see det sulte ihiel, eftersom Moderen ey kunde give det Die. En horrible Gierning, som Grønlænderne selv i høyeste Maader lastet.

Svagheden tiltoeg mere og mere hos mig. Det vilde Grønlænderne tillegge Tømmermandens og Matrosernis Huggen og Banken paa Jagten; thi naar nogen er syg iblant dem, maae der ikke forrettes noget i det Huus eller Telt, hvor den Syge ligger, saasom de sige, at Lufften fortørnes derover og døder dem.

Den 7. og 8de Begyndte jeg, GUd skee Lov! igien temmelig at forbedres. Men foruden denne Svaghed er mine Øyne saa omme,

me, at jeg neppe kand læse i en Bog en halv Time. Hvo som tænker at komme til Disco, maae have gode sterke Øyne og præservativer for de samme; Thi mand kand neppe her see en Grønlænder som jo er suur-Øyet, hvilket foraarsages af den megen Jis som ligger her baade Vinter og Sommer, og skiær i Øynene naar Solen stikker der paa.

Den 10de Efterdi jeg nu var kommen til min forrige Sundhed igien, fuldte jeg en Grønlænder, som hente mig med sin Slæde Nord efter til Jise-Fiorden.

Den 11te Kiørte jeg over Jisen tilbage igien med samme Grønlænder. Paa Vejen saae vi 10 Skibe midt udi Jisen imellem en smal Aabning.

Den 13de Aabnede Vandet sig fra Jise-Fiorden til Øen, vi vare paa. Mod Aftenen kom 3. Kone-Baader Norden fra med deres heele Pagage og satte sig med deres Telter paa Øen hos os. En Qvinde, som for nogen Tid klagede sig at hun ingen Børn kunde faae, saae jeg nu bære et Barn paa Ryggen, og der jeg spurte hende, hvor hun havde faaet det saa hastig? Svarede hun: Det har jeg kiøbt af en Hore for 5. Synaaler; hvilket var et temmelig got kiøb; Men som det var af en Hore, kunde det nok passere; thi det kommer slige ikke saa nøye an paa et Barn.

Den 14de Foer jeg med Joullen til Jise-Fiorden, hvor jeg fik de kierkomne Tidender, at vore Skibe vare komne til Bugten; thi en Grønlænder som Dagen tilforne havde baaret sin Baad over Jisen, havde talt med en af Skipperne, fra hvilken hand og bragte en liden Seddel til mig.

Den 17de Efter at jeg havde faaet et temmelig Mandskab af de Vilde til at arbeide Jisen af Havnen, blev Jagten sat paa Vandet, og samme Aften laddet med Spek som jeg tilforne havde indhandlet.

Den

Den 18de Begav jeg mig til Jise-Fiorden med Jagten, saasom ved Øen endnu ingen sikker Havn var for den.

Den 19de Foer jeg med Joullen imellem Jis-Biergene over til Maklykout; Men Jisen laae endnu over den heele Bugt, foruden nogle smale Aabninger, hvor Skibene vare indkomne, og ey kunde komme ud igien, saasom den laae klemt tilsammen. Grønlænderne spurdte stedtze om jeg ikke kunde skaffe Vind at Jisen kunde bryde op. Og naar jeg svarede dem: at ingen raader for Veyret, uden Gud, sagde de: at nogle af deres Angekoker kand dog giøre det; og da jeg begierte at de maatte komme frem og giøre det nu det gtøres saa høylig fornøden, da de saae Hollænderne, som de beraabte sig paa, give saa got kiøb, indklemte af Jisen, sagde de: De beste Angekoker ere døde, og de levende duer ikke; derfore tør de ikke heller komme til dig. Dog du er bedre at handle med; thi du kand sige os meget som vi ikke have hørt tilforn; men de andre som kommer hid, have ikke andet Sprog end Spek, Spek, Ballen fuld etc. Om GUd har vi aldrig hørt dem tale noget.

Den 21de Kom jeg med stor Besværlighed over til den anden Side igien, hvor Jagten laae.

Den 22de Kom Kiøbmanden fra Calonien og løste mig af, saasom hand nu var restitueret af sin Sygdom, hvorpaa jeg tog til Colonien igien.

Den 23de Efterdi en af Matroserne, som havde været syg, fra Februarii Maanets Begyndelse, forlangede mig til sig, blev hand den 25. hujus berettet.

Klagede en Grønlænder sig for mig, at en Hex havde dræbt hans Søn i Vinter; Hand vidste intet andet end han var død af sig self; men en Ange*kok* havde talt med den Dødis Siæl, hvilken sagde: At en Hex havde dræbt ham. Samme Ange*kok* havde og sagt, at Luften var vreed, fordi de Døde vare saa ilde begravne. Endnu tegner det sig ikke til Vaar og Sommer.

Junius

Junius.

Den 5te Var jeg hos nogle Vilde paa Jacobs-Holm, som sagde: at uden for Maklikout, havde været 2de Hollandske Handlere, der havde forskrekket dem med det store Skyt-Skib, nemlig Fregaten, som laae til Ankers i Hvalfisk Eylandene, hvor det allereede til en Begyndelse skulle have ødelagt de Mennisker, som fantes i 5. Telter, staaende der sammesteds, og agtet sig nu videre for at dræbe de øvrige som vare i Bugten. De sagde sig, og ikke heller self at gaae ind i ommelte Maklikout, eller nogen anden Sted af Frygt for samme Skib, thi deres Skib vare ikkun tynde, og derfore lettelig kunde igiennem skydes af de store Gevær, nemlig Canonerne. Over denne Beretning, vare nogle af dem meget bange, men andre igien holdt det ikkun for Løgn og Trudsel. Imod Aftenen vente jeg tilbage igien til Colonien.

Den 9de Gik jeg atter over Jisen til Jacobs-Holm, for at komme ind til Galiothen, som saaes en Miil der fra. Da jeg kom paa Øen, forefant jeg Skipperen der med sin Baad, efter at hand med Skibet havde været besatt af Jis udi 6. Uger. Jeg fulte strax om Borde med ham for at see ham hiulpen i en Havn til Jisen brød op, at mand kunde komme til Colonien.

Den 10de Kom vi med Skibet at ligge bag ved forermelte Holm, efter at vi med megen Møye havde arbeidet os igiennem Jisen.

Den 13de Gik vi derfra igien for at komme til Colonien; saasom Jisen imidlertid var brødt op og gaaen udaf Havnen, saa vitt at Skibet havde Rum at ligge der.

Den 14de Loed Fregaten sig og see inden for Jacobs-Holmen, noget efter at vi vare indkomne, hvorpaa jeg tog ud til ham, og blev der om Borde, indtil Havnen var bleven ryddelig for Jis. Imidlertid blev Coursen satt til Klokker-Huk, for at erfare om der skulde findes nogle fremmede Handlere.

Den

Den 15de Treffede vi paa et Skibs-Vrag, til Decket op-brændt. Imod Aftenen saae vi et Skib komme ud fra Landet, og som vi sluttede at det var vores *Pink*, da blev signalisered med Flag paa Toppen og et Canon-Skud; hvorpaa og blev svaret; men kom hin anden ikke nærmere end en Miil, efterdi *Pinken* gik ind ad Landet til *Maklykout*.

Den 16. talede jeg med en Grønlænder og udspurte af ham, om de havde seet andre Handlere end vores, han svarede: At de havde ikkun seet 2de, og de samme havde de bedet komme ind til *Maklikout*; men de undskylte sig, at de torde ikke for *Fregatten*. Da nu den paa *Fregaten commanderende Chef, Capitain Woderup* havde faaet Underretning at ingen fremmede Handlere havde indfundet sig paa de forbudne Stæder af den Norder Siide af Iise-Fiorden, vendte hand tilbage Synder efter. Som nu Vinden vor god, og det for ommelte fundne Skibs-Vrag kunde være en stor Hielp til Brende, loed *Capitainen* tage det paa Slæbe-Tou efter sig den heele Natt, ind til Vinden blev saa *contrair* at man maatte forlade det uden for Iise-Fiorden.

Den 17. efter at jeg havde faaet Kundskab ved Grønlænderne, at Havnen var saa meget aaben at *Fregatten* kunde ligge der, satte vi der hen og ankret lidt inden for Gabet. Iisen laae endnu meestendeel Havnen over; ligeledes heele Syd-Ost Bugten.

Den 18 blev en af *Fregattens* Matroser betient med Sacramentet. Efter Middagen kom Jagten fra Handels Tougten Norden fra.

Den 19. søgte *Galioten* og Jagten Nord efter for at faae Vraget til *Colonien*.

Den 20. kom Jagten tilbage igien, efter at Vraget vor fast giort udi en Bugt ved Jacobs-Holmen.

Den 24. St. Hans Dag, kom *Officererne* fra *Fregtaten*,

og kiørte i Slæde paa Jisen, som end da laae sterk paa Vandet. Ellers begynter det nu at teigne sig lidet til Sommeren.

Den 27. gik Fregaten ud paa Bugten igien for at krydze, og siden derfra, at begive sig directe til Fædernelandet.

Julius.

Den 2. fuldte jeg med Galioten til Sand-Bay, hvor jeg forblev 2de Dage. En Grønlænder der samme steds spurte mig, om det forholdt sig saa i Sandhed, som en Angekkok havde sagt for dem, nemlig: At en af GUds Tienere var kommen ned af Himmelen til vores Land, for at lade dem Viide, at Himmelen skulde snart falde ned.

Den 21. blev for omrørte Matros begraven tillige med 2de af Coloniens Folk, som døde Foraaret.

Den 30. retournerte og Galiothen.

Augustus.

Den 6. forføyede Pinken sig her fra Landet.

Den 26 reyste jeg til Jise-Fiorden, med den nye ankomne Kiøbmand Niels Rask.

Den 28. der jeg med nogle af de Vilde gik hen til en gammel ruinered Grav hvor der iblant de Dødes Been laae et Hunde Hovet, spurde mig en liden Dreng, som var i Følge med, om jeg viste hvorfor det Hunde-Hovet laae der? Og som jeg svarede ney, sagde han: Naar smaae Børn døer hos os, da legger endeel et Hunde-Hovet hos dem, for at det skal støve og viise dem Veyen til Siælenes-Land naar de blive levende; eftersom Børn ere self uforstandige og taabelige.

Den 13. Kom vi igien hiem til Colonien.

September.

Den 10. tog Kiøbmanden til hin Siide af Jise-Fiorden, og kom

Den

Den 17. tilbage. Han berettet at Iisen allerreede froes saa tyk paa en Natt at de neppe kunde roe igiennem den.

Den 27de Beklaget en gammel Kierling sig for mig, at hun var beskyldt for en Hex, der med sit Koglerie dræbte Folk, og at hendes Lands-Mænd efter deres Skik ville steene hende; og det efter en Angekoks Ord, som havde talt Løgn om hende. Jeg spurte hende derfore, hvad Anledning hand havde der til. Hun svarede: Naar Angekut mumle i Mørke, da kand de allene see, og siger: at alle Hexe-Kierlinger ere sorte fra Albuen og ud til Fingrene og har Horn paa. Og saaledes siger hand og, at jeg er; Men det er Løgn. Du veed det nok om det er saa.

Den 29de Fremforte en denne Qvæstion, om jeg ikke vidste Raad imod den som forbyder! Angekut indbilder dem, at der er en i Luften, som allene lader sig see af dem, hannem kalde de Innerterrirsok ɔ: en Forbydere. Den samme skulle nu ved en Angekok, have ladet dem, som sædvanligst plejede at boe paa Nouk, forbyde, at de ikke maatte boe der tilstundende Vinter, paa det de ikke skulde doe. Der de nu havde hørt mit Svar derpaa, sagde de: at de vilde giøre tvert imod det Angekoken havde sagt dem; thi de troede mig meere end ham.

October.

Den 1ste Tog jeg med Kiøbmanden til S. O. Bugten.

Den 3die Talte jeg med en Qvinde, som var meget berømt for hendis Hexerie. Der jeg nu begierte at see noget af hendes Konster, da svarede hun intet der til; Men de andre sagde, at hun tilforne havde været en stor Angekok eller Prophet-Inde; Men siden hun var bleven gift, havde hendes Torngak forladt hende, de vilde og have at hendes Tale var convenable med min, i det hun sagde: at allernederst i Jorden skulde være lyst, men øverst mørkt, hvilket hun havde forfaret førend hun blev gift.

Den 6te Vente vi fra S. O. Bugten til Grönne Eylænderne, hvor vi maatte ligge for sterk og contrarie Vind indtil den 12te da vi begav os hiem igien. De Vilde, som der opholte sig, spurdte mig, da de fornam at vores medbragte Fetalie var til Ende, hvorfore jeg ikke bad til Gud om god Vind? havde jeg jo self sagt: At naar mand bad GUD om noget, da bønhørte hand os. Paa denne Objection maatte jeg give dennem Beskeed og viise dem at legomlige Ting, maatte vi allene bede af Gud med Vilkor; om det var hans Villie. Der til med, var vores Nød end da ikke saa stor, at vi skulle forlange Hielp af Gud paa en Miraculeux og extraordinair Maade.

Den 13de Ankom til Colonien nogle Vilde, langt Sønden fra, de samme fortaalte, eller vilde indbilde mig: At fra Staten-Huk havde fult dem en Angekok til Nepisene (en sted 40 à 50. Miile Sønden for denne Loge.) Hand kunde stikke sine Armene til Axlene igiennem den haarde Jord ved lyß Dag. Hand havde nu samlet sammen alle de Remmer eller Linier, hand kunde faae, dermed vilde hand senke sig ned til den store Qvinde, som boer nederst i Jorden under Havet. Den samme Qvinde, sagde de, er Datter til den Mand, som skal have buxeret Disco-Eyland fra Got-Haab; thi der hendes Fader vilde have givet hende bort til en Mand, og hun ikke vilde beqvemme sig dertil, kaste hand hende i Søen, men der hun enddu holte sig fast ved Baaden, hug han hendes Fingre af, hvorpaa hun sank til det Sted, hvor hun nu er, og blev til en stor Fingerløs Dievel. De Beviisligheder, som Grønlænderne fremfører, til at gotgiøre, at det Eyland Disco, er fort Sønden fra her op, ere de mange Rins-Dyr der findes og den mængde Angelica der voxer, og ellers ikke paa nogen andensteds her i Bugten, er at finde.

Den 15de Blev mig atter fortaalt om 2de Angekut, som for nogle Aar siden, skal have mødt hinanden i Helvede ɔ: nedre i Jorden. Den eene af dem boede i Disco-Bugt; Men den anden

for

for Nepilene. Aaret der efter skal disse 2de med nogle andre være komne til Hunde Eylændene, hvor de stoed længe og saae paa hver andre, og der de kiendte hin anden, begyndte de, i de andres paahør at tale om de mærkværdige Ting, som de havde seet i de Dødis Land.

Den 21de Fuldte jeg atter med Jagten til Maklykaut. Der jeg iblant andet talte med nogle om Verdens Undergang, sagde en: Ney, Himmelen staar nu fast nok; thi en Angekok ved Klockerhuk, har for faae Dage siden sat Stotten til rette, som stoed paa Fald. Paa dette Stæd, kom en Kone med sit Barn paa Ryggen, og bad mig, at jeg vilde sætte min Hatt paa Barnets Hoved, det giorde jeg uden viidere Eftertanke, hvad hun meente dermed; men Dagen der efter, da jeg atter besøgte dem, kom samme Kone og takkede mig, fordi hendes Barn var bleven helbred ved min Hatt, sigende: at jeg var meget bedre end de andre Angekut.

Den 25de Trængde Driv-Jis os ud af Havnen mit paa Natten, saa vi siden maatte ligge paa en aaben Reed. Denne Nye-Jis, hvilken kom drivendes udaf Jise-Fiorden, var allereede en halv Alen tyk.

Den 17. Seiglede vi derfra om Morgenen tiilig med god Vind; Men der vi vare komne hiem paa en og en halv Miil nær, blev det gandske stille, og strax derpaa fuldte Natten, med stærk Vind og Snee-Kaver, saa vi ikke kunde see hinanden udi Fartøjet, langt mindre see og søge Landet; hvorfore vi maatte holde ud paa Haved den heele Natt, med et overlastet Fartøy, og et forsagt og sygt Mandskab. Søen og Bølgerne voxte jo mere og mere, saa vi neppe kunde holdes over Vandet. Da vi nu med stor Angest og Fare for at komme Landet nær, havde drevet den gandske Natt tilbage, brød Dagen omsider meget glædelig frem for os, og strax derpaa fulte stille, men fik siden en god Vind, som førte os hiem paa en halv Miil nær.

Men om endskiønt Vinden for saa vit var føyelig, Var den dog saa stærk og giorde saa stor en Søe, saa vi nær siunken maatte lade staae til en anden havn, hvor jeg forloed Jagten, og gik hiem i Snee til Knæerne, en heel Miils Vej.

Den 29de Var Frosten allereede saa stærk, at Thee-Vand froes paa Bordet imens man drack det; endskiønt der var Ild og Varme nok i Ovnen.

Den 31de Imod Aftenen besøgte os nogle Grønlænder fra Maklykaut, hvilke fortaalte; at den Dag vi seiglede derfra, falt et stort Jisbierg ned, og sloeg en Mand ihiel i sin Baad. Dette samme, sagde de, var Aarsagen, at Haved i disse Dage havde været saa u-roeligt; thi det var vreed fordi det skulle have den Døde udi sig. De sagde ydermeer, at de ikke havde seet saa store Bølger her i Bugten tilforne.

November.

Den 7de Eftersom Kulden tiltoeg, saa Jagten havde næsten været bleven indfrossen, fulte vi, saa mange Folk vi vare paa Colonien til Jagt-Holmen, for at sette den paa Land. I førstningen, havde vi temmelig got Vejr, men formedelst Lufftens U-stadighed paa denne Aarsens Tiid, begyndte det strax at trekke op, og blev Snee med Storm-Vind og Hull-Søe. Da vi var Øen nærmed paa en Miil, revnet den ene af 3 Joller, som vi havde paa Slæbe-Tou efter os. De andre 2de maatte vi forlade mit paa Fiorden. Med den gamle og sønderrevne Jolle vi havde tilbage, toeg jeg om Aftenen fra Jagten, (som kom at ligge i Sandbay) med 2de Matroser og 2de Grønlænder, en Mand og en Kone; thi der var lidt rum for os alle paa Jagten, og derfore søgte at komme til næstboende Grønlænder for at blive lidet opvarmede og vederqvægede i denne skarpe Kulde; Men imedens vi vare undervejs, forandret Vinden sig; og som vi ey længer kunde holde ud paa Søen, eftersom Jollen blev fyldt med en Søe efter den anden, maatte vi lade

staae

staae lige til Landet, skiønt Søen brød allevegne derpaa; Hvor vi da af en stor Søe blev opkast og Jollen splidt i mange Stykker. Grønlænderen som fulte os, med sin Kajak, blev ligeledes kast paa Land. Da vi nu, Gud skee Ære! vare alle biergede og vilde forføye os til nærmiste Grønlænders Huuse, forlangede med os følgende Grønlænder, at jeg vilde bære hans Kone paa Ryggen, efterdi hun af Angest og Kulde var nesten forkommen; men som jeg neppe kunde bære mig self, var jeg vel undskylt. Han forsøgte derfore self at vilde bære hende, men maatte strax for dyb Snee lade det blive, og trekke hende ved Armen. Herfra maatte vi da gandske frøsne og vaade tresle i Mørket over halv anden Miil, udi dyb Snee, førend vi kunde naae et Huus. Folkene der sammesteds, der de hørde, hvad Fare vi havde været udi, vare særdeles omhyggelige for os, tørrede vore Klæder, og gave os af deres egen imidlertid at iføre os.

Den 8de Leyede vi en Kone-Baad, som førte os til Jagten igien, og efter at vi med stor Besværlighed havde faaet sat den paa Land, foer vi

Den 9de med samme Fartøye til Colonien, men maatte atter udstaae en Pust med tyk Sneefog og Blæst, kom dog, Gud skee Lov! lykkelig hiem.

Her endtes da, for dette Aar, vores Søe-Reyser, Kulden begynter saa stærk at tiltage, saa naar vi har spiist varm Mad, har vi kundet skrabe Iisen af Tallerkene. Dansk Brendeviin og Viin fryser nesten til heel Iis.

Den 24de Forlanget en Mand fra Nouk, at jeg vilde trøste ham; thi hans Datter ved Iise-Fiorden, var død i Barsel-Seng. Hand vidste nok, sagde hand, at mand skulde komme til sine Fædre igien, naar man døde; men det var dog saa tungt, at man ikke skulde see dem mere som man elskede. En anden, som var i Følge med ham, talte om en nye Angekok, som sagde sig endnu ikke at tør komme lengere paa hans Reyse til den nederste Sted i Jorden,

end

end til den Steen, hvor over de Døde gliide paa deres Bag; thi Steenen var spidtz og meget høy og gandske blodig, og ingen anden Vej til at komme til den grumme Qvinde i Jorden, end at lade sig gliide over denne Steen. Neden for den kunde han see et deyligt Land, men ikke komme der til.

December.

Den 4de Blev mig fortaalt, at naar Grønlænderne ere tørstige og kommer til et Vand, hvor af de tilforne ikke have drukket, og de have en Gammel i Følge med sig, da drikker hand først, sigende: Torngarsuerralarlara ɔ: lad mig først skille det med sin Torngarsuk; Thi som den Gamle holdes for at være den Sterkkeste, til at imodtage Torngarsuk ɔ: det Onde som er i Vandet, hvor af de meene, at de Unge kunde døe, da maa hand drikke først.

Den 12te Fortalte en Mand fra Disco-Eyland, at paa den Vestre Siide af Øen, havde i Sommer været 3de Skibe, hvis Herrer ɔ: Skippere, vare meget vrede, fordi de ikke maatte handle i Bugten. Paa et andet Sted havde de siden været i Land og røvet deres Telter, kastet Folket ud, og taget hvad dem lystet. De havde og truet at de tilkommende Sommer, vilde komme med 3de store armerede Skibe, for at ødelegge vores Konges i Grund og ruinere Colonien. Fra Vaigat havde hand og hørt, at de Skibe som foer der igiennem, vare tit oppe underveis paa høye Bierge, og saae med deres Kikkerter ud efter Fregatten, for hvilken de frygtede sig meget.

Den 16de Da nogle Grønlænder besøgte mig, hørte jeg af en Qvinde, at det er brugeligt hos endeel Giffte, at toe deres Legemer efter at de have haft deres Menstrua, paa det deres Mænd ikke skulle døe. Ligeleeden naar de har rørt ved en Død; Hvilket har nogen Overeenstemmelse med Lev. 15. og Num. 19. Der ere og andre Ting, hvorudi Grønlænderne synes at accordere med Jøderne i det gammel Testament, nemlig: at steene Trold-Qvinder, og nogle

Døge at begræde deres Jomfruedom, at tegne sig paa Huuden, og rundskiære deres Hovet-Haar, som Herren forbyder Israels Børn Lev.19. er og en Skik hos disse Hedninge. Det Sidste allene hos Mændene; men det Første hos Fruentømeret, hvilke besyerderes Legemer med en svertet Traad, som de trekker ud igiennem Huuden, og det fornemmelig baade over og under Øynene, saa og paa Hagen i mange strege. Arme Hænder og Beenene blive og saaledes udstafferede, hvis Ansigt ey saaledes er bordered, deres Hoved, sige de, bliver til en Thran-Bøtte, som skal sættes under Lamperne, naar de kommer til Himmelen.

Her gives mig og Anledning at tale om den Meening endeel har om Legemernes Opstandelse efter Døden, nemlig: at samme skeer 5. Dage efter at de have været døde; i hvilken Tid intet maa forrettes i det Huus eller Telt, hvor den Døde har været, ikke heller af Naboerne (Fangsten undtagen) paa det de ogsaa ikke skulle døe. Alle Menniske, sige de, kommer til Himmelen, foruden Qvinder, som døe i Barsel-Seng eller efter deres Barne-Fødsel. Tisligeste de som drukner paa Havet og Hvalfisk-Fangere, hvilke farer ned til det skionne Land nedre i Jorden, saasom det er bedre Sted efter Angekut deres Beretning; og derfore skal verre som en Belønning for det Onde, de have udstaaet her i Verden.

Den 29de Da en fik en Prisma for Øynene, og Tingen hand saae paa, præsenterede sig forvendt, sagde hand: dette er ligesom naar Angekut de hexer, da seis heele Huset for dem at vendes forkeert.

Denne Maanet endtes med megen sterk Frost. Fransk-Brende-Viin, Bundfryser. Øltønderne liggende en Alen fra Kakkel-Ovnen fryser Jistapper under, og ere inden til saa tykke af Jis, saa man med et gloende Jern maa stikke Hull der igiennem, naar man vil have Øl der udaf. Fransk saa vel som Cereser Viin som staar ved Siden af Ovnen, Bundfryser hver Natt; Da det dog brender fra Morgenen indtil Midnatt. Den heele Bugt ligger og med Jis bedekket.

Med dette Aar ender jeg og Skabelsens Bogs Translation.

Anno 1738.

Januarius.

Den 7de Kiørte jeg til Iise-Fiorden, hvor jeg da udi Gabet af samme Fiord, fant en stor Mengde Vilde forsamlede, hvilke holte sig lystige med mere end 100 Hvidfiske, som self havde giort en Aabning hvor Iisen var svagest. Disse Fiske ere omtrent 7. 8 à 9. Alen lange, og have en hver 3 à 4. Tønder Speck paa sig. Der de nu havde lesset deres Slæder med Kiød og Spek, foer en hver hiem til sit. De trettede meget med hin anden, hvem der skulle have mig hiem med sig; thi en hver vilde gierne have den Ære. Af alle de Mennisker, som jeg saae ved dette Gilde, var ikke en, uden at der vare Stykker frosne af Næsen Kinder og Hage paa ham. De sagde at Frosten var nu bleven slet gal, de havde aldrig veedst af saadan Kulde tilforne, saa lenge de have levet. hvilket jeg, i min Tid, og kand testere; thi Iis og Riim-Frost strekker sig ned i Skorsteenen til Ovns-Hullet; og kand om Dagen hverken af den Ild i Ovnen eller paa Fyrstedet optøes, og oven over Skorstenen er en Hvelning af Riim-Frost, med smaa Huller paa, hvor Røgen trenger sig igiennem. Inden i Stuen hos mig ere Vegge og Dørre af Frost ligesom kalkede, og det mand neppe skulle troe, at tvende Underdyne tit fastfryser omkring i Sengen ved Træet; Ligeledes Linklæderne i mine Drag-Kiste. Af ens Aande om Natten bliver Overdynen og Hovet-Puden gandske stive af Riim-Frost nesten en Tomme tyk. Kiød-Tønderne maa mand hugge i stokker, naar Kiødet skal udtages og uddeeles, og siden i Snevand optøes; Og naar mand setter det over Ilden at kaages, er det yderste af Kiødet kaagt førend det inderste med Magt vil lade sig adskille; hvilket, den som det ikke havde seet skulde holde for u-troeligt at være.

Den 8de Om Morgenen tiilig for Dag blev jeg hendt med en Slæde til nogle Syge og Bedrøvede, som vilde tale med mig. De Sorgende trøstede jeg det beste jeg kunde, som og bleve fornøjede; men de Syge vilde og være helbrede. Naar jeg lovede

at

at tilskikke dem Medicamenter, meente de, at mine bare Ord kunde giøre det bedre. Da jeg undskyldte mig med min Afmægtighed, og sagde: at GUD allene kunde hielpe uden Middel; Saasom hans Søn, der han synligen omgikkes med Menniskon, med bare Ord og Haands Paaleggelse helbrede alle Syge og Skrøbelige, da spurte de om Guds Søn ikke vilde komme til deres Land, de havde og mange Syge. Jeg svarede dem: at Guds Søn kom vel siunligen igien, som de og tilforn havde hørt af mig; Dog ikke for at blive paa Jorden; men for at ødelegge Himmel og Jord. Og da skulle de som have været Syge og Elendige, hvis de have været Troende, og elsket Gud og hans Søn af Hiertet, ikke mere finde til nogen Smerte etc. De svarede herpaa: Gid! hand da snart vilde komme! Men hvorfor kand du ikke helbrede lige som Guds Søn?

En gammel Hore, hvis Barn var død for nogle Dage siden, spurte mig om hun maatte Fiske paa Jisen; thi hun var bange for Vandes Torngarsuk; at hun self og skulle komme til at døe derover.

Den 9de Vente jeg tilbage igien til Colonien.

Den 16de Besøgte os en fra Hvalfisk-Eylændene. Han sagde: at han af sine Lands-Mænd havde hørt om Gud, og at Verden skulle forgaae; kunde derfor ikke af Forskrekkelse, sove i mange Nætter. Herom underviiste jeg hannem viidere; Hvorfor han takket og blev glad. Ved Anledning af Solens indfaldende Formørkelse, sagde hand: Jeg haver hørt af mine Med-Mennisker (Grønlænderne kalder sig allene Mennisker) at dersom Solen blev gandske formørket, da skulde de Døde udgaae af deres Graver levende. Hand fortalte og, at naar der skeer Formørkelse i Solen, da tør ikke Qvinderne gaae ud, ikke heller Mændene naar det skeer i Maanen; eftersom begge haver sit Kiøn. Effter samme Grønlænders Sigelse, ligger Jisen over

heele Havet, saa langt mand kand see. Hvid-Biørnen har og ladet sig tilsiune uden for Eylændene, og Spor af dem fra Vesten mit ind paa Bugten; Hvorfor det nok er troligt at Isen ligger over til America.

Den 28de Tog Matroserne hver sin Vey til de Vilde, saasom de ey lenger kand bierge sig for Kulde paa Colonien.

Februarius.

Den 3die Giorde jeg Begyndelse med at oversette 2den Mose-Bog.

Den 6te Kiørte jeg med Kiøbmanden over Land indtil Enden af Jise-Fiorden. som er ungefer 6. Miile her fra. Stædet gav vi Navn af Island; thi det Navn passer sig best der paa. Fiorden holder de Vilde fore, at haver været tilforn et Sund igiennem til den Østre Side, men nu af Jis tilstoppet. Den stærke Strøm som altid løber ud og ikke ind igien, skal være et Beviis derpaa. Der skal og være funden Støkker af Hvalfiske, sampt Lentzer, som er kommen ud med Strømmen, der gaar under Jisen, som ligger over som en Gevelt, men falder ned Støkke-viis, oven fra, som store Jisbierge, med saadan Bragen og Allarm, saa Jorden ryster der ved; thi der findes Jis-Bierge, som ere over 100. Allen høy over Vandet, og dobbelt saa store under. De Folk som boede der oppe ved Jise-Fiorden, fortalte og vilde indbilde mig, at der gik en Torngarsuk uden for deres Huus, saa tit der kom Fremmede, som ikke havde været der tilforne, og derfore vel ogsaa vilde indfinde sig denne Aften. Jeg loed dem igien forstaae, at jeg ikke troede dem; Dog hvis hand kom, saa vilde jeg gaae ud til ham. Men der vi længe havde ventet ud paa Natten, og Tiden var forbi, sagde de: Hand er uden Tvil, bange for Bøsser. En iblant dem spurte mig, om ikke den samme var Gud, som jeg nylig talte om?

Den 9de Reiste jeg tilbage igien. Frosten var endnu saa streng, at en Pægel Fransk-Brændeviin, forvaret udi et par Ulden Strømper,

per, udi et lidet Skrin, var saa frossen, at vi ikke kunde faae en Draabe deraf, der vi om Aftenen silde kom til Huus, endskiønt den stedse var i Bevegelse af det vi maatte kiøre baade over ujevn Iis og Klipper. Jeg kand ikke heller forbigaae her at melde om Grønlændernes Omhyggelighed for os, der de ved en som var i Følge med os, fik at vide, at vi vare forventende; i det de sendte en ud for at søge efter os, saasom det var gandske mørkt.

Den 17de Tog jeg atter til Iise-Fiorden. Der jeg var kiørt Jagt-Holmen forbie, kom en Angekok til mig og tilbød mig sine Hunde og Slæde, saasom mine egne vare trætte; Hand vilde igien tage min Slæde og Hunde, og kiøre bag efter; hvilket jeg og giorde.

Den 18de Gik jeg Huus fra Huus for at tale med dem. Udi et af Huusene sad en bedrøvet Kone med blaaeslagne Øyne. Jeg kunde strax mærke, at hendes Mand havde giort det; thi det er en Moede i Grønland at Mændene slaaer deres Koner, naar de ere ulydige. Dog spurte jeg hende, hvorfor hun var saa Sorrigfuld? og hvor fra hun havde de blaae Øyen? Hun svarte self intet der til; Men en anden Kone som sad hende næst, sagde, at Manden havde slaget hende, fordi hun ikke var fornøyed med, at hand havde taget sig en Med-Hustrue. Der hendes Mand kom ind, og jeg talte ham til derfor, svarede hand intet, men en anden sagde: Min Kone hun har et got Gemyt, hun bliver aldrig vreed for at jeg elsker andre Qvinder; hun beder mig titt at jeg skal tage mig en Kone til. Der jeg iblant andet sagde: at Fruentimmeret i vores Land, ikke heller vilde lide at deres Mænd toge sig Med-Hustruer eller ville elske andre; thi saa bleve de nok vist kiørt paa Døren med en Prygl, svarede den samme: Da maa Fruentimmeret i eders Land være u-forstandige, siden de vil have deres Mænd allene, og giøre sig selv til Herrer over dem. De Qvinder som ere Skindsyge hos os, taler vi ilde om, de ere foragtelige

og slemme. Efter at jeg havd besvaret denne Snak og lastet deres Viis, og Qvinderne begyndte at reyse Ørene der ved, sagde hand: Du forderver vore Qvinder med din Tale. Der jeg nu gik derfra igien, kom hans Kone efter mig, og vilde forære mig et stokke hvid-Fiskeskind. Jeg havde og denne Gang satt mig fore at ville rejst over til Maklykaut; men som jeg fik at høre, at Isen var svag af Strømmen, begav jeg mig

Den 19de Til Colonien igien.

Den 21de Kom en og søgte Raad hos mig for Bylder. Han havde været hos en Angekok, hand gav ham det Raad, at hand skulde faste i 10 Dage saa fik hand aldrig Bylder meere; men det Raad syntes hand ikke om. Der jeg svarede at Angekokken havde sagt sandt, sagde hand: Du siger jo, at alle Angekokker ere Løgnere. Jeg svarede igien: dette var dog ikke Løgn; thi inden Faste-Dagene vare til Ende, saa var hand nok død, og saa havde hand ingen Hinder mere af Bylder. Han loe her til og sagde: hvad ere dog Angekuterne trædske! helbred du mig.

Den 25de Fortalte en fra S. O. Bugt, at en Stierne var bleven savnet af en AngeKOK i Bonkebay. Hand som fortalte dette, har og self tilforn været en Angekok, hvorfore, da hand fik et Medicament til hans syge Barn, som hand havde hiemme, og jeg bad hannem at hand skulde bede til Gud, at det maatte blive karsk igien; giorde hand strax en Bøn paa Hexe-Mæsternes Sprog, og spurte, om hand saaledes kunde bede; thi hand meente at Gud forstoed ikke det almindelige Sprog. Siden skulde hand som en af de Lærdeste, fortelle mig, hvordan det stoed til her Oven til, efter Angekut deres Meening. Maanen, sagde hand, boer udi et lidet Huus med et Vindue paa, har 2de Lamper, som brænder for hans Seng, hans Børne-Tøy, som er giemt siden hand var et Barn, henger i Vinduet, til-

lige

lige med hans Slæde; hvor til hand har 4. store Hunde med sorte Hoveder. Benken i Huuset er bekladd med unge hvid Biorne-Skind, hvor paa de Dødes Siæle hviler, naar de farer til Himmels. Solen har i Enden af Huuset et lidet Kammer for sig self. Der jeg talte om de Dødes Opstandelse, sagde hand, at have hørt: At naar alle Mennisker vare døde, da skulde en stor Floed overskylle Jorden, og rense de Dødes Blod, og naar Bierge Jord og Steene vare adskilte og splittede, og alting afvasket, da skulle en Vind blæse paa det altsammen, saa det skulle faa en deylig Skikkelse. De høye Klipper og Bierge skulle blive til et skiønt slet Land med mange Reens-Diur. Sælhundenes Been skulle og alle faae Liv igien. Hand der oppe skal derefter blæse paa de døde Mennisker, paa Mændene 2. gange, og paa Qvinderne engang; Saa skal de og blive levende. Men hand der oppe som hand talede om vidste hand ikke at give mig videre Underretning om, end at han havde kun hørt saa af andre.

Viidere fortalte hand, at en Angekok næst forgangen Høst, havde satt et stokke til en Piges Siæl, som hun havde mist. Hand havde taget Siælen af en Søe-Fugl, som kaldes Teiste; men en anden Angekok drev den ud igien, og gav hende en anden Siæl. Angekuterne kand indbilde hvem de vil, at de have ingen Tarrak ɔ: et stykke af Siælen, de staaer strax til troend og faar en Foræring, at de skal reparere Siælen med nye Tarrak. Alle levende Dyr, siige de have Siæle; men de smaa Fugle, de beste. Om de har giort sig den Tanke af deres liflige Sang, veed jeg ikke; thi de selv viide ikke at give nogen Raison derfor.

Den

Den 28de Denne Maaned ender, som den begyndte, med Storm-vinde, som dog ellers her er u-sædvanligt; derover er Jisen brækket næsten i den heele Bugt.

Martius.

Den 3die Skikkede en Mand fra Jise-Fiorden Bud til mig, at jeg vilde komme der og tale med ham; thi han var meget bedrøvet. En Angekok havde bedraget ham og forbudet, at hand ikke maatte bruge den Lægedom, jeg havde tilsendt hans syge Søn; hvorudi hand og adlydde ham; men nu var hans Søn død. Der jeg bebreidede ham deres Lettroenhed og at de lode sig bedrage af de store Løgnere, svarede, Budet, at den døde Drengs Fader havde sagt; at hand havde nu erfaret at de vare Løgnere.

Den 7de Fortalte en mig Aarsagen at Menniskene døe, paa en anden Maade, end som tilforne er anført, nemlig: 2de af de første Mennisker trætrede men hin anden. Den ene sagde: Kausartlune unnutlartlune, Innuit tokorsarlutik ɔ Lad blive Dag og blive Natt, og Menniskenat døe. Den anden sagde: Unnuinnartlune, Kausunane, Innuit tokyssinnatik ɔ: Lad allene blive Natt, uden at blive Dag, og Menniskene at leve. Efter lang Disput blev det dog omsider efter den Førstes Ord. Den Forskiel der er paa idzige Grønlænderes og for anførte Ord, bestaar allene i Flectionen.

Den 12te Kom nogle kiørende fra Vester-Eylænderne, som ligger uden for Bugten, og beklagede sig for den store Hunger, som var iblant dem; Hvortil var Aarsage, Jisen, som ligger saa langt ud paa Havet, saa mand af de høyeste Klipper ikke kand see aabet Vand.

Den

Den 14de Det ustadige slemme Veirlig, som paa nogen Tid har faldet, giver nogle, som i Dag kom fra Iise-Fiorden, fore, at et Fruentimmer er skyld udi, efterdi hun skal have en Angiak, som Angekok siger; thi saa tit hun haver været i Assemblee, har der altid vaaren ont Veir. Angiak er et utidig Foester, som fødes i Løndom, og bliver til en flyvende Ting, der foraarsager ont Veir, Mangel paa Sælhunde og andet mere.

Den 20de Giorde jeg en Visite 7 Miile ud ad S. O. Bugten. Hvor om Afftenen jeg fik mit Logoment, fortaalte en Qvinde, som var kommen Norden fra Landes ende, som de sagde: i Anledning at hun hørte mig tale om Syndfloden, og til Beviis derpaa at fremføre de mange Skiel og andet af Havet, som findes høyt oppe i Landet i mængde) at der var funden hvorfra hun var kommen, Been af Hvalfiske paa et høyt Bierg, hvoraf de nok kunde slutte at min Tale var troværdig.

Fra Hunde-Eilandene, som ere 12. Miil fra Colonien, vare og nogle paa Besøg til dette Stæd, hvilke jeg om Aftenen endelig maatte love at følge til deres Huuse.

Den 21de havde jeg 14. Slæder i følge til ovenmeldte Eylander. Derfra forsøgte jeg viidere at ville reist til Hvalfiske-Eylandene, som ligge to Miile Norden fore; men maatte vende mit paa Fiorden for en Sprekke i Iisen. Der er ellers adskillige Stæder hist og her Aabninger paa Iisen, saa og nær ved Øerne, hvor Hvalfiske Eenhiorninger og Sælhunde i stor mængde lader sig see.

Den 23de Vente jeg tilbage, havende 2de Mænd med, som kiørte for an, hver med sin Slæde, og det undertiden paa saa tynd Iis, at Hundene tit traadde igiennem. Dette, som jeg syntes, var meget voveligt, kierte de sig ikke om; men bad mig kun kiøre dristig efter. Underveis maatte vi over en stor Øe; saasom Iisen, hvor over vi kiørte forrige Dag, om Natten var bleven aaben. Paa Øen, vi kom til, boede 6 Familier. En iblant dem,

der hand fornam at jeg var hungrig, kom hand frem med 2de Hollandske Hveede Tvebakker, som vare hiemte fra nest forgangen Aar, og gav mig.

Den 23de Om Morgenen, forend jeg begav mig paa hiemrejsen, spurdte en Qvinde, hvad Aarsagen monne være, at Drenge-børn blive i Fødselen til Pige-Børn? Jeg svarede hende igien, at jeg meente, hvad Skikkelse et Barn fik i Moders Liv, enten det skulle blive Dreng eller Pige, saadant blev det og u-forandret fød. Ney, sagde hun, jeg fødde dette Barn i Sommer, og var en Dreng det første hand kom ud; men hand revnede og blev til en Pige, uden tvil er Luften bleven vred, for noget jeg maa have forseet mig udi. I hvor meget jeg end søgte at igiendrive hende, stod hun dog paa sit, og sagde: Det var en Dreng, men revnet.

Den 28de Blev ved Iise-Fiorden fød et Monstrum, hvilket havde Øynene paa Siden af Næsen, Munden var som et spidtz Hunde-Snud; havde ingen Øren. Og i Stæden for Hænder og Fødder, havde det ikkun Laller og store tykke Laar. Over Panden var det begroet med Rins-Diurs Haar. Paa Siden af det, var det at see til, som et stykke hvid-Fiske Skind. Et andet Barn, sagde de, var fød der i Nærværelsen, og havde lugtet af Orme. Aarsagen til slige Vanskabninger, foregive Angekut, at være, at Moderen har ladet sig bruge af de Døde.

Den 29de Der en Qvinde, fik see et par Falke Kloer hos mig, begierte hun, at jeg vilde give hende dem, thi hun vilde der med bortdrive en Trold, som hun ikke kunde see; men efter Angekuternes Sigelse, skulde det være skabt som et Rins-Dyr og en Hund, og det samme hindret at hun ikke kunde faae Børn. Hun havde vel betalt en Angekok for at hand skulde drive det bort; men det har ikke hiulpet.

Fra Hunde-Eylandene havde vi og Besøg, de berettet at Iisen endda ligger over heele Havet, saa vit de kand see. Dissligeste

fortal-

fortalte de, at 2de Dage efter at jeg var rejst fra dem, kom en stor hvid Biørn til deres Huus, rev deres Proviant-Hytter ned, og aad op alt hvad hand fant; Men der hand blev omringet af Hunde-ne, dræbte de ham med deres Lentzer. Paa Disco-Eyland er i den-ne Vinter, en stor Deel hvid Biørne feldet. NB. Disse komme o-ver Jisen fra den Americaniske Side.

Aprilis.

Den 1ste Iblant mange Grønlænder som besøgte os, sagde en, sig ikke at have hort tale om Gud, forend nest afvigte Høst af en anden Grønlænder, som havde ingen Lykke til Sælhunde Fangst, denne, da hand engang var ude paa Søen, skal, efter hans Be-retning have seet en Kajak ɔ: en liden Grønl. Baad; men ret som hand saae hand, forsvantes hand strax; fra den Tid fik hand Sæl-hunde nok. Hand troede nok, at det var Gud som lod sig der see. Al Grønlændernes Snak gaar ud paa Sælhunde; thi de sperge ik-ke saa meget om Raad at blive salige, som om Middel at faae Sæl-hunde. Og naar der bliver talt om det ævige Livs Herlighed, følger strax dette Sporsemaal paa: Er der og brav Sælhunde.

Den 8de At Frosten, som i nogen Tid, har været taalelig, paa nye igien tiltager, siger Grønlænderne, at en ihielfrosen er Skyld udi; thi Kulden som fik Smag paa at dræbe ham, har Lyst at continuere med andre.

Den 9de Blev sagt, at fra Hvalfisk-Eylandene var udsent et Hexerie, som skulde dræbe baade os og dem som boe paa Nouk; Men som det ikke har kunde biide paa nogen af os, har det vendt sig til deres Hunde, som styrter dagligen. Denne Raison give de, men den rette er, at de sulter ihiel; som jeg sagde dem. Hvilket de ik-ke heller kunde imodsige.

Den 10de Kom 2. fra Nouk igien, og spurte om det var nær til at Himmelen skulde falde ned, siden Solen og Maanen havde for

 faae

faae Dage paa engang været formørkede, som vare de Tegn, jeg havde sagt, der skulle gaa for den yderste Dag.

Den 14de Skikkede den for ommelte Ihielfrosne Mands-Broder Bud til mig, om jeg ikke kunde giøre hans Broder levende igien; thi hand havde en livagtig Coleur i Ansigtet, der hand blev begraven.

Den 15de Det stormende Veir, som i Gaar og Dag har været, gav en Kierling for, at en Pidske, som den ihielfrosnes Legeme har rørt ved, der det blev tagen ud igiennem Vinduet, var Aarsage til; Naar nu Lufften, saae og hørte pidsken smekke, blev den vred og stormede.

Den 24de Foer jeg til Iise-Fiorden, hvor jeg talte med den Dødes Kone, der meente at en Angekok var Aarsag til hendes Mands Død; thi som hand var en hurtig og flink Mand, holte hun for, at Sælhundene af sig self ey kunde omkomme ham, uden en Angekok havde udsendt dem. Manden fant de Dagen efter, at hand var bleven borte, oven paa Iisen, baade med sin Aare og Piile ved Siden. Hans Baad blev funden to Dage der efter, med en Sælhund vedhengende, som har kantret ham; hvor paa hand er kommen af Baaden paa Iisen, hvor hand af Kulde er bleven betagen, saa hand ikke har kundet gaae lengere.

Den 30de Sendte en anden Kone Bud efter mig, at jeg vild komme og tale med hende; thi hun havde nylig mist sin Søn. Saa snart jeg kom ind til hende, begyntte hun strax at hyle og græde; og der jeg havde stillet hende noget til Freds, sagde hun: Gid! hand dog maatte være kommen ned ad! Jeg svarede hende igien: Hun maatte heller ønske, at hand var kommen op ad, der hos forklarende hende, hvad Forskiel der var paa at være her Oven til, og være Neden til. Hun svarede Angekut forteller os, at det er saa got at være under Jorden. Der var og en Mand i samme Huus, hand havde

skaaret

skaaret sig 3 à 4. Snidt i Panden, for at faae gode Oyen; hvilket hand sagde, havde hiulpet. De fortalte og imellem hin anden, at en gammel Mand i Makjykout, havde fat en Stang paa sin Moders Grav, og et stykke Træ paa Enden med en Pind udi, hvor paa det skulle lobe omkring. Det giorde hand for at skaffe Osten Vind, som og var ham lydig. Der de andre horte dette fortelle, sagde de til mig: Nu kommer du til for kort, denne Mand hand gaar dig over. Han kand giore Vind; men du ikke.

Majus.

Den 1ste Tog jeg paa Hiemveyen op til Jagt-Holmen, hvor Coloniens Tommer-Mand med 2de Matroser arbeidede. Hos dem stoede nogle Vilde og betragtet Gang-Spillet, forundrende sig over at 4. à 5. Mand, med dette stykke Træ kunde trekke saa stor et Fartoy, som Jagten var, af og paa Land, hvilket ellers ikke kunde skee ved mange; Tenkte derfore at der maatte være en synderlig Kraft ved det; Hvorfore de begierte lidet der af, som de vilde bære om deres Arme, og binde om Halsen af deres Hunde, at de kunde blive sterke.

Hvor der i Gaar var aaben Vand, har det i Nat frossen saa sterk Jis paa, at jeg, i Folge med 3. andre Slæder, kiorte der over.

Den 3die Spurte vi fra Grönne-Eylandene, at 3de Skibe har ladet sig see uden for Jisen, som hindret dem endnu at komme lengere.

Den 5te Kiorte Kiobmanden til Jagt-Holmen for at handle.

Den 7de Besogte jeg paa Embedes Vegne vore Naboer, som vare alle flottede til Jacobs-Holm.

Den 14de Var jeg tvert over fra Nouk-Fiorden, som er 12. Miile her fra. Der fortalte en Kone, at hun nest forgangen Sommer

mer havde seet Bloed og Laxebeen ved en stor Elf, hvor Maanen havde holt Gieste-Bud.

Den 21de Imod Aftenen fik jeg Brev fra Caloniens Kiøbmand, at 3. fremmede Handlere vare indkomne i Maklykaut.

Den 25de Seiglede de toe Søer efter til Grönne-Eylandene.

Den 27de 3die Pintze-Dag, fik jeg de behagelige Tidender, at et af vore egne Skibe var ankret i Maklykout.

Junius.

Den 1ste Kom Skibet her paa Havnen.

Den 4de Blev seed Skibe strax uden for Jacobs-Holm; men da mand merkede at det ikke var af vore egne, forføyede Kiøbmanden Ferslev sig, med en Chalupe med bevæbnet Mandskab, did hen, hvor de fant en Chalupe med 5. Mand, som stoed i fuld Handling; Hvor paa de bleve grebne og førte til Skibet, som strax blev Buxeret udaf Havnen for at bemæstre sig det; Men som der ey kunde avanceres formedelst Stille og Modstrøm, bleve 2de Chaluper udskikkede i fuld Gevehr, som efter en Times Tid erobrede det uden viidere Modstand, og bragte det ind paa Havnen, med et stort Følge af Kone-Baader og andre smaa Baader; saasom de tænkte, at der skulle skee et offentlig Slag, da der blev Victoriceret med nogle Canon Skud.

En af Grønlænderne spottede de Opbragte, der hand saae dem self at hielpe til at faae Stokkerne til Borde, og sagde: **I Gaar en Herre med Kaarden i Haanden at true Spek ud, men i Dag en Slave og lave Skiott til sig self.** Om Skipperen sagde de: **Der er den store Hvalfisk-Røvere.** Andere igien syntes ikke vel derom; men kalte det et Tiuverie. Nogle tænkte at det heele Skib med sin indhavende Lading skulde strax byttes iblant Nærværende, og derfore forlangede sin Deel.

Den

Den 6te Lavede nogle Grønlænder sig til, og hvedsede deres Bue-Piiler, eftersom de tenkte at de og skulde udplyndres; Hvilket en iblant dem gav mig tilkiende, at jeg derfor kunde tage mig vare Jeg svarede ham: at der aldrig var tænkt paa at giøre dem Ont; men var gandske imod, vor store Herres, nemlig KONGENS Villie, at dem skulde tilføjes noget Uret; Og dersom end nogen af dem blev for u-rettet eller skadet af vore, da blev det vissfelig straffet naar de kom hiem. Dette var og Aarsage hvorfore fremmede Handlere bleve forbudne, at handle paa disse Grændser, efterdi mand har fornummet at de undertiden har giort dem Vold og Overlast. Dette, sagde hand, skal jeg sige til mine Landsmænd; thi mange af dem ere meget bange, andre igien ere gandske vrede, og have sagt; at de ligesaa got vilde miste Livet, som hvad de ejede; thi naar dette var dem frataget, saa maatte de dog doe.

Den 9de talte jeg med den Qvinde, som i Vinter havde fød det ommelte Monstrum. En Angekok havde indbilt hende: at det var skeed, fordi et Rinsdyr, og en Hvid-Fisk, som hendes forrige Mand havde skudt, var ilde forvaret.

Den 14de Indkom Galiothen paa Havnen, som er det andet fra Kiøbenhavn udsendte Skib.

Den 17de var jeg med Coloniens Kiøbmand 2. Miile herfra i Fiorden Nouk. Der nogle af Mattrolerne, stoed dersammesteds og kastede med Steene, kom en af de Vilde og bad mig, at jeg vilde forbyde dem det; thi hans Fader var død i Vinter, og derfor maatte der ikke giøres nogen Allarm paa samme Øe; thi det gik ud over hans Børn, som kom til at miste Livet derfor. Hvem som skulde fortørnes derover vidste hand ikke, uden det skulle være Luftens Herre, som kaldes Erloersortok ɔ: En som tager Indvolde ud, og føder sig af de Dødes Indvolle, som farer til Himmelen (Denne og Luften bruges undertiden i Fleng.) Hand seer ud som en Hollænder med store Buxer, og har en Skaal i Haanden med en

Ullo eller Krum-Kniv udi, som stedse løber omkring, hans Mundheld (som ingen Bemerkelse har) er dette: por por peja.

Den 20de Spurte en, hvorfor Solen i denne Sommer var saa liden, og hvi den ene Siide var rød? jeg svarede igien: at Solen var ikke anderledes nu, end som den pleyed at være. Men Aarsagen at den synes mindre om Sommeren end om Vinteren, er denne: at den er Jorden nærmere om Vinteren end om Sommeren; hvilket hand sagde, at ville observere tilkommende Aar.

Den 24de Kom og Pinken paa Havnen. En Grønlænder, samme Dag, begierte af mig at jeg vilde skyde ham en Fugl som kaldes Strunt-Jager; hvilken hand vilde hiemme, efter en gammel Mands Raad; Saa skulde hans Kone, som var ufrugtsommelig, faae Børn.

Den 29de Gik Galiothen her fra, Synder efter til Got-Haab, og Pinken paa Handling udi S. O. Bugten, og siden viidere. I denne Maanet har jeg og bragt 2den Mose Bog til Ende. I Oversettelsen har jeg adskillige Steder i Mangel af Grønl. maatt brugt Danske Ord, som med Tiden kand blive naturaliserede og nok forstaaes.

Julius.

Den 1ste Med Skibet, som i Forgaars gik her fra, fulte min Grønl. Dreng Hans Pungiok, til Fædernelandet, i Tanke, om Gud vil, at repatriere med en hob Nyt til sine Landsmænd, som tilforne have anmodet hannem om at giøre denne Rejse.

Den 10de Havde en casseret Angekok, fat paa en Kone, hvis Mand var udi min Stue, eftersom hand nok kiendte Angekok hvad han havde i Sinde, sprang hand strax ud efter, for at luure paa ham. Lidet derefter kom hand ind igien leende og sagde: De staar og holder af hver andre, lad dem kun raade sig self.

Der jeg spurte ham om hand ikke var jaloux, svarede hand, Ney: Grønlænderne regner det ikke saa nøye om deres Koner gaar extra; thi faaer de ikke Børn med deres egne Mænd, lader de en Angekok forrette det, og betaler ham endda der til, paa det at Børnene kand blive des hurtigere og bedre. Her foruden har Angekut den Frihed, at ligge hos hvilken Mands Kone de ville, naar de hexer i Mørke. Hvo som negter dem det, indbilder de, leve ikke lenge. Da forom-rørte forliebte Personer kom ind siger jeg: Her lugter en slem Angekkok og Hore-Lugt. Angekoken for at revancere sig, svarede igien: Og her lugter saa Medicinsk.

Den 12te En fremmed Grønlænder; da hand hørte mig tale om Verdens Skabelse, sagde hand sig at have hørt: at Himmelen i fordum Tid hviilede paa Biergenes Toppe; men siden at være op-draget til den Høyde fra Jorden, som den nu er. Dette skeede, sagde hand, der den store Floed voxte over den heele Jord; Hvilket hand, saa velsom de andre hans Lands-Mænd sluttede af de smaa Skiel og andet af Havet, som Dynge-viis findes langt oppe i Landet.

Den 25de Seiglet det opbragte Skib herfra tillige med Sigr. Severins eget.

Den 27de Gav nogle Vilde for, at Laxen var skyet fra den Elv, som de boede ved, og det fordi en Qvinde, hvis Barn nyligen var død, toede sine Hænder i Vandet. De havde og seet en Maage at dukke udi Elven, som ikke kom op igien; Hvorover de giorde sig adskillige Omina. Nogle meente at hand var faren ned til den store Qvinde, som boer under Jorden.

Den 31de Et Fruentimmer, fortaalte som noget forunderligt: Hvorledes GUd havde hørt hendes Bøn, der hun for faae Dage siden, tillige med andre var bested udi Havs-Nød. Hun troe-de nu vist, sagde hun, at hand, ikke havde Uvii-

denhed, o: vidste Alting; Siden de bleve frelste da de raabte paa ham.

Auguſtus.

Den 8de Rejſte jeg med Kiøbmanden til Maklykout, hvor et Spek-Huus ſkulle oprettes. Medens vi opholte os her, kom en med et Hollandſk Novum Teſtament: ſom hand havde ſtaalet fra en Skipper. Der jeg ſtraffede ham derfor, foreſtillende, at de giorde det ſom var Laſtværdig ibland dem ſelf, da havde hand ingen anden Undſkyldning at forbringe end denne; Vi ſtiæler fra Handlere, efterdi de ey forſtaar os. Naar de handler med Hollænderne, ſtiæler de meere end de kiøber: Ja mange kommer om Borde allene for at ſtiæle, ey havende det Ringeſte med ſig at forhandle; og naar de kommer hiem roeſe de ſig der af, at de har ſaaledes ſkilt den ſtore Taaſſe, ſom de kalder Hollænderne, ved hans ſkiønne Sager. En anden Aarſag, hvorfor de ſtiæle fra os, ſige de, er; at de ere fattige og vi riige, og at vores Gods er dem ſaa behagelig, ſaa deres Hænder vil endelig tage fatt derpaa.

Nogle ſom vare komne fra Diſco-Eyland, fortaalte at de havde ſeet der et ſtort Trold eller Spøgelſe ved en Steen, dens halve part var ſom en Hund, men den anden halve ſom et Menneſke. Da det rejſte ſig op og vilde gaae, bleve de bange og toge Flugten til deris Baade. De troede, at det var et Vildfarende Menniſke, ſom ſaaledes var blevet forandret. Der jeg ikke vilde troe dem, opregnede de fem Vidner ſom havde ſeet det.

Med en Angekok havde jeg og en Samtale, i Anledning at hand vilde ſelge et Rinsdyrs-Skind til Kiøbmanden; men holt det for dyre. Derfore ſiger jeg til ham: hvi kand du vær ſaa paaholden paa ſlige Ting, ſom ikke har koſtet dig meere end at blæſe paa en og mumle over ham. Hand ſvarede: Det er ikke ſaa let en Sag, at fare ned igiennem Jorden. Jeg begierte derpaa af ham, at hand vilde giøre ſligt under aaben Himmel, ſaa vi alle ſaae der paa; men

ſom

som alle Angekut ere Hadere af Lyset, naar sligt Aberie og Mørkhedsens Gierninger skal forrettes, undskylte hand sig og med samme: Der jeg viidere bad, at hand vilde giøre det i sit Telt, hvilket kunde lukkes til, saa det blev gandske mørkt, saa vilde jeg holde ved hans Haand, indtil hand kom saa langt ned i Jorden, at jeg ikke kunde naae ham lengere; See, da kom Sandheden frem, at hand ikke duede. De omkring staaende loe der til og sagde: Vi meente du duede, og var en meget konstig Mand.

Den 14de Ved Middag kom vi hiem igien.

Den 19de Eftersom et af Sigr. Severins Skibe satte Coursen til Hvalfisk-Eylænderne, for videre at fortsette Reysen til Fæderne landet, gik jeg om Borde med; thi Kiøbmanden med Coloniens Handels Fartøy agtede sig og til samme Grendser, og derfra til Disco-Eyland.

Den 20de Som vi havde Grönne-Eylændene paa Siden, nesten en Miil fra Landet, tørnede Skibet saa høyt paa en Klippe, at det var nær ved at kantre; Mens som Lykken var, at Vandet endda havde halv anden Time at voxe udi, kastet mand imidlertid en hob Steen, af Baglasten over Borde, for at lætte Skibet; Hvor det da arbeidede saa hart paa Grunden, saa Roeret gik fra og Speilet skiltes ad, indtil det omsider af Vinden og Søen kom løs. Men vi vare ikke saa snart komne der af, forend vi støtte an paa ny igien; men Gud skee Lov! uden viidere Skade hastig blev befriet. Siden maatte Skibet styres med Seiglene allene, til saa længe vi med stor Besverlighed fik Roeret for igien. Saaledes hialp den gode Gud os af denne Fare, da mand dog ingen Forhaabning meer havde om Skibets Frelse og conservation.

Den 21de Skiltes vi ved Hvalfiske Eylændene, og begav os til Disco, som ligger 2 og en halv Miil Norden for. Paa Fiorden møtte os en Angekok, som roesede sig af, at have giort got Vejr. Hand havde og den Godhed for os, at paa det vi ikke skulde doe, da maatte vi, saa snart vi traade i Land paa forermelte Øe

Disco,

Disco, kysse Jorden. Hand glemte ikke heller at rose Indbyggerne, sine Lands-Mænd, som moedige Folk, der torde see Kablunæt under Øynene, og at Handlerne tit har maatt viget derfra.

Den 23de gik vi med de Vilde op til Fields for at see os om, hvor vi da saae Landet over alt betagt med Iis, ligesom et Hav. Udi Iisen var store Sprekker, hvor igiennum løb store Elve som i en Afgrund. Saaledes er Landet oven paa, fra Staten-Huk af bedekket, og saa langt Nord, som mand kand sporge, hvor det endes i bare Iis. Den voxer og tager til saa stærk, efter Grønlændernes sigelse, at Floder og Sletter paa 3 à 4 Miile store inden 3. Aars Tid, ere gandske indtagne og overhyllede. Den ene af vort Følgeskab, der tillige med mig skiltes fra de andre, sagde, at hand i forrige Vinter havde skudt en Mand ihiel paa Iisen, fordi hand, efter en Angekoks sigelse havde forhexet hans Broder. Der jeg spurdte; hvorledes hand kunde være saa let troende, paa en løgnagtig Angekoks Ord, at dræbe et u-skyldig Menniske. Svarede hand: Hand vidste nok at de løy iblant; men denne Angekok hafde beviist det dermed, at hans afdøde Broder præsenterede sig for ham, da han ved mumlen i Mørket udforskede hans Død. Viidere spurte jeg; om hand ingen Medynk havde over denne Mand, som hafde baade Kone og Børn? Jeg ynkede ham vel siden, sagde hand, efterdi hand med Piilen siddende udi sig, maatte gaae en lang Vej hiem og døde 2 Dage der efter; men jeg holder op at være Medlidende, naar jeg tænker paa min Broder. Hans Kone og Børn har jeg tilbudet, at ville tage til mig, men de vilde ikke. Saaledes skeer intet Drab her i Landet, at jo en Angekok er Aarsaa dertil, ved sine Aabenbarelser; hvor efter bliver holdt Execution. Paa Vejen, da vi vare komne over en Elv, fortaalte han, at samme havde for nogle Dage siden borttaget 3 Mennisker, saasom den blev fortørnet over en af Qvinderne rørte Vandet med sine Skoe, som en anden, der nu var død, havde syet.

De-

Deres gamle Fabel om Disco-Eylands forflyttelse fra Got-Haab, kom hand og frem med. Det hull, hvor udi Touet var bundet', som Øen blev buxeret efter, var en Miil fra os ved Stranden. Øen, sagde hand, havde blevenført lige til det faste Land ved Klokkerhuk, dersom en Qvinde, som havde Sorrig, imod Forbud, ikke havde seet udaf sit Telt; Thi der en loed hende viide, at en Torngarsuk kom slæbendes med et stort Land, fuld af Rins-Dyr og Qvanne ↄ: Angelica, og bad hende ikke see ud forend Øen var bragt til Land, tilloed hendis Begierlighed hende ikke at blive inde; hvorfore saa snart hun kigede ud, standsede Øen og var nær gaaen tilbage. Der hand nu havde hørt min Meening her om, synes hand og selv at det var en uriimelig og utroelig Historie.

Den 26de Seiglede vi igien derfra til Hvalfisk Eylændene. hvorfra vi igien

Den 27. Foer over til Hunde-Eylænderne. Ved Middags Tiid fik vi see Pinken ind paa Bugten igien, som efter Grønlændernes Relation, der havde talt med dem, var af Stormvind dreven tilbage.

Den 28de maatte vi for contrair Vind blive liggende i ommeldte Øer, og imidlertiid besøgte de Vilde, som der stoede med deres Telter. En Mand som havde et syg Barn, begierte af mig at jeg vilde bede til GUD for det, saasom hans Sprog var uforstaaelig for vor HErre efter hans Tanker. Da jeg talte om Menniskens korte og u-visse Leve-Tid, og hvorledes vi dagligen nærmede os jo meere og meere til Døden, svarede en: **Det er med Mennisken, ligesom med en opblæst Blære, der lidt efter lidt taber den Vind som er udi den, indtil saa længe der paa Slutningen er ingen meere.** Ellers stoed det endeel ikke vel an at der behøvedes saadan Besværlighed for at faa Himmerig. Hvorpaa jeg igien forrestillede dem den Umage og det Onde,

de maatte udstaae for Klæde og Føde udi deres korte Leve-Tid; men derimod deres Skiødesløshed at sørge for deres Siæle, som efter Døden kunde uden ende leve i Herlighed og Glæde. Hvilket de maatte tilstaae var Sanden. Men herpaa fulte en Bug-Sorg, om hvad Mad de skulde have i det andet Liv? at de Salige der ikke behøvede nogen naturlig Spiise; men skulle mættes af Guds Ansigtes herlige Beskuelse, kunde de ikke begribe, førend de bleve overbeviiste med Exempel af deres egne Leege og Lystigheder, hvorudi de ofte sidde saa hentagne, at de tænker hverken paa Mad eller Drikke.

Den 30 Fore vi over til Bonke-Eylænderne. Der sammesteds, vilde nogle endelig have at jeg skulde være en Angekok, og derføre forlangede at jeg skulle giøre et Barn helbred, som laae for Døden; Thi hans Fader, sagde en gammel Kierling, er jo en Angekkok, saa er vel Sønnen ligesaa.

September.

Den 1ste Imod Aftenen kom vi til Grönne-Eylænderne, og Den 2den til Colonien igien.

Den 5te Tog jeg mig fore at oversette 3die Mose Bog.

Den 8de Talte jeg med en gammel Mand, som i denne Sommer var kommen Sønden fra Staten-Huk. Hand sagde, at hand havde hørt om den Mægtige, der med blotte Ord havde frembragt den store Verden; Hvor om hand nu forlangede viider Underretning. Hand spurte og blant andet, om det var umueligt for os at forandre Veiret; thi hand havde hørt mange berømmelige Ting om vores Nation. Da jeg sagde, at sligt tilhørte Skaberen allene. Siger hand: Det maa saa være, hand har skabt Luften, saa maa den og adlyde ham; thi hand er dens Herre.

Den 9de Blant nogle som besøgte os, fortalte en, at en Angekok havde spaaet hannem død inden Vinteren kom; Men endnu

lever jeg, sagde hand, skiønt Vinteren er begyndt, hvad maa der ikke Lyves meget i andre Ting, da de tør indbilde dem at de skal døe inden en vis Tid, som de foresiger, hvilket skeer, alt for deres Interresse, og at de kan fortiene noget med at indblæse dem nye Siække, eller bøde paa den Gamle med et nyt Stykke. Hvilken Angekuternes Tredskhed jeg forestillede dem, som de og vel kunde begribe.

October.

Den 4de Der en hørte, hvorledes Moses Ansigt skinnede af det hand talte med Gud, siger hand: **Havde hand været der lenger, da havde hand vel bleven til en Gud. Hand giorde sig og den Slutning, at de maatte blive meget herlige, som efter Døden skulle boe hos Gud og beskue hannem stedse.**

Den 27de Besøgte os 3. Mænd fra Jise-Fiorden. Den ene sagde, at hand havde mist sin Siæl. Og da jeg begierede at viide, hvorledes det skeede, sagde hand: At han havde skudt med en Bøsse til en Harre, og efter Skudet græd det i Lufften; Hvorfore baade hand og toe andre som vare med ham bleve forskrekkede, ey viidende hvad det var, forend en Angekok, som i Aar er kommen fra Staten-Huk, kunde sige ham: at det var hans Siæl, som forloed ham. Slige Siæle, siger jeg til ham, kand du miste hver Dag, og endda være i Behold; thi en hver Kugle, som er Hul udi, hviiner gierne naar hun farer igiennem Luften. Hand loe der til og sagde: Var det ikke andet? Jeg begierte og ikke heller nogen Siæl af Angekoken, forend jeg først fik hørt din Meening. Den anden af hans Følge, paa hans Haand vare 2de Seener afskaarne, hvilket hans egen Dotter, omtrent 4. Aar gammel havde giort, fordi hand ikke vilde at hun skulde følge sin Moder til Naboerne. Men som hand for sligt aldeeles ikke ressede hende, forekastede jeg ham hans utidig Kierlighed

till

til sit Barn. Hvortil hand svarede: Vi elsker vores Børn, efterdi vi ere self Aarsage til at de ere Mennisker. Onde Gemytter ere for at slaae. Jeg svarede ham her paa, at dersom hand tugtede sin Datter imens hun var ung, saa kunde hun slippe, i fremtiden at blive blaa slagen og haardragen af hendes Mand for Vrede og Ulydighed; thi Efterladenhed at straffe, foraarsager kun at Børnen bliver verre. Det er ingen Under, sagde han, spotteviis, at Kablunet (ɔ: os) ere saa fromme. Jeg svarede ham igien: Omendskiønt Forældre hos os refse deres Børn, saa findes der dog mange onde Mennisker, som den vrimlende Mængde af adskillige Nationer, ere Aarsage til; Hvor den ene forderver den anden. Havde nu Børn hos os deres egen Frihed, som hos dem, da bleve de endnu slemmere. Og saadan, har uden Tvil, og været deres Opdragelse, som de iblant os, har seet adskillige Udyder at øve. Det er derfore saa meget meere berømmeligt, at endskiønt Grønlænderens Ungdom have ingen Optugtelse, de dog ved Aldres Tiltagelse ikke begaaer grove Skalkheder, og det allene af naturlig Drifft, uden at giøre sig nogen slags Betenkning der over.

November.

Den 7de Saasom Handels-Tougterne nu vare til Ende, blev Jagtenført hen til sin sædvanlige Stæd, for at sættes paa Land. Imedens vi vare hos de Vilde, som boede en Miil der Norden fore, blev der talt om en, som for faa Dage siden var bleven borte i sin Kajak, saa hverken hand eller hans Baad endnu var bleven funden. Angekut ville have, at hand var indtagen af Ingnersoit ɔ de store Ild-Trolde; thi saa kalde de Strandens eller Havets Folk og Indboere. Disse, sige de, har tilforne boet paa Jorden, førend den store Floed overvoxte Verden, og da Jorden kantrede omkring, kom det ned som tilforne vendte op ad. At for omrørte Mand var borttagen af disse,

be-

beviiste den nye kommen Angekok med den Ild, som altid stoed ham for Oyne naar hand hexede. Jeg spurte dennem viidere, efter at jeg først havde givet dem Svar paa dette, hvorfra de da meente at Jorden blev peupleret siden Antediluviani bleve til Ingnersoit? En iblant dem svarede: En Mand (hvorfra hand kom vidste hand ikke) gik efter den store Floed, for sig self uden Mage. Denne da hand boelede med en Tue paa Jorden, ophævedes den samme og blev frugtsommelig, og omsider fødde et Pige Barn. Den samme tog hand siden til Ægte og avlede Børn med, hvilke giftede sig indbyrdes med hver andre, efterdi der var ikke andre Folk i Verden. Stam-Faderen, sagde de viidere, skal i steden for Haar have Træer til Skiæg.

Der jeg efter Begier havde underviist en fremmed Grønlænder om alle Tings Begyndelse, og iblant andet spurte: Hvilke han meente, skulle efter Døden komme der, hvor hand nu hørte var saa herligt? Svarede hand: De som have gode Siæle, kommer, maa skee, derhen, og de som have onde Siæle til det onde Sted. Men om hand var af dem som havde de gode Siæle, eller hvorudi Siælens Ypperlighed bestoed var ham ubekiendt. Udi Himmelen, sagde hand, hvor hen, hand for her, havde ingen Begierlighed at komme, er sort Vand, og gamle Kierlinger ere der meget plagede af Ravne, som henge sig i deres Haar, saa da have nok at bestille med at holde deres Hoved ryddelige fra dem. Da dette var besvaret, forlangede jeg at vide, hvor af de sluttede, at Menniskene havde Siæle? Her til vidste hand intet andet at svare, end at Angekut sige, at de kommer i Mørket, og staar uden for Huusene, og sees ikke uden af de Skarpseende Angekuter

kuter self, hvilke beskrive Siælene saaledes: De ere bleege og gustne, naar de vil føle paa dem, da have de hverken Kiød Been eller Seener; men ere gandske blede, ligesom de næsten vare intet. Men Aarsagen hvorfore de see saa ilde ud, foregive de, er Himmelens sterkke Omgang og Beveegelse, som udmatter dem at de ikke kand blive feede. Derfore ønsker Grønlænderne deres døde Venner, heller at komme ned end op ad.

Den 10 Tiilig om Morgenen, rejste jeg derfra igien og kom til Colonien om Aftenen.

December.

Den 3die En gammel Qvinde, der hun hørte tale om Torden, fortaalte, at der hun nest forgangen Aar engang bivaanede et Hexe-Spil ved Staten-Huk, kom en af de 2. Qvinder, som agerer Torden, ned af Himmelen og begiærede et hvidt Sælskind til kiøbs, eftersom det, som de tilforn havde brugt, var alt opslid; Men Folket i Huuset, som frygtede at handle med hende, svarede samptligen at de intet havde. Derpaa forloed hun dennem. De holde for at der ere 2de Kierlinger som holde et stift Skind imellem dem, hvormed de Tordner, og naar Skindet slaer sig ud, da lyner det. Samme Skind skal de have staalet i fordum Dage; Og der de bleve overskieldt derfore, bleve de vrede og forloede Jorden.

Den 24de Havde vi Besøg Norden fra over Iise-Fiorden. Der jeg samme Tid, iblant andet jeg talte med dem om, roesede dem for deres indbyrdes Enighed og Samdrægtighed, at endskiønt de ikke vidste af Gud og hans Villie, sloeges og skieltes de dog ikke, som de, disverre! Saa og hørte af de hidsente Christne; svarede en af dem: Maa skee, naar vi fik den Kundskab, bleve vi og u-menniskelige. Grønlænderne har fattet saa slet Idee om voris Nation, at de troe ikke, at der kand findes skikkelige Folk, uden de har

været

været nogle Aar i Grønland og lært Mores. Til sligt har de Fremmede som farer herpaa meest givet Aarsage med letferdige Geberder, med Hujen og Skrigen, som affindige Mennisker. Og efterdi Grønlænderne ikke veed af Bander og Eeder, som er det Første liiderlige Søefolk lærer af fremmede Sprog; Saa lader de sig nøye med anden letferdig Tale, hvormed de hilser de Vilde, saa snart de kommer om Skibs-Borde til dem.

Den 31de Til denne Tid har vi ingen synderlig Kulde haft, men oftist stormende Veirlig, der har voldet, at Iisen som undertiden har lagt sig over Bugten, er paa nye opbrekket. Og hermed endes da, GUD skee Lov! det gamle Aar.

Anno 1739.

Januarius.

Den 1ste Rejste sig imod Aftenen en heftig Storm af S. O. som begynte ligesom med en Torden-Liud i Luften, og varede indtil Klokken 2. om Natten. Imedens den continuerede, sade vi alle udi Livs-Fare, at Huuset skulle kastes os over Hovedet; thi Veggene bøyede sig, og Gulvet rystede under vore Fødder. Omsider begynte og Taget at brekke og Skorsteenen at falde ned. Kiøbmanden som vilde tillukket Loft-Døren, der af Vinden var opslagen, blev saaledes kast hen paa Gulvet, at han blev optagen som Død og baaren ned. Efter at hand kom sig lidet igien, fant mand at hand var ilde saaret i Ansigtet og Hovedet. Imidlertiid Stormen varede, sad Grønlænderne stedse og bad. En Pige som nyeligen har begyndt at lære noget, læste op alt hvad hun kunde og repeterede det igien naar det var til ende. Der nu Veiret sagtedes, kunde vi neppe komme ud af Døren, for Planker, Bielker, Bredder og Sparrer, som laae splidt ad paa Marken. Brygger-Huuset var gandske borttagen, det halve Tag af Vaanhuuset, og et Stokke

af den ene Skorsteen ned til Taget. Det Beste for os var, at vor Proviant og Levnets-Midler, som vi tænkte altsammen var fløyen til Søes, fantes dog i Behold.

Den 2den Samled vi sammen stykker og stumper af Taget og det ruinerede Bryggerhuus og begyndte at reparere paa vores Vaan-Huus, hvor jeg selv maatte giore Tømmermands Tieneste, saasom Tømmermanden, for hans onde og ugudelige Væsen forgangen Aar af Kiøbmanden blev hiem skikket, efter min egen Begiæring, at hand ikke skulde giore de andre verre end de vare. Vore faae Folk vi havde, blev en syg efter en anden, saa at jeg undertiden ikke havde fleere Handtlangere end Kiøbmandens Assistens, og Bødkeren, dog fik vi det saa vidt færdig inden 10 Dage, at jeg kunde flytte ind i min Stue igien. Naar Grønlænderne kom og saae mig paa Taget, spurte de: om det var for en Præst at bygge Huus, og tække Tag; thi sligt Arbejde er hos dem, ikke Mands, men Qvinde Arbejde.

Den 19de Hørtes at en gammel Kone var ihielslagen i Maklykout, efter en Angekoks Angivelse, at hun var en Trold-Qvinde. De som fortalte os dette holt hende uskyldig, saasom hun var meget Blod-rig, da hun blev stukken med Knive under Ribbeenene; thi efter deres Meening skal rette Hexer være uden Blood og have tomme og leedige Indvolle. Siden hun var dræbt blev hun slæbet op paa et høyt Bierg og partered Leed fra Leed, paa det, hun ikke skulde blive levende igien. Den Angekok som var Aarsag til ommelte Kones Masacree, og self var den Første, som lagde Haand paa hende, har i disse Dage faaet en Contra-Part som vil siunge imod ham. Begge har lavet sig paa Viiser, at slaae hver andre af Marken med. Men Angekok undslog sig for at møde, der hand fik at viide, at hans Modstanderes Viiser gik løs paa at forkleine hans Hexe-Konst, og hand self ikke havde andet at bringe frem, end at hand havde ligget hos den andens Med-Hustrue, da hand nest forgangen Aar laae syg.

En

En anden Anegkok har for nogen Tid giort en Tour til Himmelen for at skaffe Mengde af Sælhunde til Landet, eftersom mange af dem lider stor Hunger. Men andre siger om ham: at de fik nogle Sælhunde tilforne, men faaer nu mindre, besynderlig i Angekokkens eget Huus, der faaer de slet intet. De har og taget til Mærke, at alle de som har haft Bloedgang, og søgt Raad hos Angekut ere døde. Kunde det falde saa got ind alle Tider, naar dette Løgnagtige Pak ville agere Propheter og Doctores, skulde mand haabe at Øyene skulle dog engang oplades paa dette taabelige og lettroende Folk.

Den 24de Om Aftenen Klokken 9. omtrent, var Formørkelse udi Maanen; Hvor over nogle Qvinder som var hos os, bleve heel bange, og tenkte at Verdens Undergang var for Haanden. Jeg underviiste dem derfore, hvorledes det naturlig gik til, at sligt af vores Viise forud kunde viides; men ikke des mindre kunde denne og andre Formørkelser tiene Menniskein som Paamindelser, om den sidste Formørkelse, hvor i den store Skabning skulle fordervs og endes. Der Formørkelsen nu var forbie, begyndte de indbyrdes at giekkes med deres galne Skikke som de bruge naar Formørkelse er. En af dennem er denne: De tager fatt paa en Hund, helst en gammel, som de tenkker skal have meere Forstand end en ung, hannem kniber de i Øret eller og slaaer ham. Dersom hand da er følesløs og ikke skriger, da er der Ulykke paa Færde, eller og Jorden skal revne; thi sige de, begynder Sandtz og Følelse først at forgaae Beesterne, saa kommer det nok siden til Menniskene. At Beesterne skal finde det først, holder de for er Aarsag, at deres Oprindelse er ældre end Menniskens, og derfor skiønt ufornuftige, saa dog indvortes begavet med Kundskab der om. Den anden Maade og Viis er, at dekkke Vandspande og Urin-Baller til, at Maanens Hunde ikke skal stikke Hovederne op der af, af hvis forfærdelig Aasiun de maatte døe.

Disse Vilde fortaalte og, at en gammel Angekok ved Jise-Fiorden, havde sagt: At det stormende Veir, som indfalt Nye-Aars

Dag, skeede fordi Lufften var vreed at de giorde Visiter samme Dag hand Hexede eller Mumlede, hvilket ikke maatte skee; Thi paa saadan Hexe-Høytid maa følge 3 à 4. Dagers Hvile fra allehaande Gierning, som paa en stor Sabbath. Dette havde hans Torngak, som er en Hay-Fisk, advaret ham om. De tænkte ellers over alt, at Tiden var kommen paa hvilken Verden skulle forgaa, eller i det ringeste Jorden kantre om. Ja det syntes, at Iis-Biergene op i Landet, begynte alt at larme og komme af sted. Allevegne hørtes Skade af dette Vejr, her i Bugten, paa Baader, Slæder og anden Bagage.

Den 28de Kom en Beylere fra Nouk og trekket af med en Pige, som med andre besøgte os. Denne gang gik det af uden Blod, som dog er rart; thi Brude-Gaver er gierne Næse og Mund i Blod, riblede Laar og saarede Hænder, af det de bliver slæbet paa Jorden eller Iisen. Saa modstridig maa en Bruud skikke sig i Grønland, om hun ikke vil kaldes Mandkiær. Vil hun siden med gode Formaninger ikke gaae til Sengs, efter en eller to Dagers Begrædelse, saa maa hun lyde Magten. Lader hun sig anderledes tee og viiser ringeste Faveur, maa hun ikke tage det ilde op, at hun bliver svertet af hendes Kiøn; thi Fruentimmeret her, saavelsom paa andre Stæder, sparer ikke gierne hinanden.

Februarius.

Den 3die Saasom det Grønlandske Lexicon er temmelig formeeret og forbedret, siden det sidst blev sammenskrevet paa Got-Haab, og de fleeste Ord, som siden den Tiid ere indførte og ej fordanskede, haver jeg paa nye taget mig fore, at fuldføre det, og med Exempler Illustreret de Ord, som syntes uforstaaelig; Ligeleedes med de forekomne Dialecter om d' Syd og Nord, og nogle Ord af AngeKuts Kirendum og forblommende Talemaader.

Den 4de Aged jeg med Assistenten over Iisen til Iise-Fiorden. Der sammesteds om Aftenen, maalede vi et Fiske-Snøre,

som

som befantes 364. Faune langt. Hvor efter Grønlændernes Beretning, dette Fiske-Snøre iblant ikke naaer Bunden, der standse de store Jisbierge, naar de kommer med Strømmen udaf Fiorden, indtil de af Grunden og Solen blive saa fortærede, at de kand slippe løs igien. Jeg har tilforne af Curieusitet, maalet et Jis-Bierg, som dog ikke var af de Høyeste, og befantes at være 88. Alen over Vandet, naar mand nu legger dette til, bliver de Størſte i det Ringeste over 1000. Alen høye, som, for dem, som ikke have seet det, vel kand synes utroelig. Dette saa vel som andet hører just ikke til Missions-Forretningen; men faar passere med, i Mangel af andet. Hvor jeg kom hen, talte de om det stormende Veir Nyt-Aars Dag, hvilket de tænkte var en Begyndelse til Verdens Undergang. De havde og hørt, sagde de, at begge deris Majestæters Portraiter staaende i min Stue, skal have grædt nylig for det haarde Veir paakom. Denne Urimelighed giorde de til Rimelighed, eftersom Skilderierne kom dem for, ligesom de vare levende.

Den 6te foer vi derfra hiem igien.

Den 9de Var jeg med Kiøbmanden, (som nu nesten er kommen til sin forrige Helbred igien) udi Grönne-Eylænderne. Der passerte intet, som er Skriv-værdigt, uden at de og talte om oftmelte stormende Veir, og tænkte at Dommedag var forhaanden.

Den 19de Døde en af Matroserne. En Mand som i Høst kom hid langt Norden fra, fortaalte mig, at der Nord hvor han var kommen fra, vare at see fiirkantede oprette Steene, nesten ligesom Pyramider efter hans Beskrivelse, med Armer paa, som viiser til Veyene; hvilke hand meente vare giorde af vore Folk. Men siden det er uviſt om vores gamle Norske, har boet saa langt om Norden, bliver det troeligere at de ere oprettede af deres egne Forfædre, som uden Tvil har været Americaner, saasom der ikke er lengere over, end at de af Biergene kand see i Vesten det andet Landet; hvilken Overfart menes at være innavigable for Jis. Om disse Steene har været brugte som Altere, kand mand ikke viide, siden de ikke skal være spidtze men flade oven paa.

Martius

Martius.

Den 2den Besøgte jeg dem atter i Jise-Fiorden. Der nogle hørte om de Tegn som skal gaae for Christi Tilkomst, sagde de: **Det er best at mand giør boelig i Biergene, om mand, maa skee, der kunde vi blive i Behold.** Her til svarede jeg dem med Skriftens Ord: At mange paa den Dag, af Forskrekkelse skulle sige til Biergene at de skulle falde paa dem, og til Høyene at skiule dem for Guds Vrede, som da vil fremkalde alle Mennisker, baade de som ere paa Landet og udi Havet; paa det de, som har kiendt ham, og af Hiertet elsket og troet paa ham, kunde faae den Glæde og Herlighed, som hand har bereed for dem; og de Vantroe Onde og Ugudelige at lide deres fortiente Plage og Piine hos Dievelen. **Ney, svarede de, vi ville alle op ad, vi elsker Gud og troer hvad du siger, der er vores Alvor.** Jeg svarede dem igien: At det var ønskeligt om min Tale havde nogen Virkning hos dem; thi da bleve de behagelige for Gud, og Kongen vilde glæde sig, at hans Hensigt, som er at de maa kiende Gud, ikke bleve forgiæves. **Lader ham kun viide, sagde de, at vi troer din troeværdig Tale, og takker Eders store Herre KONGEN.**

Den 27de døde en Matros, der ikke var værd at han skulle leve paa Jorden, end sige, at mand skulde tænke, at hand kom til Himmelen; thi som han levede saa døde hand. En Kiæde af lutter Ugudelighed, Bander og Eeder, vare hans Morgen og Aften-Bønner, og med de samme endte hand og sin Tale, da hand nogle Timer for sin Død, miste baade Hørelsen og Maalet. De Vilde syntes underligt derom, at der strax blev arbejdet med hans Liigkiste; thi hos dem maa ingen tage sig noget for udi 5. Dage, at de ikke skal døe eller Jorden revne.

Den 10de kom fra Maklykaut nogle til mig, og begiærede Medicin for deres Syge som laae af Blodgang. Jeg spurte dem, om

om de ikke vilde gaae til deris viise Angekut, som med bare Ord, snart kunde helbrede? Hertil svarede de: Det er ikke dit Alvorre, du kiender dem nok at de duer intet. Alle de som har ladet dem Hexe eller Mumle over sig, de ere i Vinter døde; Saa vi holde op at troe dem mere.

Aprilis.

Den 15de Kiørte jeg til Iise-Fiorden, der sammesteds leed de baade stor Nød paa Levnets-Midler, og døde daglig i Mængde af Blodgang. En af dem som kiørte med mig over til hin Side af Fiorden, bad mig holde lidet, imedens hand gik hen til et Iis-Bierg. Der hand kom der hen stod hand noget stille og Mumlede for sig self. Men der hand kom tilbage igien, spurte jeg ham, hvad hand giorde der? Han sagde: Jeg lagde en Lenze paa det Sted for nogen Tid siden, og der jeg Dagen derefter kom for at hente den, var den borte. Nu tog jeg et Stokke af min Skoe-Rem og mumlet paa og lagde i Steden, paa det den som har staalet den, kand blive syg og døe. Jeg spurte ham herpaa igien, om han kunde være saa ubarmhiertig, (i Fald han kunde,) for saa ringe en Ting at omkomme og fordervе et Menniske? Hand svarede: hvi stiæler hand da? Jeg forte ham der paa til Gemytte deres store Tyverie de begaae imod deris Nation; Hvor imod han gav til Giensvar at hand brugte ikke sligt, vilde derfor ikke heller at andre skulle giore det imod sig. Der efter spurte jeg, om hand meente, at hans Ord vare saa kræftige, at de kunde slaae Folk ihiel, og hvorledes hand kunde faae at vide, at det treffede den rette, da der døde Folk dagligen? Dertil svarede hand: Om hans Ord vare hvadse eller ey, vidste han ikke; men døde den som havde stålet den, da kommer hans Siæl nok for Angekkok naar hand hexer. Efter at jeg havde besvaret dette, forekastede jeg ham hans Lettroenhed, at hand paa slig en Snak vilde giore sig forsikkret om Tyven. Denne Tale havde vi under Veis. Der jeg nu var kommen ind udi hans Huus, begierte hand at jeg vilde videre tale, om det jeg begynte paa Vejen, nemlig, om den som skulle levende gio-

re alle Mennisker, hvortil de alle fantes andægtige at høre, da jeg her om underviiste dem. Jeg tænkte og her at finde den Angekkok, som var Aarsag til, at Kierlingen, som tilforn er meldt om, blev ihielslagen; Men hand loed sig ikke tilsiune.

Den 14de Foer jeg tilbage til denne siide af Fiorden, og forblev der om Natten. Allevegne hvor jeg kom, var Sorg og Klage baade for deres Døde, og den Nød de leed paa Livs-Midler. Hundene slæbede de Dødes Hoveder og Been omkring Marken, hvilket mange syntes ilde om, og lastede deres Skiødesløshed, som havde begravet dem saa ilde. Naar de Afdøde have ingen Slegt eller Venner, da bekymrer de andre sig ikke ret synderlig for deres Begravelse.

Den 16de Døde nok en af Matroserne, hvis christelig Endeligt, var mig saa glædelig, som den forriges bedrøvelig.

Den 17de fik vi at høre at trende Skibe af de aarligen her paa farende Handlere, allereede vare komne inden for Hunde-Eylændene.

Den 19de En fremmed Qvinde, der hun fik at høre at Eva var skabt af et Rivbeen, giorde hun sig den Tanke: at det maatte være Aarsagen hvorfore Qvinderne alletider bleve forærte Rivbeenene, naar Sælhunde bleve uddeelte iblant dem; thi det er en Skik hos Grønlænderne helst i knappe Tider, at meddeele hver andre af hvad som fanges, hvor da gierne observeres at Ribbeenene frembæres til Fruentimmeret.

Majus.

Den 6te Forkyndtis, at Handlerne som laae udi Bugten, vare gandske forbittrede paa os, og med daglig Skyden op at Colonien, giver noksom tilkiende hvad de gierne vilde giøre om de torde.

I disse Dage er en Qvinde som var forskut af sin Mand, (som jeg dog, efter hendes Begiæring, har sagt at insinuere igien hos

Man-

Manden,) bleven borte, da hun vilde gaae paa Besøg til andre, omtrent en Miils Vej derfra. Nogle har beskyldt Maanen, at hand har taget hende bort, hvilken de meener endnu at plages af den Syge hand havde i Maklykaut, forend hand blev optagen, maa saaledes søge at curere den enten ved Lejlghed at opsnappe en Qvinde fra Jorden, eller hoere med dem, medens hand forlader Himmelen og er paa Sælhunds fangst, (som er naar hand ikke sees) For at bestyrke dette, havde en hørt, at Maanens Hunde skreg for Pisken, oven over den Vej, hun skulde gaae. Andre igien meente, at hendes Mand, for at blive hende qvit, har slaget hende ihiel, og putted hende igiennem Iisen som er det troeligste.

Den 7de Hortes at et stort Fiøyte-Skib var tilsat i Iisen ved Hunde-Eylandene, og bleven de Vilde til priis.

Den 8de Hafde jeg med en Tyv at bestille, som opholdt sig 3. Miile Sønden fore. Denne er den eeneste Grønlænder, som nogen Tid har begiegnet mig u-hoflig, og i min Nærværelse talt ilde paa vor Lære. Det forste jeg kom til ham, blev han gandske bestyrtzet, eftersom hand ikke vidste af mig forend jeg stoed ved Siden af ham. Hvorfor hand begyndte strax at mumle for sig sev, og tænkte dermed at formilde mig; Men jeg bad ham kun holde Munden; thi Hexerie agtet jeg intet. Hand skulde kun gaae hen og viise mig de Legter hand havde staalet. Hand svarede jeg Hexer ikke; men de siger om dig, at du er een viis Mand, gaae nu derfor for i Vejen og søg dem op. Dette tiede jeg til, men toeg ham ved Armen og bad ham følge, og som jeg have hort af de andre, hvor hand havde lagt dem, nærmede jeg mig med ham og hans Kone derhen, satte mig saa ned og talte med dem Begge, baade om hans og de andres Tyverier, som hos dem agtes for intet, naar det skeer fra os. Nogle Midler eller Ejendeler, svarede hand, er ikke at anke paa, men et Mennixkes Liv er meere. Ja, svarede jeg ham, besynderlig deres, som ikke kiende GUD. Herpaa faldt hand mig strax ind i Talen igien og siger: Naar skal Himmel og Jord forgaae?

Der er længe nok talt derom; men de staae endnu. Herpaa svarede jeg atter; at jeg altid haver talt om den Dags Uvished, som dog skal skee, eftersom det er sagt af den som aldrig kand lyve. Og som hand har skabt Alting af intet, saa kand hand igien giore det til intet. Dog kunde det være got for slige kaadmundede slemme og onde Mennesker, som hand og hans liige, at der ikke var saadan Tid at vente, saa kunde de som andre Beester blive liggende i Graven, og ej pines i Evighed for deris Ugudelighed. Eftersom herpaa fulte intet Svar, holder jeg det ufornøden at melde om, hvad jeg viidere talede til ham; men da jeg satte mig paa Slæden og vilde kiøre derfra, vilde hand med Magt trænge sig ind paa mig, for at age med til de andre Tyve, som boede en halv Miil derfra. Men som jeg havde alt seet hans Sinde-Lav imod mig, da han var allene, kunde jeg med Billighed ikke tænke noget got om ham, dersom hand blev min Compagnon did hen, hvor der boede mange af samme Sort; bad ham derfore at hand vilde sætte sig paa en af de andre Slæder, som samme Tiid, og vilde derhen. Mens dette uagtet kastede hand sig paa mig, og loed sig slæbe ved Slæden, hvorpaa jeg støtte ham fra mig; men hand tilbød sig nok engang, da maatte jeg holde stille og begynde at hegle hannem igiennem det beste jeg kunde. Omsider gik hand da til een af de andre Slæder og foer med; dog loed han ikke see nogen Ondskab imod mig da vi kom derhen. Efter at jeg havde taget Pant fra de Tyve til Hobe, foer jeg hiem igien samme Aften.

Den 9de Blev fød et Monstrum 2. Miile her fra, uden Hovet, med fire Been, store Negler, Mund paa Brøstet og Klør paa Ryggen. Slige og andre Vanskabninger fødes tit her i Bugten.

Den 9de Hen ved Klokken 11. om Natten, kom en kiørendes i fuld Gallop og loed os viide at nu blev det Alvor med vores og deres Ødeleggelse, saasom Handlerne ere saa hidzige, at de skyder i Jisen for at bane sig Vejen til os. Udi Bugten havde de afklæd de Døde, og efterlat Kropperne nøgne. Alle de som boede i Grönne-Eylandene og

S. O

S. O. Bugten, havde alt forlat deres Boeliger. Hand med de Øvrige som boede hos ham, stode og ferdige til at flye. Jeg formanede ham det beste jeg kunde, at de skulle ikkun blive, saasom de havde sig slet intet Ont at befrygte.

Den 21de Som jeg talede med en om Døden og den æwige Piine alle Ugudelige og Vankundige om GUd og hans Søn havde at forvente sig, bad han mig tie stille, og sagde: Nu er der Ulykke til Gavns; først dræbes af Hollænderne, og siden piines af Dievelen.

Den 26de Skielte jeg paa en fordi hand havde skilt sig med sin Kone. Hand undskyldte sig at hun var en Tyv. Der jeg spurte ham igien: hvi hand kunde være saa nøye regnede paa sligt, da det heele Lands-Indbyggere vare Tyve? Svarede hand: de stiæler kun fra Kablunæt.

Det Grønlandske Lexicon er nu til ende bragt; med et tilstrækkeligt Dansk Register.

Junius.

Den 2den saaes 4re Skibe en halv Miil uden for Colonien imellem Iisen. De Vilde som bleve disse paa engang samlede Skibe vaer, tænkte, at nu var det ude baade med dem og os, toge derfor Flugten, og vare næsten blevne omkomne af en hastig paakommende Storm, som drev dem op til Landet imellem Iis-stokkerne, hvor de falt ned igiennem og havde nær druknet.

Den 4de bragte de Vilde mig et Brev fra en af Grev Zinzendorphs Præster af dette Indhold:

Wohl-Ehrwürdiger! insonders Hochgeehrter Herr!

Wenn sie diese meine Zeilen wohlfinden, und ich dessen benachrichtiget werde, soll es mich einig erfreuen. Ich konte es nicht lassen, nachdem ich so nahe bey bin, Ew. Ehrw. schrifftlich aufzuwarten, und zugleich melden, daß den 16 May der Kauffman Jensen, samt dem Schiffer bey uns am Bort gewesen, in den Walfisch Eylanden. Ich komme hier ins Land, meine Brüder in Süden zu besuchen, um zu sehen, wie es mit ihnen steht, was sie machen, wie und auf was Weise sie das Werck bey den Heyden angreiffen. Es dauert mich nichts mehr als das Spiel, das unsern Schiffern mit denen Ehre habe. Sie tragen mir hiemit zugleich auf ihm zu melden, daß sie hier nichts suchen, als ihre Meisters Bestes, welches sie folgens ihre Ordrer thun müssen, und das übrige zu erwarten. Es ist ein Jammer vor mich, wenn ich Stücke und Gewehr laden sehe. Genug hievon. Können sie mir mit einiger Nachricht dienen, wie es hier unter den Heyden stehet, so werde mich Deroselben höchst obligiren. Und wie es um ihre Gesundheit stehet, ich habe viel Verlangen, solches zu vernehmen. Es ist eine schwehre Post, doch wohl dem, der sein Werck treulich wahrnimmt. Ich wünsche, daß ich eine Stunde oder 3. mit ihnen sprechen könte, ich glaube, es solte uns beide ein Vergnügen seyn. Der alte Priester in Süd-Colonie soll dieses Jahr zurück gehen, indem ein

ein anderer an seine Stelle kommt, soviel ich von Jensen vernommen habe. Ich grüsse sie vielmahl, und wünsche ihnen die Gnade GOTTes zu ihren Werck und viele Treue. Er wolle sie segnen nach seiner Liebe, die er zu den Menschen-Kindern hat, und sie trösten, wenn sie alleine sind mit Gläubigen aus dem Volck dieses Landes; vielleicht gehe ich mit dem Dänischen Galioth nach Copenhagen, indem ich dieses Jahr, (so der HERR will) wieder nach Hause gehe. Vale! Ich bin Ew. Wohl-Ehrw.

den 4 Jun. 1739.

ergebenster Freund und Diener

Winceslaus Neiser,
Von der Mährischen Kirche, Prediger zu Marienborn und Herrn-Haagen.

Efter at jeg havde bekommet dette Brev resolverte jeg til at fare ud til forermelte Skibe, som laae til Ankers ved Jacobs-Holm, en Miil herfra, i Følge med Grønlænderne, som bragte mig Brevet til; men de raade mig meget fra at jeg ikke skulde betroe mig dem, efterdi de havde talt saa haarde Ord tilforn, men gav i Skrivelsen gode Ord for at lokke mig til sig og giøre mig Skade. Hand derimod som havde Brevet til mig, og var den første som dristede sig til at komme til dem, brugte alle Motiver at faae mig med, saasom hand var lovet Betalning derfor. Der jeg nu kom om Borde til dem, toege de alle venligen imod mig, og kundgiorde mig de behagelige Tidender, at et af vore Skibe laae i Hvalfisk-Eylænderne, og 2 andre vare ventende. Jeg spurte dem iblant andet, hvorledes Sagen staed imellem dem og os? Hvor til de svarede, at dem var sagt i ovenmelte Eylænder, at der med skulde forholdes som forrige Aar; Men de

ogtede

agtede ikke at lade deres Skibe, som Jan Jobs fore til Kiöbenhavn; De skulle for lade dem siunke under deres Fødder, og dersom en af dem blev erobret i de andres Fraværelse, da vilde de søge deres fangne Cammerater; Siden fik mand at see, hvorledes det vilde løbe af. Der var des foruden til deres Defension beordret 2de Hvalfisk-Fangere fra 2de Contoirer, skulle disse nu tilføyes nogen Skade, da vilde Colonien staae i Fare efter vore Skibers Bortgang. De agtede ikke at gaa offensive til Verks, men Modstand vilde de giøre det Beste de kunde, de skulle slaae fra sig som Kaarle. Efter at jeg her foruden hade holt en kort Theologisk Discours med forommelte Præst, tog jeg Afskeed, og fulte Grønlænderne tilbage igien, som forundrede sig at de beviiste sig saa hoflige imod mig; Hvilket ikke var overeens med deres Trudsel udi Bugten.

Den 8de Bekom jeg Brev fra min Broder Herr Lauritz Alsbach, som berettede at vore Skibe alle 3. vare lykkeligen arriverede til MaKlyKout; Hvor de forefant de 4 omtalte Handlere, hvilke de først ved Bud forkyndte deres Ordre, raadende, at de med Gode vilde forlade Havnen; Men som de traadseligen sagde sig ikke at ville vige, førend de skulle gaae ud med Splinter, bleve de attaqverede, og efter at de vare skrekkede med nogle Canon Skud, gave de sig, og bleve giorde til Priis.

Den 10de Blev mig ved Hans PungioK, som med Fæderne-Lands Skibene tilbage kom tilskikket de medbragte Breve fra Kiøbenhavn, hand havde i Følge med sig den Angekkok, som beskyldte den Qvinde, der i Vinter blev ihielslagen i MaklyKout for en Hex. Der jeg nu tilspurte ham, hvad Beviis hand kunde have der paa at hun var en Hex, sagde hand, at hendes Siæl, imens hun levede bleb tit seet af de andre at stige ned igiennem Jorden. Hand havde ey

giort

giort viidere ved hende end støtte hende omkuld, ej havende dermed viidere Tanke, men de andre, som vare hende hadelige, dræbte hende.

Den 12te Bleve de opbragte Skibe, som er en Hukkert en Byse og 2. Galiother ved Geleyde af Gallejen og Pinken, Sigr. SEVERINS Skibe, førte her ind paa Havnen, efter at Folket tilforne vare dimitterede med Chalupper.

Den 25de Giorde Hans Pungiok sin første Tour som Catechet, med en Familie ind i en Fiord, 4. Miile her fra omtrent, at forblive hos dem en Uges Tid eller meere.

Julius.

Det første Arbeyde jeg nu legger Haand paa er det Nye Testamente, hvor om min Fader ved sidst ankomne Skibe efter Hans Hoy-ærværdighed Doctor WÖLDIKES Gotfindende, og har tilskrevet mig, agtende det for nok som allereede er oversat af det Gamle Testamente, som er de 3 Mose Bøger. For nærværende Tiid og endnu længere frem var vel andre smaa eenfoldige Bøger nytteligere og opbyggeligere for Grønlænderne; mens at jeg har faret fort med dens Oversættelse, medens jeg opholt mig her i Landet, er for den Veyviisning jeg kand have i Sproget, naar noget forekom som var mig ubeviist, eftersom man er forbunden at holde sig tel Texten det nærmeste skee kand, dog saa at Sproget ikke mutileris og bliver uforstaaelig, hvortil nødvendig hører en tilstrækkelig Kundskab om dets Egenskab, ellers kom Nationen til at staae ligesaa forgabt over deres eget Sprog, som om den Hebraiske Text blev læst for dennem.

Den 4de Havde jeg en Samtale med Arnarsak angaaende Vrede som hun bar til et andet Fruentimmer, som hun meente havde forurettet sig. Da jeg straffede hende for sligt, holt hun for at det var vanskeligt at forbyde det som var med fød, Hvortil jeg da først svarede, og siden foreſtillede hende Guds Barmhiertighed imod Menniskene, som dagligen fortørner hannem, dog er han ej vreed ævin-

deligen; men forlader naar man alvorligen omvender sig, fortryder det Onde og søger om Naade, ham burde vi stræbe at ligne. Dette Ord: at ligne formeente hun var ikke ret, og derfor sagde: Du taler maaskee feyl, du har selv underviist mig at da nogle af Guds skiøñe Engle vilde ligne Gud, bleve de til heslige Djevle og udkast til Mørkhedsens Sted; med samme som var deres Fordervelse, fordervede de Adam og Eva og alle deris Børn som skulde fødis, derfor er den Tale hadelig for GUD, og gaaer ikke an. Hertil svarede jeg igien, at det var stor Forskiel paa at ligne Gud af Hofmod som Dievelen, der ikke var fornøyet med sin Herlighed; men vilde være liige med GUD, og at stræbe efter at ligne GUD i det gode, hvilket han selv har befalet os, det var derfor ikke sagt at nogen maatte giore sig den Tanke at ligne ham aldeelis; thi det var gandske umueligt at blive Jevnlige med ham, ligesom hun saae voris Konges Portrait der vel ligned ham; men var dog stor Forskiel imellem; thi Skildertet kunde hverken see, høre, tale eller gaae; Dette syntes hun var got nok; men at efterfølge ham kunde være et beqvemme Ord.

Den 4de Undslog en Mand sig for at skiære en andens Barde i stykker, af Aarsag hans Dotter nyligen var død. Da jeg udspurte af ham, hvad de meente, der hentis de Døde naar deris Efterlevende forsaae sig mod deris gamle Skikke? Svarede han: Alt hvad man giør som er forbudt, findes siden paa de Dødes Legemer, naar vi nu elsker dem, saa vil vi ikke gierne at deres Legemer skal besværes. viidere spurte jeg, om de nogen Tid havde erfaret det? og om der end fantis slige Ting, saa kunde jo den som vilde indbilde dem det, være saa trædsk og kaste saadant ind i Graven, hvilket de døde Legemer dog ikke følede. Dertil sagde han: Jeg har ikke selv seet det.

Den 9de Nogle af dem som vare nærværende ved de Hollandske

Skibis

Skibis Erobring, fortaalte, hvor modige og latter-fulde de lavede sig til Modstand, med Canoner, Bøsser, Pistoler, Sabler, Lentzer, Kniver og andet da vore Skibe nærmede sig ind til Havnen til dem; Men der de saae Kuglerne spille iblant deris Taccellage og paa deris Skibe, brækkede de deres Haand Gevehr og kastet dem i Søen, efterat de nogen Tiid havde skiult sig i Skibene. Af deres Cargasson kastet de og noget paa Land iblant de Vilde til Bytte; men de torde ikke tage det op, hvor stor Lyst de end havde derpaa, af Frygt at det skulde hevnes igien af vores. Til Slutning sagde de: **Eders Herre maa dog være en stor Herre, efterdi Hollænderne de vare saa bange for hans Tienere, hvad om han kom Selv**

Den 21de Bleve de tvende afdøde Matroser nedsatte i Jorden.

Den 30de Afseglede herfra de 3. Sigr. SEVERINS Skibe med tvende af de til Priis optagne, efterladende de tvende andre til Vinter-Lag, i Mangel af Mandskab at besætte dem med. Ved samme Leylighed giorde jeg og en Tour med til Hvalfisk-Eylænderne, hvor vi forlod dem med Handels-Jagten. GUd lyksaliggiøre deris Reyse og glæde dem med lykkelig Ankomst til deris foronskede Havne.

Den 31de Treffet vi ind udi ommelte Eylænder, hvor ikkun faae Folk fantis, hvilke jeg og efter Leylighed kortelig underviiste om GUd. De samme spurte Hans Pungiok som fulte med mig did hen, om han havde seet Gud i voris Land? Efterdi Rygtet om Gud kom med os fra vore Lande, saa sluttet de at hand synlig residerede der. De forundrede sig og alle over at vi ikke fore vild i det store og viide Haf, og derfor kalte os Torngarsuit.

Augustus.

Den 2den Seglet vi over til Disco-Eyland. Paa samme Sted spurte Een mig, hvorledes vi skulde faae vore Midler og Eyen-

deele med os til Himmelen; thi de vare for skionne at efterlade paa Jorden. Jeg svarede ham hertil, at alle Ting i Verden skulde forgaae og blive til intet, og at Jordens Lumpne-Tøy var alt for uværdigt at komme did hen, hvor man vil foragte alt det som man her har holt for herligt, naar vi skal nyde dend Herlighed som aldrig skal faae Ende. Jeg vidste ikke, sagde han, at dette var ikke værd at tænke paa, naar der er saa got, hvi vil vi da saa nødig forlade dette? Dertil svarede jeg, at det kom Deels af Menniskens Uviidenhed der ikke vidste af noget bedre end det de saae for Øynene, som hand selv og hans Landsmænd der ingen Kundskab havde om Gud og hans Herlighed; Deels er det Menniskens egen Skyld, som lade sig saa indtage af det Jordiske, at de glemmer det Beste, som i vore Lande, hvor de veed nok om Gud og det gode han lover de rette Troende, dog ere de ligesom klæbende ved det Nærværende. Viidere spurte hand om GUd og havde skabt det Land vi nu stod paa? Da jeg gav ham til Giensvar, at hand havde skabt baade det og dend heele Verden, siger hand: hvad andet?

Den 6te Falt temmelig dyb Snee, hvorfore de bad mig giøre got Vejr igien, og der jeg svarede dem, at det stod i Guds Magt at forandre Vejret efter sin egen Behag, efterdi hand selv er Herre der over, sagde de: At siden jeg havde Correspondence med Gud, saa kunde jeg nok udrette det hos hannem. Herpaa gav jeg dem til Svar igien, at man burde forlange noget nyttigere af Gud; thi Vejret var dog ikke anderledes, end de jo nok kunde søge deris Føde, mens det vi skulde bede af GUd maatte være vore Siæle og Legemer betreffende efter Døden, hvor om de forige Dag havde hørt af mig. De syntis igien at begge vare gode.

Den 7. vare nogle Qvinder om borde hos os, iblant hvilke en begiærede, at jeg vilde døbe hendes Barn, siden Arnarsak havde fortalt hende, at ingen kom til Himmelen, uden de som vare døbte. Jeg svarede hende, at jeg gierne vilde giøre det, dersom de vare i nærværelsen af Colonien, og jeg veedste, at de ikke vilde forlade den, thi det

gavnet

gavnet ikke at jeg døbte det, dersom det siden ikke blev oplært om Gud. Om Eftermiddagen kom Faderen og forlanget det samme; mens jeg mærket, at hans Øyemerke var et andet neml. at Barnet deraf kunde leve og faae god Lykke, siden hans andre Børn vare bort døde, da jeg overbeviiste ham hans Vildfarelse, bad han, at det maatte døbes til Himmelen, og gives Lykke paa Jorden med et Amuletum, hvad Lærdommen var omgaaende, da vilde han stedse holde sig i Coloniets Grentzer. Dertil svarede jeg ham igien, at jeg dog ikke kunde døbe det denne gang, men naar det stedse kunde have vores Underviisning, saa skulde det skee, om ikke af mig selv, saasom jeg nestkommende Sommer agtet mig her fra Landet, saa dog af mine Efterkommere, eller Halv-Broder som i Aar var ankommen for og at være deres Lærer. Hermed blev han fornøyet, og drog hiem.

Den 9. blev mig forkyndet, at jeg gandske vist skulde døe i denne tilstandende Vinter, efterdi jeg havde Skut en af deres Hunde ihiel, som var hærdet med Hexerier, at han, efter deres Meening neppe kunde dræbes, og at ingen skulde torde skade hannem uden det koftet dens Lif. Jeg svarede dem igien, at siden Hunden havde revet noget af vores Tøy i Stykker og giort Skade, saa tog jeg til Hans Pungioks Bøsse som stod lad, og gav ham sin Rest, hvilket jeg nu ikke fortrød; thi de kunde deraf see, af deres Indbildning var falsk og at Hexeriet dued ikke, saasom Skudet var ikke saa snart af Bøssen, at jo Hunden var død, slog nu det første feyl, saa giorde og det sidste, uden saa var at Gud ville ellers jeg skulde døe; men saa skeede det dog ikke for Hundens Skyld. See kun til, sagde de om det ikke skeer, der ligger ikke Magt paa Hunden men vi ville ikke, at du skulle døe, thi alle vore Folk elsker dig. Her blev og fortalt, at en Hollandske Flaade af Hvalfisk-Fangere nyelig var gaaen til Søes efter at den nogle Dage havde krydset under Disco Eyland og paa Bugten for, at opsnappe de erobrede Skibe

med deris Convoye, de havde og sagt, at de vilde gaae til Colonien for at sætte Ild paa den.

Den 10. lettet vi og gik over til Hvalfisk-Eylænderne, og derfra igien

Den 11. til Hunde-Eylænderne hvor nogle brystet sig af at de havde plyndret det Skib som satte til i Foraaret uden for samme Øer. Naar Skibs-Folkene skar Seylene fra Ræerne, saa stial de bort efter Haanden, naar noget blev bragt op paa Dekket af Rummet, saa rev de det igien af Hænderne paa dem; endskiønt Commandeuren med sit heele Mandskab vilde forbyde dem det med Gehver. Jeg lod dem igien forstaae, at dersom deris Folk havde lidt Skade i voris Nations Nærværelse, da havde de hiulpen dem til rette, i stæden at de som Hunde og Ravne røvede disse, saa ildesindede og ubarmhiertige havde jeg aldrig tænkt de havde været, forestillende dem derhos, hvorledis de vel vilde findis til Mode, om deris Gods i deris Paasyn blev dem frataget. Dertil svaret de ikke andet, end det var ondt at miste; men disse vare Fremmede.

Den 12te Tog vi igien fra Hunde-Eylandene til Jesse-Bay der roeset de sig af hvorledis de havde forsvaret mig mod Hollænderne, da hand truede at skiære først Hænderne af mig og siden slaae mig ihiel, mens da de længe havde undskylt mig paa beste Maade, at jeg ikke var deelagtig i det erobrede Skib forgangen Aar, og at jeg intet havde nydt af dets Gods, saa og at jeg pleyede være skikkelig, og alt dette ikke kunde hielpe; (thi det heedte alt: Pauia Ajorpok, Paul duer ikke,) maatte de tie stille, for ey at underkaste sig hans Vrede.

Den 15de Var jeg i Land hos de som boede ved Nye Nouk og talte med dem paa Embedis Vegne, efterat jeg havde sluttet min Tale, gik jeg hen paa Marken til en Spedalsk Qvinde som sad for sig selv. Hun takkede mig meget fordi jeg vilde tale med hende der var et foragteligt Mennyske, og forlat af hendis Egne, som væmmedis ved hende. En Familie berømmet hun som endnu sørget for hende og havde

havde taget sig hende an, da hun var efterladt paa en Øe af de andre. Her blev mig og fortalt at en Qvinde ved Ise-Fiorden var nyeligen ihielslagen for Hexerie, hvorom jeg fik viidere Underretning.

Den 16. ved nogle som kom dersra, der sagde, at hun blev slæbet nogen ud fra hendes Mands Siide om Natten, og slagen i Hovedet med Steene og siden stunget med Knive. Da de vilde skiære hende i Stykker, kastet Manden sig over hende for at afværge det, men der de truede at slaae ham og ihiel, dersom han ikke forlod hende, maatte han gaae fra hende og ikke engang torde græde.

Den 17. seylet vi dersra, og kom til Colonien mod Aftenen.

Den 31. fulte jeg med Kiøbmanden til Ise-Fiorden, der blev fortalt at en meget slem Qvinde for kort Tiid siden havde dræbt sin egen Mand, for at faae en anden, som og havde bortkast sin Hustrue for samme Aarsage, endog hun var Frugtsommelig. Den fraskilte Qvinde var i Sommer 2de Dage hos os paa Colonien da hendes Mand havde skilt sig ved hende, og bad mig at jeg vilde overtale ham at tage hende igien, og derfor vilde give mig Soller til et par Skoe. Jeg lovede hende, at jeg gierne vilde giøre det uden Betalning, saa snart jeg fik tale med ham, som og kom nogle Dage derefter, maa skee ey vidende, at hun opholdt sig hos os; mens han var ingenlunde at persvadere, foregivende, at arrige og onde Qvinder var ikke gode at boe hos, jeg lovede ham igien paa hendes vegne, at endskiønt jeg aldrig hafde hørt sligt om hende, men tvert imod at hun var en god Kone, saa skulde det ikke skee meere, han maatte ikke være saa ubarmhiertig at ikke igiengielde den Kierlighed hun havde til hannem, da hun laae stedse i Graad, mens han havde adskillige Udflugter, og for at blive min intercession qvit, sagde han, at han vilde betænke sig der paa. Men for at komme til Mandraberinden igien, da vare alle forbittrede paa hende, og vilde at vi skulle skyde hende ihiel; thi hun var ikke værd at leve, slig en Gierning havde de aldrig hørt tilforn. Jeg svarede dem igien, at det var sandt, hun burde ikke leve, men vi torde ikke giøre det af os selv uden Forsporsel

af

af voris Konge. Truet dem til Slutning med at det ikke blev alletiider saa i deres Land som det nu var, da enhver giorde hvad ham lystet, stial, bedrev hoer slog Folk ihiel, uden at viide om de vare skyldige eller ej, alleene paa en stor-løgners Angekoks Ord, fortaalte derhos og hvor retfærdigt vor Konge vil have at de Beskylte skal tracteris, at ikke en U-skyldig skal omkomme og en Skyldig slippe, hvilket de og maatte tilstaae var got; thi det var dem beviist at mange vare skilte ved Livet som dog vare u-skyldige. De fortalte viidere at denne Abominable Qvinde levet nu stedse i Frygt for sine egne Folk, og torde ikke betroe sig dem uden for Huuset. For faae Dage siden skikket hun Bud efter hendis selv-myrdede Mands Boeskab at det maatte føris til hende, men de lod hende svare, at hvis hun vilde have det, saa skulde hun selv hente det, men som hun fik at viide at de stode færdige uden for Huuset at give hende hendis forskylte Løn, lod hun dem beholde det.

September.

Den 2den kaldte en mig ind til sig i Teltet, og sagde at han var meget bange for mig, fordi han med hans Familie havde næsten opædt et stort Reens-Dyr som Hans Pungiok havde skudt i Sommer da han var med dem i Nouk-Fiorden. Jeg svarede ham, at hug gik det ikke løs paa, men hvad jeg havde at sige paa deris selv-tagne Frihed, havde jeg sagt hans Broder tilforn, og dermed var det til Ende. Han klagede sig igien, at baade han selv og hans Broder havde siden været dødelige syge, og deris gammel Fader der bad dem holde Giæste-Bud med Dyret, var nu død, som de meente var ingangen i Solen, eftersom der indfalt Formørkelse dend Dag, som var den 4. Aug. Jeg merket nok at det var ikke langt fra, at de jo havde mig mistænkt for at have forhexet dem, og skulde slige Caius ofte indfalde, gik det mig ikke bedre end andre Grønlandske beskylte Trold-Folk, helst dersom en Angekkok fik Aabenbaring at prophetere derom.

Den

Den 3die Bejamret en Qvinde sig for hendis lille Søn som hun havde mist i For-Aaret, der jeg trøstet hende med dend liden Kundskab han havde om Gud, siger hun: Jeg meener at dend Lille-troende ikke liider meere ondt; thi han troede din Tale.

Den 5te Vente vi hiem igien, saasom vi ikke kunde komme over til hin Side Fiorden for Driv-Iis, da jeg kom hiem forefant jeg Breve fra min Broder og andre gode Venner Sønden fra Got-Haab, som vare medbragte ved de Vilde: Hvilke glemte ikke at berømme sig selv, efterdi det er tilforne holt iblant dem for en hazardeilig Gierning at føre Breve frem.

Den 11te Giorde vi igien et Tog til MaKlyKout. Medens vi opholt os der, kom nogle Mænd om Aftenen forfærdede til Lands og sagde, at de havde seet en stor Ild falde ned af Himmelen, som, siden mumlede ved Stranden. Naar Grønlænderne seer et Meteoron ignitum meener de det er Strandens Herre eller Indvaaner, som lader sig tilsyne naar noget Ondt forestaar. Hvorom jeg underrettede dem efter det Begreb jeg selv havde derom, nemlig, at det var en lifløs Ting, som præparertis i Lufften af Jordens Dunster, og undertiden udslukkes og blev til intet førend det kom til Jorden, havde ey heller viidere at betyde; mens der var en anden Ild som de burde frygte for, der var bereed for alle Vantroe Onde og Vanvittige, dend agtet de intet, jo sagde de: Vi frygter meget for dend, og at Himmelen skal falde ned. En Angekkok langt Nord sagde i Sommer at den stod paa Fald. Dertil svarede jeg dem igien, at dend foregivne Frygt kunde ikke være alvorlig, siden de vare saa Folisløse og u-omhyggelige at de ikke engang spurte om Raad og Middel for at undflye dend samme; men i stæden for de skulde bede mig underviise dem om Gud at deris Siæle kunde blive frelste og komme til hans Herlighed i Himmelen, saa vilde de heller viide om voris Land og dets Indbyggeres Væsen. Der jeg havde sluttet min Tale, dette angaaende, sente en AngekkoK Bud til mig, at jeg vilde komme og helbrede hannem, saasom han laae dødelig syg. Da jeg

kom ind til ham, og han begiærede at jeg skulde hielpe hannem, foreholt jeg ham hans Løgn og Bedragerie, hvormed han havde fixeret sine Lands-Mænd deris Tøy fra, spurt ham derhos om han nu ikke kunde curere sig selv? men han, som de andre Bedragere naar jeg faar fat paa dennem, sagde, at han duet ikke. Disse som her boede, saavelsom andre naar jeg kommer til dem, kom og med deris Børn frem, at jeg skulde tage paa deris Pulse, og af deris Physionomie sige om de skulle leve eller ey. Allevegne talte de meget prægtigt om voris Nation i Henseende til de Hollandske Skibis Opbringelse, og sagde at vi var en horreur og Forskrekkelse baade for Fremmede og dem selv. De forfærdelige Handlere som vi skielver for, ere blevne coujonerte af eder, det er ferme Folk. Der en forlanget noget af mig, og jeg sagde at jeg vilde betenke mig derpaa, siger han til de andre: Hand pleyer gierne spørge dend bare Luft ad først. De som fulte med os, da vi fore derfra, vilde at vi skulde skyde til Jis-Biergene for at skremme et Monstrum bort, som opholt sig der og jaget alle Sælhundene bort, dend havde en rød Hue paa, saais undertiiden paa Vandet, undertiiden paa Landet, og var fød efter deris Meening i MaKlyKout forgangen Aar. Naar noget indfalder hvormed Angekkut kand giøre sig anselige og fortiene noget, da ophitter de adskilligt, som skal være Aarsage dertil, dersom en Qvinde imidlertiid føder en død Vanskabning, da siger de at dend bliver levende og skiller dem ved deris Sælhunde som det forommelte Monstrum, er der en gammel Pige, som de synes, formedelst hendis Alder, u-muelig kand have hendis Jomfrudom, saa siger de: Hun har Angiak, det er et utiidig Foster, som er fød i Løndom og bliver til et flyvende Spøgelse, for hvis Nærværelse alle Creature flyer, skal nu det samme bortdrivis da maae en Angekkok dertil, som derfor bliver salareret og opnaar sit Øyemerke. Det meeste Onde gaar nesten over Qvinderne. Gifter en Pige sig medens hun er ung, da maae hun taale at heede Mand-gal, gaar hun for længe, bliver hun neppe Huuset for hendis AngiaK, bliver hun gift faar hun

Stryg

Stryg om hun ikke er lydig, from og skaffer Manden Børn, bliver hun Enke, skal hun være de andris Tieneste-Pige, ja rettere Træl, og endelig om hun naaer en høy Alder, bliver hun beæret med Hexe-Titel, hvorpaa gierne følger Steene og Malacre. Ja efter Døden at pinis og plagis af Ravne i Himmlen.

Den 16de Kom vi hiem igien. Hvor en oppebiet mig for at afhente en Kniv som for nogen Tiid var mig leveret fra en AngeKKok, der ey dristet sig til at curere dend Sygdom hon var begiæret til, hvorfore jeg og fik Leylighed, at tiltale ham derfor, men hand forsvaret sig med, at det ikke var hans Alvore; men allene for at probere ham.

October.

Den 3. Efterat Kiøbmanden med Coloniets Mandskab var den 24de i forrige Maaned gaaen til Maklykaut, paa Handling og paa samme Tog at sætte Handels Fartøyet op, kom de i Dag tilbage igien, og berettet som noget merkeligt, at da Vandet var falden fra Jagten om Aftenen fant de den om Morgenen vel 2 Alen sat til Siide, ligesom løftet af Grunden, hvor Stæden efter Kollen saaes da Vandet dog imidlertid ikke havde rørt hende, ikke heller var der nogen Vind som kunde forflottet hende saaledis? thi kunde det stormende Vejr i Vinter ikke rokke hende, saa kunde det langt mindre skee ved saadan Vind, hvoraf Folket ikke kunde vækkes af Søvne.

Den 4de En Søndag om Aftenen besøgte jeg to Familier som stoed med deres Telt ved Colonien, den eene som tilforne har været Angekok, spurte hvad det betyde at vi i Dag havde saa meget siunget og læst? der jeg havde forklaret ham det, vilde han og viide, hvorfore vi sad stille og tied noget forend vi spisede? Hvor om han og blev underrettet, viidere blev han ved at spørge: om voris Konge kunde giøre Amuleta eller døde Ting levende? Grønlænderne kand ikke faae det i deres Hoved, at andet kand være Aarsage til Kongers Magt og Herredomme, end hvad som agtes høyt i deres

Land, som er stor naturlige Styrke, stor af Vext, gode Arbeydere, og Angekkut hvoraf de dog ikke synderlig kan rose sig og allerminst at det sidste.

Den 11te objicerte Arnarsak mig, om ikke det heele Legeme burte døbes efter Christi Exempel, og om det kunde være tilstrækkelig at slaae Vand alleene paa Hovedet? Jeg spurte hende igien, hvorledes hun havde begrebet det hun havde lært, at Vandet allene kunde ikke giøre det, men GUds Ord som var sammenføjet med Vandet. Endskiønt hun nu giorde sig Scrupel, over Christi og Dronningens Tieneres Eunuchi Daab som skeede udi Vandet, hvilket og var Skik hos de første Troende i lang Tiid, saa er dog Maaden med Vandet som er Jordisk, en different Ting, enten man dukker under Vandet eller overøses dermed. Hun sagde viidere, at hun tit havde tænkt, om det ikke var got at døbes ofte? holdende for at det ikke var for meget at bruge et Saligheds Middel tit. Derpaa gaf jeg til Svar, at vi ingen Befaling havde om dette Sacramente, men vel om Alterens. Og som hendes Tanke var Anabaptistisk saa førte jeg hende igien af de Tanker med samme Argumenter som bruges imod dem.

Den 12te besøgte een os som havde temmelig Kundskab om vores Lære, samme havde forrige Vinter boet een Snees Miil Sønden for, hvor han havde efter hans Siigelse underviist dem om GUd, hans Søn, Opstandelsen, og hvorledes det da skulle gaae med Menneskene. Mange sagde han, vilde gierne høre ham, bad ham og selv at lære dem; men hos andre igien havde han mærket et slags Vantroe, eftersom de ikke med Alvorlighed gav agt paa ham, hvorfor hand blev vreed. Derpaa begynte han at rose sig selv, som den der havde den største Troe af alle hans Landsmænd. Jeg svarede ham igien, at jeg havden Tanke om ham at han troede hvad jeg hafde lært ham, men det

var

var dog ikke tilbørligt at have saa høy Meening om sig self; men heller holde andre yppermeere. Dertil svarede han: dersom de troede, saa vare de ikke u-agtsomme paa hvad de hørte ikke heller smiled de derad, hvilket jeg ikke heller kunde negte.

Den 16de Eftersom jeg nyeligen har forandret noget i den Grønlandske Catechismo og meest af det som er udtagen af Bibelen. Spørger Arnarsak igien om det var tilladelig at forandre GudsOrd saa ofte om han ikke kunde blive vreed derfor. Jeg tviler ikke paa sagde hun, at det jo er et troværdigt Ord; men de som ikke har vel Underretning derom, kunde tænke at det ikke var Sanden, siden det var saa uliige og blev handlet ligesom en Syg der stedse skulde have Medicin. Hertil maatte jeg igien svare, at Guds Ord i det Sprog som det var overleveret til vore Forfædre, blev stedse uforanderlig; mens at det i deris Sprog saavelsom i andres tit blev forandret, forvolte at man enten ikke forstoed til Grunde det Sprog som det allerførst var skreven paa, eller og det man oversatte det udi, hvilket jeg og undskylte mig med, eftersom deris Sprog var vanskeligt for os at lære, og behøvedis en lang Tiid, allerhelst da vi ingen Underviisning kunde faae af dem selv, men maatte giatte os til det vi havde og skulde lære, hun meente igien, at hvad som var skreved tilforn, var forstaaelig og ret nok.

Den 26de I Anledning af at jeg spurte Arnarsak, hvorfor GUd vil vi skal bede om det daglige Brød, da han dog giver alle Mennisker det enten de ere onde eller gode, kiende ham eller ikke, endskiønt de aldrig beder ham derom? Hvilket hun først besvaret efter det, som hun havde lært, dernest spørger hun om denne hendis Tanke vel kunde være god? nemlig at Gud med Forsæt har skabt Menniskene at hungre, paa det de kunde paamindes at betle af ham, og naar de da fik, han da igien kunde ny-

de Tak derfore, som han hellers ikke havde faaet, om han havde dannet dem saaledis at de ikke kunde hungre, hvilket havde været ham en let Sag, som var Almægtig. Jeg gav hende igien til Svar, at als Guds Skabning var saa god og viiselig indrettet at der aldrig af noget Menniske kunde optænkis noget bedre. etc.

November.

Den 4de Fik jeg at viide at der er nok et andet Chreatur som Grønlænderne frygter for og kalder Nerrim Innua ɔ: Madens Eyere eller Herre; samme skal have en Qvinde-Kiole paa, som de bruger at bære Børn udi, og søger stedse, endskiønt ikke synlig, saa dog indvortis med Overtalelser at forføre de Koner som har smaae Børn eller de som har Sorg, at de skal æde det, som de efter Reglerne ikke burde, paa det de kand døe. Heraf fik jeg Anledning at forestille dend samme, som fortaalte det, Dievelens Forførelse mod Menniskene, hvilket han tilforne ikke syntis kunde lade sig giøre, naar Dievelen ikke lod sig see og med Ord persvaderede Mennisken.

Den 10de Fortaalte en mig som er fød noget Norden for Staaten-Huch, at der fantis et slags Folk, som kaltis Erkiglit, af hvilke de tit bleve overfaldne om Vinteren, naar de ikke vare dem forventende, ellers rømte de til Øerne og forlod deris Huuse. Han havde hørt, at de engang uformoedentlig bleve overfaldne af dem, og ikkun faar frelste ved Flugten, de andre maatte holde Stand og Fegte indtil de alle laae paa Valstedet, som Dagen derefter blev besigtiged af de Flygtige, hvilke fant kun Een af Erkiglit, som havde en stor Snud eller Tryne, og Koger med Piile udi paa Ryggen. Dersom dend Piomontesers Meening om Nordmænd, efter Herr Assessor Holbergs Relation, var saadan, sc. at de havde Svine-Hoveder, kunde man falde paa de Tanker, at det var Levninger af de gamle Norske, som var gaaen over til denne Side, fra Øster-Bygd.

Han

Han talte viidere om et andet Slag, som findes om Nord og heder Iglokut; o: Halve, fordi de ere ligesom kløvede fra Hovedet og ned igiennem, for nogle Aar havde de funden saadan en i Marken, hoppende paa sit ene Been, med en Rem om Halsen at fange Reens-Dyr med. Da de nu gav ham en Lantze og viiste ham hvor til dend duet, blev han meget glad, og strax til et Forsøg hoppet til en Flok Dyr, som han nesten øddelagde og betalte Lantzen med dem. Begav sig derpaa op ad Landet meget fornøyet, naar han blev træt, lagde han sig paa den flade Siide og saae ud som en Tue. Hertil svarede jeg, at dend første Historie troede jeg noget af, men af dend Sidste slet intet; Thi dend var saa u-riimelig og u-troelig, at den ikke kunde troes uden af Børn og Taasser. Hvorover han besværgede sig, sigende: Vi troer alt hvad du siger; men du vil ikke troe os, og trætter altid imod. Dertil svaret jeg atter, at jeg ikke begiærte at de skulde troe det som var u-troeligt, men stod ham og de andre frit fore at imodsige mig; thi det var kun taabelige Folk der antog ald Snak uden at eftertænke om det kan være rimeligt eller ej, jeg vidste meget vel, at det var en Skik hos dem at forundre sig over alt hvad de hørte, endskiønt de ganske let kunde begribe at det var den største Løgn, saa dog for ikke at sige Fortælleren imod, bifalde de det, at de ikke skal kaldes u-høflige. Da jeg nu havde talt her om, bad jeg ham, sige mig hvad de tilforne havde tænkt om Menneskene naar de døde førend de fik det at viide af mig? Dertil svarede han, at de holt for at de bleve levende igien den 3die Dag; men siden Legemerne sees længere, sagde han: at Siælene uden tvil var meent derved, de som da kom op ad, boede i Himmelen ved et stort Bierg overtakt med Snee, og Huusene aabne, de igien som foer ned ad levede bedre; thi de finge altid Hvalfiske. Der jeg viidere begiærte at viide, hvilke der kom til Himmelen og hvilke nederst i Jorden? Svarede han: at naar nogen ligger in Agone, da tager de ham lempelig ned af Sengen og

indsvøber ham paa Gulvet til Begravelse. Dette første fald fra Sengen af til Gulvet meener de nok skal være en Begyndelse til det andet ned igiennem Jorden; men døer nogen u-formodentlig førend han bliver nedtagen da farer han op ad. Har den Døende ingen Venner eller Paarørende, da er det de nærværende indifferent hvor de kommer hen.

Den 11te Kom atter to fra Ise-Fiorden og begiærte præservativ for Blodgang; thi der var allerede døde 8te i deres Huus nemlig: de som bragte Breve hid fra Got-Haab. Aarsagen hvorfor det havde træffet den Familie meente de var, fordi de havde dræbt et Menneske og derfore vare flygtede hid. Dog vidste de ikke, da jeg spurte dem, hvem de holt før var en Hevner over sligt. Her bliver Apostelen Pauli Ord om Hedningene atter stadfæstede som meldes Rom. 2. v. 15. at endskiønt de havde ingen Lov, saa er dog Lovens Gierninger skreven i deres Hierter, i det deres Samvittighed vidner med, og Tankerne anklage. Dog er den Frygt som Grønlænderne har for dette usynlige Væsen som de statuere, ikke saa meget for det Moral Onde de begaaer, som for andre Phantastiske Superstitioner, som dem bindes paa Ærmene af deres Angekkut, hvilke de stricte efterlever.

Den 15de Communicerede Hans Pungiok og Arnarsak første gang. Af Begge kunde jeg ikke andet fornemme end en inderlig Attraae at deelagtig giøres i den hellige Nadvere, til Troens Bestyrkelse og en Forsikkring om Syndernes Forladelse. For den u-tiidige Undseelse der er hos Hans udlader han sig ikke gierne med sine Tanker for mig, hvilken jeg søger stedse at afskaffe, paa det han med Frimodighed og kunde tale Guds Ord til sine Lands-Mænd, dog har jeg undertiden hørt, at han har formanet hende nemlig; Arnarsak, med Andagt og Eftertanke at bereede sig til at annamme vor Frelseres Legeme og Blod, naar jeg har ladet som jeg ikke gav agt paa hvad han talede med hende om. Hun derimod er meere talende og fripostig, hvorfore hun tit kommer med instancer, og Spørsmaale

som

som hun vil have kient paa, om de kand taalis eller ikke. Hun har og sagt, at hun lengtis efter at komme til Herrens Bord; thi saa længe hun ikke havde nydt alt det Gode Gud havde forundt Menniskene til Salighed, var hun ikke et fuldkommen Guds Barn.

Den 18de Var en Mand hos os Norden fra, og spurte om jeg ikke havde noget Medicament imod Døden? Efteesom samme var remt Synden fra for et Mord han der havde begangen, fik jeg Anledning at tiltale ham derfor. Han svarede mig igien at han giorde det for at forekomme den U-lykke som samme agtet at giore ham, endskiont denne Mand er en af de Eenfoldigste og Skikkeligste saa har han dog ladet sig forføre af de skadelige Angekuk, til at giøre denne slemme Gierning. Jeg foreholt ham og, siden han klagede sig, at han ikke kunde have noget Barn længe, forend det døde, at det var en Straf af GUD, eftersom den anden u-skyldeligen maatte miste sit Liv af hannem. Dertil svarede han: det maa uden Tvil saa være. Og saasom jeg talede med hannem om Tilstanden efter Døden, jeg hvad Tanke de havde om Menneskem efter Døden, om de da skulle giftes? hvilket han bejaet sigende: at de gamle Ungkarle til represalier skulde have mange Hustruer, i stæden for at de som havde været gift her i Verden skulde da ikkun have een. De som vare døde gamle Jomfruer skulde og hver faae sin Mand.

Den 24de Gik Hr: Alspach paa Embedets vegne til Neset som er en fierdendeel Miil fra Nouk, hvor der er omtrent 10. Familier i tvende Huuse. Mod Aftenen kom en til os Norden fra og relaterte at en Angekok paa Klokker-Huk har spaaet, at der ingen Iis skulde legges i Bugten denne Vinter; men sligt kunde ingen af dem vel troe, siden det aldrig tilforn er skeed i deres Minde.

Den 29de Der jeg talede med nogle fra Ise-Fiorden om Christi Liidelse, hvor u-retfærdeligen den HERRE blev medhandlet,

siger Arnarsak: Det var dog en Lykke for os, at Joderne vare saa slemt et Folk; thi hafde alle været gode, saa havde de ikke aflivet hannem, og havde han ikke død saa hafde vi ikke blevet frelste fra Dievelen. Dette maatte jeg og tilstaae, derhos sigende, at den Alviidende GUD som hafde besluttet sin Sons Død og forud saae, at paa den Tid vilde findes disse onde Mennisker der vare skikkede eller beqvemme til at opfylde alt det som ved Propheterne længe tilforne var talt om hannem, loed da vor Frelsere fødes.

December.

Den 1ste Gik Hr: Alsbach atter til Nefet og forblev der om Natten som forrige gang, med hannem fulte 2de Grønlandske Piger, hvor af den eene blev bortsnappet, da han om Morgenen tiilig skulde gaae der fra.

Den 4de Kom Bruden tilbage igien og hafde hemmelig staalet sig bort fra dem, deels af Misfornøyelse over hendes Mariage, deels af Sorg at hun hafde mist min Underviisning om GUD, som hun sagde nu tvende gange at være berøvet; hvorfor hun Nat og Dag grædende bad af GUD at hun maatte blive frie for dem. Om nu Hiertet og Munden stemmed overeens det er GUD bekient; Ellers kand jeg ikke af det udvortis dømme andet, end at det Guds Ord hun allerede har hørt jo har rørt hende, hvor paa jeg med Kiøbmandens Samtykke antog hende at blive hos os indtil hun havde lært de fornødne Ting som kræves af Baptizandis. Foruden hende haver jeg to andre at informere som og nyder Kost hos os, stolende paa den gode Mand Sr: SEVERINS raisonable Gemyte som jeg haaber er meere henstillet til at vinde disse arme Menneskers Siæle end deres Spek, dog er det venteligt at om Negocien florerer som skal subsistere Missionen, det da bliver behageligere for hannem.

Den 6te besøgte os to Norden fra, og eftersom den eene var fremmed for mig fortaalte jeg ham om Skabelsen som han hafde hørt lidt om tilforne af sine Lands-Mand, derneſt om Syndfloden, hvilket

ket han confirmerte med et Hvalfisk-Hoved som han hafde seet langt om Nord paa et af de høyeste Bierge, det han ikke førend nu har kundet begribe, hvorledes det var kommen der op. NB. Mens det er meere ubegribelig hvorledes det er bleven conserveret i den Tiid oven paa Jorden.

Den 20 som jeg talede om Christi Opstandelse, hvorledes han fremviiste sin Siide og sine Hænder for Thomas, blev jeg tilspurt, om de samme vare virkelige aabne eller alleene for Thomæ skyld den Stund loed sig ikkun saa tilsyne? Her melder jeg ikke mit Svar siden intet fulte derpaa igien af dennem.

Den 25de Efter at jeg havde talt med voris Catechumeni om Frelserens Fødsel paa denne Dag, hvorledis Fædrene i det V. T. troede paa hannem der skulde komme, og jeg fortaalte dem Abrahams Historie og hans store Troe, siger en af de Piger hvor om jeg nyeligen har meldet, og som er den tungnemmeste af alle de Grenlændere jeg endnu har underviist, at hun frygtede for Gud skulde tænke om hende, at hun ikke troede af Hiertet, siden hun havde saa slet Ihukommelse. Jeg svarede hende igien, at hun ikke maatte have de Tanker om GUd som om et Menniske at han skulde være u-viidende derom; Thi var han Alviidende og kiendte Menniskers Hierter, som han virkelig er og kand og hun meget vel vidste, saa var hendis Troe ham nok bekiendt, og var den ret og alvorlig, saa behoget hun ham nok, endskiønt hun ikke kunde ihukomme alt det hun hørte, naar hun kun var begiærlig efter Guds Ord, og bad ham om sin Hellig Aand der kand lære og oplyse hende til at forstaae hvad hun hørte. Hun sagde atter, at hun hadet sig selv for hendis Glemsomhed, mens hendis Villie at lære var dog meget stor, som nok endelig er sluttelig, efterdi baade hun og de andre stedse igientager og eftertænker det dem bliver lært. Den anden sagde: Jeg er igien bange at GUd skal foragte min Troe, siden den er saa liden, hende gav jeg til Svar, at jeg vilde

 heller

heller høre at hun havde ringe end høye Tanker om hendis Troe, thi Gud vil aldrig foragte en Svagtroende der i Hiertet troer hans Ord og efterlever de samme, naar hun ikkun bad Gud at forøge sin Troe og lod sig regiære af hannem til det som got var, saa blev hun nok Guds Elskelige, med hvad meere jeg herom kunde sige og animere hende og de andre.

Den 24de I Anledning af mine Qvæstioner om Guds Egenskaber, spurte Arnarsak om voris Viise eller Lærde kunde komme noget vidt med at begribe Gud? Dertil svarede jeg at om det var de Allerviiseste saa kom de dog ikke viidere dermed end Guds Ord har aabenbaret os; thi dersom han med Menniskens Fornuft kunde begribis, da kunde han ikke bære Nafn af Gud, eftersom alt det som mod Sindet kand fattis, det kand fordervis, forgaae og blive til intet; hvilket ingenlunde kand passe sig paa Gud, og dette nemlig Guds Væsen, som mange har vildet udgrunde og ey har fundet, beviiser og at hand er en Gud, efterdi de har maatte tilstaaet at han var ubegribelig. Det er ingen Under, sagde hun, at naar jeg har siddet og grundet hvordan han var, da har jeg kommen hen i en Uendelighed, og, naar jeg har holt op at tænke, saa synis mig, at jeg veed mindre, end da jeg begyndte.

Hvad som hellers er udrettet i dette Aar, er som i de forgangne, disverre ikkun gandske lidet. For nyeligen kom jeg til Ende med Matthæi Evangelium, kunde vel have avanceret viidere, dersom mine Øyne har kunde udstaae det; men som Dagen er kun kort, og dend meeste Tiid løber hen ved at brænde Lys, hvor ved jeg neppe kand see en halv Timis Tid udi en Bog, end sige skrive, maae jeg tit sidde saa got som Ørkisløs, uden hvad jeg mundtlig kand underrette Herr Alsbach udi Sproget. Hellers har jeg dend store Gud være ævig Lov! med megen Glæde fornummet, mit Arbejde med Hedningene har ikke aldelis været Frugtisløs; thi ikke allene de jeg

selv

selv har lært ere blevne Ovensiunlig overvundne af de Guddommelige Sandheder; men de samme har og underviist andre, som med Bedrøveise, dog mig til Glæde har forlanget ydermeere Kundskab, og som Enden af dette Aar har givet mig dend beste Forhaabning om deris frugtbarlige Omvendelse, saa haaber jeg visselig, at det ikke skal formindskis i tilkommende Aar, hvortil dend barmhiertige GUD give Lykke og Velsignelse, og sluttes saa det gamle Aar.

Anno 1740.

Januarius.

Den 3die Vare nogle af vore Naboer hos os, som roeste sig af deris Troe, hvilke jeg igien lod vide at Dievelen troede meere end de; thi han i det Ringeste vidste langt meere end de om Gud og hans Søn, trode og det samme; ikke dismindre saa hialp det ham slet intet; Liige saa lidet som deris gavner dem, og som de her har en slags Troe, saa skal de og have en slags Løn i hin Verden; thi vor HErre vil ikke lade sig nøye med dend Troe som allene ligger paa Tungen medens jeg er hos dem, og siden consulerer baade Hexemestere og gamle Kierlinger, som de nyeligen havde giort, da en af dem var syg. Een iblant dem sagde: Dend uduelige Hexemester som du forgangen Aar fordervede, tilbød sig selv forleden da han besøgte os, at mumle over ham. Der jeg spurte hvorfore de ikke stod ham imod? Sagde En, vi undseer os for gammel Folk. Til dette svarede jeg ham atter; Gud skal da ikke paa dend forfærdelige Doms-Dag undsee sig for at byde Eder med eders Angekut som I her har været frygtagtige og undselige for, at henfare til Dievelen i dend ævige Ild. Viidere sagde jeg: Jeg blues ved eder j som ere vore Naboer, at jeg ikke skal see den minste Virkning hos eder, af det I har hørt om GUD, men andre som boer langt borte og minst har hørt Guds Ord, lader see allermest Alvorlighed, ja kunde trætte mig om enhver for sig efter forlangende skul-

de underviises. De svarede herpaa igien; at de som havde udraabt dem for Vantroende, vilde selv allene være roeset for Troende. Jeg lod dem igien viide, at jeg viste een af dem var god, som jeg siden nefnede, da de vilde viide hans Navn, men resten vare Løgnere, Mund-troende Hexemesteris frygtagtige og taabelige Slaver. De sagde: Hexenmestere har vi lagt af at troe; thi vi kiender dem nok at de feyler. En spurte hvorfor GUD ikke, eftersom han var Almægtig, slog Dievelen ihiel, saa giorde han intet Ondt meere.

I disse Dage har jeg begynt at oversætte Evangel. Marcus.

Den 10de Som der vare nogle Fremmede hos os, og jeg for de samme talede om Faldet, sporger een, hvorfore Dievelen ikke kom i et Menniskes Skikkelse, saa havde det ikke været saa hesligt Syn for Eva. Dertil kunde jeg intet viidere svare end, at Dievelen vijste nok, der var ikke fleere Mennisker end de to, og havde han da kommen til Qvinden som et Menneske, da hafde han bleven mistænkelig, og vilde sat hende i største Forundring over den Ting, som hun vidste ikke var til, hellers kand vel ingen til visse siige, hvorfore han just iførte sig en Slange, han som er usynlig skulde præsentere sig synlig, derfor maatte han paatage sig en Gestalt, og var da en Slange ikke hesligere end et andet Creatur, hvis saa ikke havde været, da havde Eva ikke givet sig i Samtale med hannem. Det er nok derfore svarede en Anden, at man har saadan Vederstyggelighed til Slanger og Ormer, siden Slangen har forderved os alle.

Den 11te Blev fortaalt at en Angekok, for at giøre sig distomeere tro-værdig, havde sagt, at det var sandt som jeg plejede at siige om Himmelen, nemlig: at der var got at være; thi der var Folk og Reendyr nok, som han nu hafde erfaret, dog var Vejen meget lang dersom man satte Courlen op ad, men gandske kort, naar man

loed

loed sig af Bølgerne føre Westen hen. Jeg svarede hertil blant andet, at jeg ikke forundret mig meget over Hexemesterens Taabelighed, siden han ikke havde været uden for sit eget Land, derfor kunde han nok giøre sig den Tanke at Himmelen stødte samen med Haved, og efter Ojesiun ikke at være over en Dags Rejse didhen. Forklaret derpaa for de nærværende, at Himmelen jeg havde talt om, kunde ingenlunde sees med vores Legemlige Øyne i dette Liv, hvorfore vi ikke heller fuldkommeligen kunde tale om dens Herlighed; men at den blaae Udstraktning, som af dem og andre eenfoldige Folk holdes for at være Himmelen, er ikkun den tynde Luft som saaledis viises for os. En af dem svarede: dersom Himmelen stødte on mod Haved, saa sejlet I nok der ind I som omfarer den store viite Verden.

Den 13de Havde vi nogle Besøgere fra Ise-Fiorden, som fortaalte, at en af deres Landsmand for nogle Dage siden var bleven borte paa Søen i haart vejr og overveldet af Jis, hvilken hans Cammerat hafde seet; men kunde ej hielpe ham for ej at styrte sig selv i samme Fare. To Dage derefter kom han hiem igien med Skindet af Baaden over en Alen fra Sternen og adskillige andre stæder sønderrevet, i ommeldte Tiid gav han fore, at han havde været i Dybet, og viste ikke af sig selv, førend en stor spraglet Sælhund vagte ham op, som tilligemed en Hæj-Fisk og en liden Villing viiste ham vejen til hans Baad, hvor der brænte 2 Lys paa hver side, paa de samme steg han op i Baaden og kom nasten ihielfrossen hiem igien til alles Forundring. Hvor u-troligt end denne Historie var og hvor mange Argumenter jeg brugte at til intet giøre det, saa syntes dog nogle at troe det, efterdi den anden saa tydelig havde bragt Tidender om ham.

Om Aftenen Klocken 5. blev vort Besøg meget bange eftersom det skeede Formørkelse i Maanen, allermeest da de saae den gandske formørket; thi de tænkte at Dommens Dag var for haanden. Formørkelsen endtes igien hen ved Klocken 9.

Den

Den 14de Kom fleere som holt fore at Verdens Undergang var nær, baade for forrige Formørkelse, saa og fordi Solen ej endnu hafde ladet sig til syne, endskiønt der dagligen har været klart Vejr siden den 9de da hun kand sees af Biergene. Nogle Qvinder som hørte at de 2. Piger som sidst kom paa Colonien at forblive, vare saa viidt avancerede i Guds Kundskab, forundrede sig høyligen derover, rosede dem og skatterte dem Lykkelige, ønskende sig at være ligesom de, den eene af Qvinderne klagede sig at hendis Broders Kone var en Hore, der jeg spurte hende om Manden vidste deraf, svarede hun: han veed det nok; thi hun gaaer bort til andre Huuse og ligger der om Natten, uden at spørge ham derom, dersom han fordristet sig at tiltale hende derfor, da kom han strax i hendes U-naade, og for at undflye den saa tied han da heller stille. Dette er det første Exempel jeg veed paa et Grønlandsk Qvinde Regimente; thi i Almindelighed efterlever disse Hedninger, skiønt u-viidende bedre Naturens Lov i denne Post, end mange Christne der dog foruden Naturens, har og GUds Lov klar for sig at holde deris Mænd for deris Hoved og Herre.

Den 17de Effter foregaaende tilbørlig underviisning og hiertelig Attraae at deelagtig giøres i det Hellige Igienfødelsens Bad, bleve de 2 Piger døbte, hvor om jeg har melt i afvigte Aar den 4de Decembr. de bleve efter self forlangende opkaldte efter mine Søstre, Kirsten og Pernille hvis Nafne af det Kiøn ere meest bekiente i Grønland, samme sagde de, skulde være som Memorialer paa deres Daab, naar de hørte dem nevne, de loved aldrig at forglemme den Velgierning, GUD havde beviist dem i det han havde af Dievelens Børn giort dem nu til sine egne, de vilde ved alle Lejligheder søge at vinde deris Landsmænd til GUD, ja i alle Tilfælde at destruere Hexemesternes Lærdomme. Pernelles Søster

Søn

Søn, af Navn Angusinak, omtrent 12. Aar gammel er GUD skee Lov temmelig vidt avanceret, han vil gierne forblive hos os, dersom det ikke var Forældrene imod, dog tillader de ham at besøge os saa offte han vil for at underviises, hvilket dog ikke ret tit kand skee formedelst han har over 4re til 5 Miile at fare. Hans Morbroder som og er af vores Troes Tilhænger fortalte, at da Drengens Fader vilde skikke Bud efter en Angekok for at curere hans mindre Broder som var plaget af Bylder, blev Drengen vred og spurte om han ikke var bange for GUD? forbød derhos at Angekok ingenlunde maatte hentis, uden saa var hand vilde blive beskiæmmet af ham og latterlig for det heele Huus-Folk, hvormed Faderen lod sig sige.

Den 22de Kom en Angekok Norden fra, som ledte efter sin Kone der var remt fra ham, og som jeg formedelst Brest-Svaghed havde holt dend Dag ved Sengen, bad jeg ham curere mig, men han undskylte sig efter Sædvane med Afmægtighed, og som han nok vidste det ikke var mit Alvor, spurte han alt om andet, og om jeg ikke vidste hvor hans Kone var? Arnarsak spurte ham igien, om han som en Angekok kunde være u-viidende der om? Han sagde: Det er sneet over hendis Spor derfor kand jeg ikke viide det. Arnarsak siger atter til ham: En Angekok maa kunde see i Mørket, og uden Spor finde det, hand leder efter. Derpaa heglet hun ham saa igiennem, at han ikke kunde tale et Ord, og til hans største Ulykke havde vi endeel Sønden fra, hvilke nok ikke glemmer at relatere det naar de kommer hiem.

Den 23de Reyste Kirsten og Pernelle til deris Egne igien, som boer ved Iise-Fiorden, efterat de vare formanede bestandig at holde ved dend Lærdom dem var given, og med Underviisning at hielpe de Vankundige til Salighed, allermest deris Huusegne og

nærmeste Slegt, hvis Begierlighed at viide om GUd, var dem selv bekient.

Den 30de Fik vi høre at en Hvalfisk var dræbt ved Jise-Fiorden og skiunket efterat de hafde flentzet noget af ham. Her kom de med dend gammel Sladder at Fisken var bleven vreed paa en af Roers Folket, som havde en Pels paa, der var brugt ved Liigbegravelse. Det er alletider deris Raison naar de mister en Hvalfisk, at enten har han seet i Baaden en Qvinde som har fød et utidig Foster, heller og en i gammel Klæder, (derfore iforer de sig alletider nye Klæder naar de ere paa Hvalfisk-Fangst) ligeledis om en har Klæder paa som har rort ved en Død. Silde paa Aftenen kom end en Norden fra, som var gaaet fra sit Huus tilligemed de andre, men formedelst sin Svaghed som var Blodgang, kunde han ey holde det ud med de andre. Han sagde at en Angekok havde tilbudet sig at helbrede ham, men som hand kiendte deris Afmægtighed, vilde han ikke tilstede ham det; men paatog sig, endog han havde ikkun ringe Kræfter, at gaae over Land hid som er over 4. Miile for at faae Hielp af mig. De fortaalte samptlig hvor bange de vare for sidste Formorkelse, og hafde efter gammel Skik tildækket deris Urin-Baller og skaaret Øret af en Hund; men som Hunden ikke vel uden Følelse kunde miste sine Ørne, saa gav det dem Haab om at Naturen ikke var nær Fordervelsen; thi de siger saa: naar Besterne lader af at have Følelse, saa skal den store Lufft (saa kalder de Verden) forgaae. Denne latterlige Gierning hafde voris Proselyter tiltalt dem for og demonstreret dem hvorledes Formørkelser skeede. Jeg er og i denne Maaned ideligen bleven tilspurt af hvad Aarsage Solen ej endnu har givet Skin fra sig, hvilket er merkeligt nok, efterdi der dog daglig har været klart Vejr, men for at give en Raison som Grønlænderne endelig i slige Ting fordrer af os, saa har jeg sagt, at endog vi intet seer som kand betage hendes Skin, saa kand der dog være tynde Skyer eller taage som forvolde det, saasom hun endnu ikke er langt oven over Haved, som gierne er didsig og dampende.

Den

Den 31de Ved Catechisationen om Aftenen fornøjede nylig omtalte Patient mig meget med sin Gudelige Tale og ønsket sig stedse at kunde blive underviist. Han er allerede frisk igien og agter sig hiem i Morgen. Nok var her et af Fruentimmerne som og begiærede at blive hos os for samme Aarsage. De giorde og selv Forslag at vi skulde boe ved Jse-Fiorden hvor der er mængde af Folk, saa vilde der blive mange som skulde troe. Hvilket jeg og gandske vist haaber; thi kan den Underviisning som ikkun er skeed sielden udrette saa meget, da der allerede ikke er et ringe Tal af dem som ere rørte og overbeviiste hvor meget meere vilde da ikke en daglig Paamindelse ved GUDS Naade, giøre det.

Februarius.

Den 3die Hafde jeg fat paa en som var beskylt for at være Angekok hvilket han negtede, og spurte hvor udi det skulde bestaae? og da jeg efter de andris Beretning hafde svaret hem derpaa, sagde han: lat os tale om noget andet, du veed jo dette er Løgn, men hvorfor lader Kongen tage Skibene fra Hollanderne? Jeg svarede at efterdi dette Land, som de kalte deris, var vores Konges og har tilhørt hans Forfædre, saa vilde han og forsvare dem effter deris aarlige Klage, mod Fremmedis Overlast og Røven, herforuden har han og givet sine egne Undersaattere Lov at handle med dem og Forbud Fremmede to Aar effter hinanden ved det armerede Skib, men effterdi Handlerne o: Hollænderne fantes u-lydige og obstinatre saa skeede dem dette, foruden dette hafde de og opirret Kongen i det de tvende gange have afbrænt de Huuse paa Nepiset som var opbygde for dennem som skulde være deres Lærere, hertil svarede han: det er ikke at undre over, jeg kunde og blive vreed derfor.

Hans Compagnon fortaalte og, at en Angekok for nogen Tid blev funden nesten ihiel fresen uden for Huuset, da han hafde indbildt dem at han vilde fare til Himmelen; Ligeledes sagde han,

blev og en anden giort til Skamme, da han Hexede efter Sædvane i Mørket og forandret sit Mæle ligesom det var Tornarsuk, hvilket en røbede som holt Øret til Jorden og sagde: Angekkorloak Seglokau, o: den viise Mand lyver u-forskammet; hvorpaa Acten entes med Latter. Herpaa spurte de mig, om det ikke kunde fornøye mig at mine Contraparter som jeg altid dadlede blev saa torterte.

Om Aftenen i Betragtning af Menniskens Skabning som jeg forelæste dem, var en saa curieux at han vilde viide, hvorfra Eva fik sin Siæl? Hertil maatte jeg svare; at vi vare u-vidende derom, eftersom GUds Ord tied dermed, dog sluttet man at GUD har brugt samme Maade med Qvinden som med Manden, ved indblæsselse; thi et Ribbeen var ligesaa ubeqvem til en levende Qvinde som et stykke Jord til at danne en Mand af.

Den 6te Gik Hr: Alsbach, paa sit Embedes vegne til vore Naboer som boer 1 Miil Synden for os, han berettet ved sin Tilbagekomst, at hans Tilhørere fantis skikkelige i det ene Huus; men noget giekefulde i det andet; hvilke der jeg Dagen derefter tiltalede dem derfor, undskylte de sig, at det var kun deris gode Humeur.

Den 8te Kom Eendeel fra Fise-Fiorden, som giorde sig dend Tanke at Verden skulde forgaae, siden Solen ikke skinner klart, og Havet var oprørt, her foruden havde de og seet Giæs flyve Norden efter, som er gandske usædvanlig paa denne Tid af Aaret. Til det Første svarede jeg, at jeg havde givet min Betenkning der om tilforne, nemlig at en tynd klar Taage som vi ikke kunde see, kunde være Aarsage dertil, og var det ikke ret treffet, saa var jeg ligesaa klog som de. Dette giorde dem got, at de kunde faae noget med mig, som jeg ikke tilstrækkelig kunde giøre dem reede for, til det andet havde jeg endnu utilstrækkeligere Raison, mens i Tanke at dend nok passerte til en Grønlænder, sagde jeg: At der var uden Tvil sterk Frost i de Lande hvor Giæs holte sig op om Vinteren, og de for

søger

søger i Aar til deris Land, hvor der var en mild Vinter. Dette blev og accepteret:

Pernilles Broder var og hos mig, og roſede ſin Syſter for hendis herlige Kundſkab og tilønſkede ſig dend ſamme, klagede og over eendeel af hans Landsmænd, at de af Spot havde bedet at Himmelen maatte falde ned, hvor over han lod see ſtor Fortrydelſe.

NB. Her var og med ham en liden Dreng paa 10. Aar omtrent, ſom var meget begiærlig at høre om Gud, og kunde temmelig vel ſvare til hvad jeg ſpurte ham, endſkiønt hand aldrig over 3 à 4. gange har hørt mig Catechiſere, kunde og oplæſe Troens Art: Fader Vor: Morgen- og Aften-Bønner, ſaa og en anden Bøn ſom jeg har ladet de u-oplyſte og u-døbte at bede, kunde og ſiunge de Pſalmer: O du Trefoldig Enighed etc. og Dig, bede vi Børnene dine etc. De ſpurte ſamptlig om vi ikke vilde boe ved Jiſe-Fiorden ſaa kunde de daglig komme til os. Hvilket og ſandelig var til ſtor Nytte og kunde ſkee uden Bekoſtning, efterſom de kunde tage Mad med ſig og være viſſe Timer paa Colonien og ſaa gaae hiem igien mod Aftenen.

De fortaalte og at en Ange*kok* var bleven til en Illiſeetſok o: Troldmand, og derfor nok med førſte Lejlighed blev ſlagen ihiel; thi der er Forſkiel paa diſſe to ſlags Folk, dend Førſte er en Viismand, en Spaamand, en Doctor, ja deris Præſt, der ſkal conſulere Tornarſu*k* ligeſom andre Hedenſke Præſte deris Oracler. Dend anden igien, nemlig Illiſeetſok er ſom ſagt en Troldmand, der med ſit Hexerie giør ondt og omkommer Folk; endſkiønt det er kun en Suſpicion de giør ſig om dem, der blive for gamle.

Den 9de Beklagede nogle Qvinder ſig at de vare ſaa nedſlagne og ſkamfulde over det at de Døbte kunde læſe ſaa meget, dennem forſikkrede jeg igien, naar de vare ſaa flitige og begiærlige derefter ſom de

vare

vare, da lærte de vel og; mens de meente siden de havde kun slet Ihukommelse saa kunde det ikke lade sig gjøre. Jeg lod dem igien vide, at de aldrig skulde plagis med visse Ord og Talemaader, mens naar de havde begrebet Sagen, saa maatte de selv udvælge sig hvad Ord de vilde bruge. De sagde igien at de frygtet føre at tale saa beqveme Ord som vor HErre vilde have det.

Den 14de Havde vi atter Besøg Norden fra. En klagede at en Angekok havde forverret hans Hustrue, da hand med Mumlerie skulde curere hende, og han nemlig Manden tillige med sine Børn, som vare Friske bleve gandske Syge, hvorfore han spurte om han ikke maatte skyde ham ihiel? Der jeg nu ikke vilde accordere ham det, siger han: Saa giv mig da noget dødelig Mad til han, at han kand styrte, han vil saa gierne have Smer og Brød, saa kunde du legge det der udi. Da jeg svarede at jeg ikke havde saadant, og om jeg end havde det, saa fik han dog intet, sagde han: Nu kommer dend gamle Barmhiertighed igien.

Den 16de Sagde Een til mig at jeg nok blev nød at tilstaae dend Angekok at være en sandfærdig Mand der havde sagt at ingen Iis skulde leggis paa Disco-Bugt i Vinter, thi endnu havde ingen Iis lagt sig, derfor havde hand udsted alle de Vinde der har blæst til denne Tid. Disse merket jeg nok havde ingen Troe dertil; men skulde det nu saa falde ind, som hand har spaaet, blev han virkelig holt af mange for en stor Mand, dog trøstet jeg mig ved, og sagde at Vinteren endnu ikke var til Ende.

Den 17de Fornøyet atter en anden liden Dreng mig fra Iise-Fiorden, med sin herlige Oplysning han havde om GUD, endskiønt dette er dendsførste gang jeg har seet ham.

Den 24de Saasom Arnarſak syntis at hendis ældre Syster ikke med nogen ret Agtsomhed og Devotion hørte paa min Læsning, begynte hun i Almindelighed at tale om Menniskens Skiødisløs-

hed

hed og Koldsindighed om det som var til deris Beste, og hvad dem forestod efter Døden, hvilken var evitable. Systeren merket strax at dette sigtet til hende, og derfor begynte at undskylde sig, efterat de længe havde talt tilsammen der om, falt de begge i Graad.

Den 25de Blev Pernelles Broder udskikket til mig, for at hente mig til et lidet Pige Barn af 6. Aar; der ikke kunde høre tale om Gud, uden at græde, saa at de med Møye kunde faae hende stilled tilfreds igien. Jeg bad ham sige Moderen som havde udsent ham, at jeg med første givne Leylighed skulde komme til hende, imidlertid kunde han selv, hans Syster Pernelle og lille Angusinak undervise hende det Beste de kunde.

Dend Manddraber hvor om jeg talte den 11. Nov. udi nest forbigangne Aar var og hos mig, klagende sig jammerligen at han af hans heele Familie var alle bleven til overs. Jeg førte ham derpaa til Gemytte at det var en Hevn af Gud, fordi hand havde slaget dend Mand ihiel om Syd. Hand svarede: mine Lands-Mænd siger nok saa, men dend jeg skiød ihiel var værd at døe, efter, som han har dræbt sin egen Fader og stukket mig i Halsen.

Den 29de Besøgte Herr Alsbach og jeg vore Naboer 1. Miil Sønden for. Da vi kom i det ene Huus saae vi et spet Barn som laae dødelig syg, over hvilket jeg blev inderlig beveget til Medlidenhed, da Foste-Moderen til Barnet blev vaer at jeg sad i Tanker og beskuede Barnet, sporger hun, hvorfor jeg var saa traurig? Jeg svarede hende igien, at det var over det stakkels Barn som nu skulde døe bort uden at faae det Middel hvorved det kunde komme til Gud, hun spurte da, hvad det var for et Middel? og da jeg havde sagt hende det; siger hun: Hvi døber du det da ikke? døb det! Jeg besvared da dette først og derpaa Raadførte mig med mine Collega, hvad jeg skulde giore; thi jeg holt for, at dersom Barnet døde saa var det ikke ilde giort om det var døbt, og skulde det leve, saa kunde det al-

tid

tid oplæris til Salighed, eftersom det dog ikke kom andre steder hen end i Nærværelsen, hvor dets Foste-Forældre af Ungdommen af har opholt sig, men som jeg ey blev bifaldet i min Meening, lod jeg det beroe og befalede det dend barmhiertige Gud.

Martius.

Den 1. om Morgen kom Bud, at Barnet blev udbaaret at begraves strax efter vor Bortgang, endog det ikke var aldeles død, hvilket giorde mig end meere ondt. Foste-Faderen kom og strax derefter og da jeg skielte paa ham derfor, sagde han: **det kunde dog ikke leve alligivel**, jeg spurte ham derpaa, at om det havde været hans egen Søn, om han da ikke havde ladet ham døe først forend han begrov ham? Han svarede hertil, at hans Kone raade for dette Barn (de han selv var Fader til meente han, vilde han raade for.) Barnet var dem foræret af en Enke-Mand, eftersom Moderen dertil døde i Barsel-Seng.

Den 6. var een af Angusinaks Discipler hos mig, og begiærte at jeg vilde examinere ham, hvilket jeg og strax giorde og befant ham got avanceret; thi den korte Tid han har brugt med ham, vidner at de har været flittige begge, han lod mig og viide at hans Lære-Mester havde faaet mange smaae Drenge at underviise.

Den 7de Berettet nogle mig fra Jise-Fiorden, at Kirsten da hun bivaanede set Hexerie, falt hun i Besvimelse og var nær død, hvilket de ansaae som en Straf af vor HErre, saasom hun var døbt og derfor ikke burde være i slige Forsamlinger. Jeg undskylte hende derimod med det at hun hafde giort mig et Løfte, ved alle Leyligheder at til intet giøre deris Koglerie, hvilket jeg og holt for hun her har haft i Sinde, men som de absolut vilde have at Gud var vreed paa hende derfor og det samme ikke var imod Orthodoxie, lod jeg dem blive i deris Meening, anseende det som noget der skulde holde dem derfra en anden gang. Hellers gaaer Angekut temmelig af

Moden,

Moden, saasom de merker at de meere bliver udledde og lastede end rosede.

Den 8. Var dend lille Angusinak selv hos mig og forkynte mig dend store Fremgang han har med de Smaae, mens om de Store sagde han, ligesom der staar Act. 28. at nogle troede det som sagdis, men nogle troede ikke.

Den 11te Var hans Farbroder hos mig og lod mig viide at han havde skilt sig ved sin Med-Hustrue, efterdi han havde hørt det var mig imod at han havde taget hende. Jeg sagde ham da min Betankning herover, og at Gud begynte selv med dend Skik; thi da han havde skabt Manden, da gav han ham kun en Hustrue. Hvorfore skabte hand ikke fleere, sagde hand, saa havde den Skik endnu varet? Jeg svarede ham, at havde det været i sig selv got, saa havde Adam faaet fleere Hustruer, allerhelst Jorden fattedis Folk og da først skulde formeris, forestillende ham derhos, dend Uleylighed mange Koner foraarsager gierne i en Mands Huus; thi naar de bliver u-eenige om Regieringen, saa nødis Manden tit at give dend Hug som han tilforne mest elskede, disforuden saa kunde de giøre en Mand fattig, efterdi Enhver skrabet til sig. Dertil svarede han: just fordi jeg er en ferm Mand, og kand bringe meget til Veye, derfor vilde jeg have en Kone til, saa fik jeg og fleere Børn.

Den 12te Forestillede nogle mig atter Angekoks Spaadom om Iisen, saa at dend Kedel jeg havde udloved til ham, om hand spaaet sandt nok gik i Løbet; mens jeg stoppet Munden paa dem, i det jeg beviiste at Iisen havde alt ligget i 3. Dage saa sterk, at en var gaaen over dend fra Hunde-Eyland: som er 12 Miile her fra hid ind til os, hvilket er alt nok at giøre Angekok til Løgner om dend aldrig lagde sig meere i Aar.

Den 14de Tilig for Dag kom een og spurte efter en bortløben Qvinde, som han vilde have til Medhustrue og begiærede at jeg vilde

 hielpe

hielpe ham at faae hende, hvortil han brugte adskillige Motiver; mens jeg var ham altid imod og stræbet at faae ham af disse Tanker. Han igien beraabte sig paa at han hafde en skiden og lad Kone og efterdi hun kiente sig selv, saa havde hun og selv bedet ham tage sig en Medhustrue. Jeg foreholt ham viidere at han pleyet rose sig af sin Troe til Gud, hvilket jeg nu kunde see ikke var af Hiertet, siden han vilde giore ham imod, men han meente, at han nok kunde troe paa Gud endskiønt han havde en Med-Hustrue.

Den 16de Rejste Kiøbmanden Conrad Hachild med 3. Mand til Iise-Fiorden for at handle der ind til For-Aaret at Iisen brækket op.

Den 17de Begiærte Een at jeg vilde give mit Ja til at han maatte skille sig ved sin Hustrue, han havde vel toe gange tilforne efter min Forbøn taget hende til sig igien, men siden hun endnu er bleven ved at føde ham døde Børn, saa vilde han nu for Alvor qvitere hende. Jeg spurte ham om han ikke meente at hans Kone vilde ligesaavel have levende Børn som han? Hvortil han svarede jo, men hun kunde dog ikke faae dem. Viidere spurte jeg om hun da var Aarsage til deris Død? Dertil svarede han ney, men han var dog ikke tient med saadan Kone; thi han vilde have levende Børn, der med Tiden kunde hielpe ham at fange, og at hans døde Forældre kunde blive opkalte. Til Slutning lod han sig dog overtale at beholde hende, og sagde, at han vilde sige hende, naar han kom hiem, at jeg var Aarsage dertil.

Den 18de Hente mig dette: Da nogle Grønlænder vilde kiøre fra os, og de ikke kunde faae fat paa en af deris Hunde, og samme stod ved Siden af mig, griber jeg ham over Halsen, men som jeg ikke fik fat uden i Skindet, vried han Hovedet og biider mig toe steder i Haanden, dette agtet jeg intet viidere end jeg svøbte et Tørklæde derom, og blev staaende at see paa dem spende for, efterdi jeg ikke agtet det at være af nogen Betydenhed; men strax derpaa begyndte det at suse for mine Ørne og blive mørk for Øynene, hvorfore jeg begav mig op til Colonien; men var ikke saa snart kommen ind i min Stue og havde sat mig, forend jeg besvimede, Grønlænderne som

saae

saae dette, løb strax af en Stue i en anden og raabte: Pauia toko-vok ɔ: Paul er død. Denne uformodentlig Tidende, forskrekkede min Broder Herr Alsbach og Kiøbmændene saa, at de i en Hast ikke vidste hvad de skulde gribe til, Grønlænderne stod nogle og græd, nogle rykkede mig i Klæderne, andre holt Hovedet op og spurte om jeg var død? Da de kom hiem og fortaalte dette og Angusinak fik det at viide, blev han saa vreed at han skiød Hunden strax ihiel, endskiønt det var hans egen Mesters. At miste en Hund, i Disco er ligesaa stor Skade som at miste dend beste Hest i Dannemark; thi endskiønt en Tispe faar fleere Hvalper end en Hoppe faar Føl, saa æder dog ikke Hestene Følene, som de Grønlandske Hunde deris Hvalper, heraf er det at de ere saa dyre, og at eenhver ikke kand forsynes dermed tilstrekkelig.

Den 26. besøgte os en Deel fremmede som vare kommen over 100 Miile Norden fra, de fortaalte om deres ufrugtbare og Sterile Land, der bestod af bare Steen og Iis, og at der var neppe saa megen Jord de kunde bygge Huser af: Endnu lengere N. sagde de, maae de betiene sig af Leer i stæden for Jord og tække deres Huuse med Sælskind og Snee oven paa, Landet giver ikke engang saa meget Græs som de har nødig i deres Skoe, hvorfor de maae kiøbe det Sønden fra. Der findes ikke heller efter deres Beretning, nogen Insecter som Fluer, Myg rc.

Den 28. blev jeg færdig med Ev. Marci Oversættelse.

Aprilis.

Den 1. tog jeg mig fore at oversette hans Høy-Ærv. Herr Pontopidans Catechis: som en Bog der for nærværende Tid kan være nyttigere for Grønlænderne end Bibelen.

Den 4 hentet en mig fra Nouk-Fiorden som er 2 Miil herfra, da vi kom lit fra Landet, blev der saa tyk en Sne-Bøye som stod os lige i Ansigtet, at vi neppe kunde see Hundene for Sladen, min Kudsk raade at vi skulde see vi fik haved i Sigte, ellers fore vi vilt,

hvilket jeg og approberte, da vi nu havde kiørt en timis Tid, kunde vi høre Lyden af Haved, hvorfore vi holt stille for at see derefter, da vi nu saae det, blev vi og vaer at Isen vi kiørte paa, gik op og ned ligesom Bølgerne, og var da saa tynd, at da vi vilde vende fra Havet igien falt 2 af vore Hunde ned, saa at vi giorde os neppe tanker meere at komme til Lands dog hialp vor Herre os vel mod Aftenen derhen vi agtet os. Folket tog imod mig med sædvanlig Hoflighed og gav mig tørre Klæder paa, undskylte sig og med at jeg ikke fik saa got hos dem som de pleyede have hos mig og at det giorde dem ont, at de havde faaet deres store Velgiørere ud i saa slemt et Veyr, og fleere andre slige Complimenter.

Efter at jeg hafde læst for dem om Aftenen, kom en gammel frugtsommelig Kone frem og pegede paa sin Mave sigende: Nu arbeyder jeg paa noget unyttigt igien, jeg spurte hvor da? hun svarede: Alle de Børn jeg faar de Døer, du ved vel noget Raad derfor; thi du har mange Medicamenter.

Den 5. førte Manden mig hiem igien. Underveys da vi kiørte forbie Nouk, kom en springende bag efter os og siger: I gaar havde jeg 2 Koner, som du syntes var for meget, i Dag har jeg ingen; thi den jeg tog for nyelig er rømt, og den gammel første Stakkel er gaaet efter for at leede hende op, det sidste store Best, (meenende Med-Hustruen) skiøtter jeg ikke om, hun kand blive borte om hun vil; men min gammel lille Kone som jeg er vant til, er jeg bange for er ihielfrossen efterdi hun løb tynd-klæd efter hende. Bad mig saa kiøre sagte, saa vilde han strax spende for og komme efter. Da jeg kom hiem, var hun nyeligen gaaen derfra, til sit Huus, saasom hun fik at høre at jeg var paa Veyen, og derfor ey torde bie, thi det var den Qvinde som havde begraved det halvdøde Barn.

Den

Den 6. Aged jeg med samme Mand som i gaar førte mig hiem, til Ise-Fiorden, og kom mod Aftenen til det Huus hvor Kiøbmanden med sit Folk var logerende. Han berommede meget sit Huus-Folk for deres Skikkelighed og at nogle af dem med de Døbte holt Bøn baade Morgen og Aften. Han fortaalte og at de vilde have ham baade til Doctor og Jorde-Moder, hvilket sidste han undskylte sig med at han ikke forstod, men de vilde ikke viide af nogen Undskyldning, efterdi en Qvinde der i Huuset, var i Barne-Nød, og sagde, at han havde nok lært sligt af mig, som de indbilte sig forstoed alle Ting. Der havde og været hos samme Kone en gammel Kierling som med sit Koglerie vilde hielpe hende, men blev forhindret af Kiøbmanden. Der de formerket af hans Geberder at han talede om hexen, begynte de og at vilde klage paa ham, og sagde: **han har ikke æred GUD paa en Sabbath før end mod Aftenen.** Kiøbmanden svarede, at han viiste nok, at de vilde sige det; Thi de havde loved det samme Dag. Aarsagen var at de fik u-formodentlig noget nødvendigt at bestille med deres Fartøy, hvormed de blev opholdet indtil Aftenen, da de nu vilde holde deres GUDs-Tieneste, syntes Grønlænderne det var før silde og sagde, at GUD blev vreed derfor. Derefter spurte Kiøbmanden mig hvad det skulde betyde at de græd da en anden Kone der i Huuset kom i Barselseng, hvilket jeg ikke viiste, spurte derfor Augusinak derom, som svarede, at det var af Foragt efterdi der blev fød et Pige-Barn.

Der sad og en Qvinde i samme Huus forbunden over Panden og Armene, der de bleve vaer at jeg saae det, fortaalte de mig at hendes Mand havde slaget hende med et Horn og viist hende bort. Bad mig derfor, at jeg vilde gaae til hendes Mand som boede nest ved dem og see at faae ham overtalt at tage hende til Naade igien. Om Aftenen gik jeg og derhen, og fant ham paa Sengen imellem sine andre 2 Hustruer. Jeg spurte ham, hvor den tredie var? Han svarede: **Du har vel seet hende, hun har vel klaget meget over mig?** jeg svarede, at han havde handlet saa med hende, at hun nok havde Aarsage at klage. Han sagde: at han aldrig havde

været saa vreed hans Lifs-Tid, og at han nær hafde slaget hende ihiel. Aarsagen foregav han var denne: Han havde tvende gange befalet hende at bære nogle Skind bort, hvilket hun ikke vilde, dette saae han og igiennem Fingre med denne gang; Mens sagde han: da jeg i Gaar laae og diverterte mig med den anden Med-Hustrue, merket jeg at hun blev jaloux, hvorfor jeg bad hende legge sig ved min anden Siide, hvortil hun tiede stille, da jeg havde bedet hende nogle gange, blev hun gal og trampet i Sengen, saa at jeg tænkte Brædderne skulle brekke i mange Stykker, derpaa stod jeg op og tog hende ved Haaret og pryglet hende dygtig med et Reens-Dyrs Horn, og kastet hende saa ud igiennem Dørren. At hun bar Fortrydelse denne gang over at han holt af dend anden Med-Hustrue, var dette Hoved-Aarsagen: han havde saaledes ordineret det, at hans ægte Qvinde stedse skulde ligge hos hans ene Side, men hans Med-Hustruer skulde skiftes til hver sin Nat ved den anden Side, som ellers Maaden er hos de Grønlandske Polygami, og alle Dag-Caresser allene at høre dend første Kone til og ikke de Sidste, herimod havde han gaaet, hvorfore hun blev fortrydelig, helst Appetiten ikke falt paa hende selv.

Disse to Qvinder han nu havde hos sig, klaget og heftig over hendis onde Opførsel og Arrighed, hvilket altsammen jeg da vidtløftig besvaret, og sagde til sidst, at det var kun Lumpne og Cujonske Gemytter som slog deris Koner. Hvad skal man da giøre? spurte han, dersom jeg skieldis med dem, saa har de fleere Ord end jeg. Til Slutning sagde han: vil hun komme til mig igien, saa maa hun, vil hun ikke, saa henter jeg hende ikke. Dette lod jeg hende vide da jeg kom tilbage, som strax tog sin Søn ved Haanden, og gik til ham, men som han ikke vilde tale med hende, kom hun tilbage igien om Morgenen og bad

mig

mig at jeg vilde sige til ham, at han ikke maatte hente hende, hvilket hun ikke hafde nødig at bekymre sig for.

Den 7de var jeg med Kiøbmanden noget Norden for hvor de vare særdelis Agtpaagivende, hvad de hørte, saa at jeg Øyensynlig saae Angusinaks store Fremgang; thi de vare ligesaa begiærlige efter at høre mig, som der ellers pleje være naar der skal holdes de giækelige Lystigheder. Angusinak var og hos pessende paa og rettet alle dem som enten ikke vare andægtige nok eller ikke kunde svare som de burde, pægede og paa dem som vare de Beste. Da jeg ente min Tale siger en Kone til mig, at hun hafde Drømt at jeg skielte paa Hende, fordi hun hafde bedrevet hoer. Jeg svarede at det var forunderlig nok at hun kunde drømme saa accurat det som skulde skee; thi jeg var just komen for at tiltale hende derfor. Hun sagde: Jeg har ikke haft med nogen anden Mand at bestille med siden end min egen. Manden som sad hos os tied til ald den Snak, og smilede kun der ad. Dog er ikke enhver Grønlænder saa koldsindig; Men eendeel ligesaa Nidkier over deris Hustruer som i vore Lande. Da jeg vilde gaae ud kom de med Sælskind og vilde give mig fordi jeg skulde følge med dem til deris Huuse saasom de hafde smaa Børn, som de vilde have undervijste. Deres Gave afsloeg jeg, og gik saae med dem derhen, der var og den omtalte lille Pige som græd naar hun hørte om GUD, hvilket hun og nu giorde det første jeg begyndte at Tale til Hende; imidlertid tiede hun stille og saae paa mig. Jeg recommanderte hende til Slutning Angusinak, efterdi han var af deres Naboer. Derpaa gik jeg til den Qvinde som hafde dræbt sin Mand og hafde i Følge med mig over 100 Mennesker, der ville høre den Prædiken. Naboerne samledes og tilsammen, saa Huuset blev fuldt, og resten stod uden for og hørte til ved Vinduerne. Jeg skielte hende da ud det beste jeg kunde, hun begynte strax at græde og bad mig ikke nevne hans Navn, hun var bedrøved nok tilforn, hvortil de andre gav et Skraal fra sig, hvormed de beteignet at det var Løgn. De spurte mig om jeg ikke vilde at Matroserne skulde komme op og prygle hende brav af? Jeg

Jeg svarede: pryglen var alt for lidet, men hun burde miste hendes Liv ꝛc. Da jeg var gaaen ud siger hun til de andre; Jeg fortryder paa at jeg ikke toeg en Stok og sloeg ham i Panden med for hans skiden Mund. Hvortil de andre hafde svaret, at at min Kammerat Kiøbmanden da nok for Alvor hafde igien betalt hende.

Om Aftenen efter at de Gamle hafde lagt sig og jeg hafde holt Bøn for vores egne Folk og siden for vores Catechumeni og andre af deres Ungdom, bleve de hos mig noget ud paa Natten for og at høre hvorledes det stoed til i andre Lande, derpaa fortaalte jeg dem blant andet og om de Sorte. De spurte; ere de Sortere end vi? Jeg svarede at de vare hviide imod dem, thi de vare ligesom sortede med Sød, derover begynte Drengene at lee og sagde; det er vel! at der er nogen sortere end vi ere, det maa være et artigt forbrænt Folk helst naar de leer, og viiser Tender og sætter et par store Øyne op. Dette kunde et Fruentimmer ikke fordrage og sagde: I Smaae! leer ikke! tænker paa Enden. Derpaa bleve de stakkels Drenge saa nedslagne at de ikke kunde tale et Ord, førend jeg sagde at GUD har ingen Mißhag i at man leer, naar det ikke er over en Ting som er ond og syndlig *&c.*

Den 8de Var vi atter hos de andre Hedninger lengere Nord som og med Begiærlighed hørte Guds Ord, en af dem sagde saa: Det er vel en god Tale, men den fører Bedrøvelse med sig, da herpaa var svaret, siger en Qvinde: Udi dette Huus er bare got Folk, ingen Tyve, ingen Mordere, Heremestere, Trold-Folk eller Horer etc. Vi elsker allesammen Gud og vil gierne at lille Angusinak skal lære os, allene vi har saa liden Ihukommelse.

En

En siger til mig: Jeg har hørt at du var død forleden; men var det noget at døe af et lidet Hunde-Bid? jeg tankte du var et stærkt Menniske. Jeg svarede at jeg tænkte det samme; mens jeg merket at deris Lands-Luft var endnu stærkere, saa at jeg kunde føle at jeg blev et Aar slettere end et andet. Er da eders Land saa got sagde han? jeg svarede ja. Hand siger atter: men vore Folk døer dog de fleeste der kommer, hvorpaa jeg og gav ham Raison som fornøyed ham. Jeg ventet at han skulde have giort sig en Remarqve over dette Hunde-Bid at det var en Revance af den forhexede Hund paa Disco. Da jeg vilde til at gaae, spørger de mig, om det var mit Alvor, at vilde reyse hiem denne Sommer? der jeg bejaet det, siger de: Da vi for Alvor begynder at vil lære om Gud, og de Troende formeeris saa meget, saa vil du forlade os. Dette har og fleere sagt, og naar jeg har undskylt mig med min svage Helbred, har de svaret: GUd skal nok giøre dig stærk. Jeg svared, at just fordi jeg havde forladt mig paa det samme, derfore har jeg foruden de 7. Aar jeg var i Landet hos dem tilforn, nok været her 6. andre Aar, endog jeg var ikkun udgangen for 3de, derforuden saa vidste de nok, at jeg var færdig at blive blind hver Vinter. Dertil svarede de: Din Mund skader intet.

Jeg talte og her med dend Mand som i Vinter vilde indbilde sine Lands-Mænd at hand havde været i Havsens Dybhed og holt Compagnie med Fiskene, paa dette var han saa paastaaelig, at jeg troer han før havde ladet sig slaae ihiel, førend han havde fragaaet det, endog nogle loe ham ud, besynderlig da jeg til Slutning lod som jeg vilde lade ham siunke medens Vandet voxte som kun varede 6. Timer, saa kunde man af den korte Tid slutte om det andet var vist. Ja kom, sagde de andre, lader os binde en Steen om Beenene paa ham, mens han agted det ikke viidere end loe ad det tilsammen.

 Den

Om Aftenen talte nogle om Syndfloden, og begierte viidere Underretning; thi de havde ikke hørt andet af deris Lands-Mænd end at et stort Vand havde overvoxet det store Land. Derpaa fortaalte jeg dem den heele Sammenheng, og beviiste dem siden af Menniskens forunderlige Frelse at der absolut maatte være en GUd til; thi det er bekient baade for dem og os, at den heele Jord var under Vandet, og for dette kunde Menniskene aldrig have vidst at tage sig vare, dersom der ikke havde været en som kunde advaret dem derom, at de ikke alle skulde forgaae, hvilket ingen kunde viide uden den Allerviiseste, som vi kalder GUd. Jeg blev svaret, at det var troeligt nok; thi Menniskene kunde ikke viide sligt af sig selv, at Vandet skulde voxe derfor har GUd nok sagt dem det.

Den 9de Om Morgenen efterat jeg havde formanet vore Proselyter at blive ved som de havde begynt, og de andre at være flittige og agtpaagivende naar de hørte dem tale om Gud, forlod jeg dem over heele Jorden, og kiørte hiem igien.

Den 16de Var en Mand hos os som havde baade Moderen og hendis Datter til Ægte, hvilken Sidste havde en Søn med ham. Dette som hans egne Folk havde stor Afskye for og lastet allevegne, lod jeg ham og viide, efterat jeg havde sagt ham min Meening; men han smilet kun derad og sagde: misunder du mig? Da jeg talede viidere til ham at en af mine Hunde var skikkeligere end han var; thi hun vilde aldrig løbe med dend Hund som løb med hendis Moder. Hvortil Datteren svarede: han er verre end en Hund. Hende spurte jeg da, hvorfore hun ikke undflydde ham? Hun svarede, at hun havde saa giort, men han søgte hende strax op igien. De andre som stod hos sagde: Det er en underlig Sammenheng. Hun er hans Datter og hans Kone, han er hendis Fader og hendis Mand, Barnet er hans Datter og Datter-Datter, han igien er dets Fader og Mor-Fader etc.

Den 17de Glædet Angusinak mig atter med gode Tidender om deris Omvendelse. Da jeg spurte om han havde læst noget for den lille Pige som græd tilforne? Svarede han: **Hun græder endnu, jeg kand ikke tale med hende.** Om Afrenen tog jeg ham i sær til mig og lærte ham hvorledes han skulle omgaaes med hende. De havde og en liden Dreng hvis Nafn var Tullimak i Følge med sig paa 10. Aar, han sagde: at han var udsendt af hans Moder for at lære hos mig, og spurte om jeg ikke ville beholde ham til Sommeren. Begyndte derpaa at græde og tale saa bevægeligt at de hosstaaende ikke kunde holde sig for Graad, hvorfore jeg og efter Overlæg med Kiøbmanden tog ham an.

Ved Catechisationen om Aftenen, da jeg talte om Lazari Opstandelse fra de Døde, spurte een om han ikke fortaalte noget om det han havde hørt og seet? der jeg svarede: at derom var intet meldt, siger han: **det var en Taasse, saa havde man vidst hvordan der er i Himmelen.** Jeg svarede at Lazarus kunde ikke sige andet end en af Christi Tienere, nemlig: Paulus siden sagde: at han saae det som intet Øye har seet og intet Øre har hørt 2c.

22de Kiørte jeg hen til Jacobs Holmen hvor de lavede sig til at fare 2. Miile Sønden fore til et Assemblee, iblant dem var en Qvinde som roesede sig af sin Troe. Hende svarede jeg at jeg ikke tilfulde kunde være forsikret derom; thi jeg saae hende med største Begiærlighed at haste til denne naragtige Lystighed, hvorfore jeg tvifflede at hun hafde ladet see saa stor Lyst at komme til min Prædiken, dersom hun derom hafde bleven advaret. Dertil svarede hun: **Dette er og behageligt.**

Siden gik jeg lidet op paa Øen og spaserte med Angusinaks Morbroder. Han spurte mig blant andet, om han giftede sig, om da Vor HERRE ville elske ham ligesom nu? jeg svarede: at GUD selv har stiftet Ægteskab, derfor var det ikke Ondt; han siger:

 Den

Den som ret elsker GUD og tænker paa sit Endeligt, han kand aldrig være glad; Men naar jeg nu begynder at vil giffte mig saa bliver jeg Lystig og kaad og dermed fordervis de gode Tanker jeg er udi. Da jeg nu hafde besvaret dette siger han: Du maa raade for mit Giftermaal; Men jeg vil ikke have en Vantroe men en Troende.

Den 23de fortaalte een af vore Tilhængere mig, at efterdi han hafde ondt i Oynene, da hafde han faaet en Hex at løffte hans Hoved med Stokken: Maaden er uden tvifl anført i min Faders Journal. Da jeg nu ville til at straffe ham derfor, siger han: bie nu, lad mig først sætte et stykke til min Tale som skal giøre det Første godt. Derpaa forklarede han det saaledes: at han giorde det for at skræmme hende og aabenbare hendes Narrerie ꝛc.

Majus.

Den 2den Var jeg hos Naboerne Sønden for, der havde jeg en lang Dispute med en Mand som jeg havde en Fordring hos for Kiøbmanden, hvilken han ikke ville betale, og sagde: det laae ikke Magt paa, han kunde betale det til hans Herre selv, da jeg lod ham viide det ikke var Kiøbmandens eget, men hørte Skibet til som han oppasset. Kort sagt: Han ville ikke lade sig beveege dertil, forend jeg lod ham viide at samme Kiøbmand havde i Dag reddet hans Broder som var kiørt igiennem Iisen, og voved sig selv yderligen da han var nær omkommen. Dette giorde Kiøbmanden endog han hafde staalet fra ham, for faae Dage siden, i det samme kom Broderen hiem, og berømmet Kiøbmanden for den Omhue han haffde hafft for ham, hvilket udrettet saa meget hos ham, at han lovede Betalning.

Faderen til denne Mand berømmede sig af sin Troe frem før alle hans Naboer, og da en spurte hvor for man kunde ikke see GUD, svarede

svarede han: fordi vi ere Mennisker derfor kunde vi ikke see ham. Af det Svar blev han meere modig, da jeg sagde at det var ret talt; Men hans Giæster kunde ikke taale denne Selv-roes, dog tied de medens de vare inde; men saa snart de kom ud, siger de: troer du det han siger, meener du han er ikke anderledes end han taler? giv ham Forgifft ind at han kand døe, han kommer dog til Dievelen alligevel; thi han er en Trold-mand.

En spurte hvor Stiernerne vare om Sommeren? der han blev svaret, at Solen betog Stiernerne deres Skin, | kunde han ikke vel begribe det, endskiønt de andre sagde at de hafde tænkt det samme, førend jeg viisede ham hen til hans Lampe, som man neppe kunde see brænde, naar man var i den eene Ende af Huuset, efterdi den lyse Dag skinned ind rc. Imod Aftenen gik jeg hiem igien.

Den 3die Blev fortaalt fra Disco-Ejland at en Angekok hafde sagt at Hollænderne hafde skaaret Hovedet af Kiøbmanden Ferslef, forgangen Aar paa Hiem-rejsen, hans Siæl havde i Vinter været paa Disco Eyland, og kunde hverken finde Vejen til Himmelen eller sit Fæderneland, siden hun hafde mist sit Legeme i den aabne Søe og derover blev forvildet; De har og præsumeret at Siælen hafde Klæder paa og kunde røge Tobak, efterdi de kunde høre Fyrtøyet ringle i Lommerne naar den føer afstæd.

Den 7de Kom een til mig og siger, at efterdi det blev mig sagt alligevel, saa ville han heller selv sige det, at han havde budet en Skiorte ud til hvem af de andre Qvinder der ville ligge hos ham, hvorover hans egen Hustrue blev heftig vreed og skieldte paa ham. Dette kunde han ikke fordrage, dog tog han intet Gevehr; men med bare Næver banket hende af og spendte hende i Ryggen, hvor af hun endnu har meget ondt; men hun er bleven siden sagde han, een skiøn, mild, hurtig og nesttiestig Qvinde, alleene hun har ondt i Ryggen den Stakkel. Der jeg nu straffet

ham derfor, siger han: jeg er vandt med hende, og derfore kied af hende, saa jeg vil gierne have noget nyt.

Den 8de Vilde en gammel Mand indbilde mig, at han for faae Aar havde seet 3. nøgne Mennisker flyve over nogle Qvinder som sydde tælte-Skind, og at der kom en stærk Susen for i Vejen forend de kom, hvilke sagde han, nok vare Guds Tienere, nemlig, Englerne som du har fortaalt mig om.

Den 14de Da jeg var paa Nouk og en spurte naar vor Sabbaths-Dag indfalt, og han derpaa blev svaret, siger han: see kun til om vi ikke da faaer slemt Veir igien! der han blev anderleedes overbeviist af forrige Sabbath, og denne Tale var til Ende, fortaalte hand mig denne Fabel: At i gamle Dage var en stor Mand som havde Træer paa Hagen i stæden for Skiæg, og leved saa længe, at de hendøde Koner som han havde haft tiid efter anden, og vare begravne ved Siden af hverandre, vare saa mange, at han ikke kunde kaste over dem med en Steen. Til Slutning sagde han: blev han selv ikke seet meere, spurte derfor om det ikke var Gud?

Den 19de Kom Kiøbmanden med Jagten fra sin Vaar-Togt, og glædet mig atter med den gode Fremgang at vore Proselyter gior der Nord, dog havde een Piige som og stedse har været meget lærvillig at vide om Gud, ladet see een lætfærdig Geberde, hvilken da hun merkede at Kiøbmanden behagede det ikke, begyndte hun at græde, og spurte ham om han ville sige mig det, og da han sagde ja, satte hun sig atter need og græd en lang Tid. Da han ville reise gav hun ham en Hvette-Steen, fordi han skulle tie dermed.

Den 23de Kom en af vore Naboer til os og var heel bedrøvet. Efter at jeg længe havde fritted ham om Aarsagen, sagde han: At han var vreed paa sin Hustrue der havde for et par Strømper, ladet

det en anden Mand ligge hos sig, hvor fore han havde viist hende bort tillige med hendes Børn, og ey ville viide meere af hende at sige. Der han ville fare fra Landet, møder han sin Rival, som saaledes talte til ham: Din Kone er noget slem at faae Bugt med, dertil svarede han: nu kand du beholde hende? Den anden sagde: er du vreed for det? du kand jo ligge hos min Kone igien, hvilket han og ville efterlevet, men hun tog saa imod ham, at han maatte forlade hende, med sønderrevne Klæder og Stykker af Hænderne og Armene, som hun havde bidt og revet med Neglerne. Over denne Modstand maatte han tage til sin forrige Resolution og forlade sin Kone.

Der jeg nu for Børnenes skyld bad ham dog tage hende igien, helst siden hendes Galant havde undskyldt hende med Haardnakkenhed, siger han: Lad hende kun først et par Dage være bedrøvet, jeg vil med fri Villie forlade hende saa længe, paa det hun kand komme til hendes Forstand igien.

Den 24de Reiste jeg med Kiøbmanden til Maklyxout, hvor vi forblev til den 29.

Medens vi laae der blæste der et meget sterk Veir af N. W. som gav Grønlænderne Anleedning at tænke Dommedag var nær. Een Angekok ville de endelig at vi skulle forgive, saa som han var tillige Illiseetsok.

De vare meget fortrydelig over vore Skibers Udeblivelse, formedelst deres Vaahre bleve spildte og fordervede.

Den 31de Var een hos mig med et Amuletum om Hovedet med Krabbe Øyen udi, som Een havde indbildet ham, vare gode for svage Øyen, hvilket kand være liige saa troeligt, som at Rav Øren-Geheng kand curere for Hoved-Pine hos endeel af vore Fruentimmer.

Junius

Junius.

Den 6te Aflagde jeg en Visite til en Hexe-Mester, som havde sadt sit Telt et lidet Stokke fra Colonien. Da vi kom paa Tale om Dievelen, spurte jeg ham hvorledes han var skikket? siden han var en Søn af ham, og derfor best kiendte sin Fader. Saaledes kalder de hinanden naar de hexer. Hand svarede mig: at han var ikke større end en Finger, og Munden vendte op og ned. Jeg spurte om han havde seet ham? han svarede: at han plejed see ham i Mørket. Jeg spurte da hvorfor ikke de andre kunde see ham, som dog havde gode Øyen, og ikke var saa sur-øyet som han? dertil svarede han intet. Videre spurte jeg hvor han havde lært Sproget? han svarede af sig selv. Derpaa fortaalte jeg de andre Maaden som Angekok bruger at agere Tornarsuk og hvor baade jeg og deres egne Lands-Mænd har røbet deres Skielmstykker, han svarede: du lyver ikke.

Her maa jeg atter lidet melde om den idee Angekut har om Dievelen som er u-lige, thi ligesom denne sagde at han ikke var større end een Finger, saa siger andre han er meget stor, siger nogle han er u-dødelig, saa siger andre igien at han kand dræbes af een F . . . , som de meener er ligesom en Piil, med en sort og en hvid Fier paa. Derfor byder de strængeligen naar de skal Hexe at enhver passer paa sine posteriora; thi det gielder baade Hexemesternes og Dievelens Liv. Endeel siger han er ligesom en Biørn og naar han kun rører ved en Hund, saa døer dend. Andre igien tilskriver ham een anden Skikkelse som har ikkun en Arm: Ellers kalder de almindelig enhver Tornak en Tornarsuk.

Forommælte Angekok spurte mig fremdeeles: om jeg vidste noget om vore Skibe? hvortil jeg svarede nej, har du ikke hørt dem tale i Westen? spurte han: da jeg nu smiiled derad, siger han: troe kun ikke, jeg har hørt dem tale forleden West i Søen. Giv kun agt paa om de ikke kommer med første. De andre

dre svarede med Latter : Det var gode Øren.* Derpaa spurte de hvorfor Solen ikke blev hos dem stedse? jeg svarede : dersom Solen stedse holdte sig over de Nordre Lande, saa maatte de Søndre forgaae af Kulde, derfor har den viise GUD saa ordineret det at Landene alternatim bliver oplivede, som om Winteren ere ligesom Døde, og derved forskaffer saa vel Mennisker, som Beesterne deres Føde, forestillende dem og GUds Omsorg for dem som havde saa slet Land at de ikke kunde næres deraf, derfor hafde han laved det saa forunderlig, at Creaturerne fra det store Hav søgte til dem, ligesom efter en Ordre, da han kunde givet dem deres Føde i det vilde Hav, Saa har han skabt Tang ved Hav-bredden, hvortil et slags insect søger, efter dem igien Willinger og Hvalfiske, efter Willinger Sælhunde etc.

Den 7de Var den lille Drengs Moder hos mig, som jeg har talt om den 17. April, og efterdi hun nu skulle reise til Staaten-Houk, vilde hun have sin Søn igien ; Men som hun fornam at Sønnen ingen Lyst havde dertil, forlangede hun Betalning for ham, som hun og fik omtrent for et par Rixdaler, og da hun forlangede endnu meere, og jeg negtede det, siger hun : Vær ikke saa paaholden paa nogle Vahrer, det er ikke saa godt at faae Børn, som du meener. Jeg svarede: at hun ikke skulle være saa paaholden paa hendes Søn ; men unde vor HErre ham, siden hun ikke selv skiøttede derom, hvorimod hun protesterede og sagde, at hun troede hvad som blev talt til ham. Til Slutning lod hun sig dog overtale, og accorderede alleene at han een Nat maatte blive hos hende, hvilket jeg og tillod.

Den 12te Døbte jeg den Pige som er meldet om den 4. Dec. afgangne Aar, efter at hun fuldkommelig var underviist om hvad hun burde viide til Salighed.

En gammel Mand var og hos mig, og spurte om jeg havde talt noget til hans Søn ; thi han var bleven saa skikkelig og ærbødig

 for

for han, siden han var hos mig? jeg svarede ja, at jeg ikke kunde fordrage at Børn skulle spille Giek med Forældrene, som jeg havde seet naar jeg var hos dem. Han sagde: du er Tak-værdig, du er altid for Skikkelighed.

Een spurte og da han hørte om Moses om han blev uden tiltalte af GUD for Tavlerne han slog i sønder? sigende: Hand var noget dristig som fordervede Guds egen Skrift.

Angusinaks mindre Broder paa 6. à 7. Aar var og hos os, da jeg qvæstionerte ham, om hvad han havde lært af hans Broder, begyndte han at græde, og der jeg ville vide hvorfor, sagde han, at han var bange for Gud. Jeg svarede ham igien, at GUD var ikke forfærdelig imod dem som alvorlig søgte hām, og Gud havde ingen Mage i Kierlighed etc. Jeg er bange sagde han med en hikkende Stemme, fordi det jeg kand er ikkun smaa Støkker og Stumper af Guds Ord. Hvorpaa jeg da videre svarede ham til Fornøyelse og Opmuntring.

Den 20de Spurte en afdanket Angekok, om ikke vores Folk giorde Vind med deres Huer? Da jeg gav ham Giensvar herpaa, siger han: jeg har seet dem ofte vifte med Huerne mod den Kandt af Himmelen de ville have Vinden fra og den er kom̄en, da dette var atter besvaret, siger han: Vi har megen Blæst i dette Aar, bed Solen at hun holder op at blæse. Da jeg spurte om han meente Vinden kom fra Solen? sagde han at han vidste det ikke vist, men tænkte saa.

Angusinak var atter hos mig. Jeg spurte ham blant andet, om han havde læst noget for sin lille Broder? derpaa svarede han nu som forhen, at han ikke kunde underviise ham for Graad, og derfor tit maatte holde op.

For hans troelige Underviisning og Umage med hans Lands-Mænd, forærede jeg ham en liden Gave, hvormed han drog fornøyet hiem.

I Dag kom jeg og til Ende med ommelte Catechis: hvilken jeg dog ikke i alle Maader har kundet følge, men pessed den efter Grønl. Begreb. Desligeste hosføyet Morgen- og Aften-Bønner til hver Dag i Ugen.

Den 28de Omsider, blev vi Gud være lovet! glædet med Skib fra Fædernelandet, da vi nesten havde slaget det af Tankerne.

Julius.

Ligesom forrige Maaned endtes med Snee, saa begynder og denne.

Tre af vore Proselyter fortaalte mig at de havde siddet paa et Bierg og betragtet deres Lands-Mænds Siungen og Tantzen, og hvor fornøyede de vare, hvilket foraarsagede Bedrøvelse hos dem, som de gav tilkiende til nogle andre Qvinder som sad hos dem, af hvilke een sagde: see alle disse som hører Dievelen til, ach! at vi kunde lære om Gud, mon der ikkun være visse som skal debes? Disse samme glædet sig over, at en gammel Kierling var bleven til Løgner, saasom hun havde sagt til dem: at de forgiæves vented efter Skib, efterdi de vare forgaaen for længe siden.

Den 4de Fik jeg at høre; at 3. Angekut Sønden for havde høy lys Dag med en Skoesolle bunden for Øynene, løbet efter en Angiak, som de holdt fore var Aarsage at Lodderne, et Slags smaae Sild, ikke søgte op i Vandet at de kunde øses; Men holdt sig paa Dybet. Den eene af Angekut havde været saa forsigtig, at han havde stukket Hul for Øynene paa Sollen hvor han kunde see igiennem; Mens de andre toe faldt tit omkuld medens de løb ligesom i et Raserie at fange i Luften dette u-synlige Angiak. Den eene sagde de, fik omsider fat paa den og aad den op, dog ikke paa een gang, men Stykke for Stykke, saa at Hænderne vare gandske blodige, og skal der siden have indfaldet stort Fiskerie. Dette troede dog nogle, men andre samtykte at han maa have brugt en af de Maader jeg forestillede dem at det kunde skee paa.

Den 7de Lod Gud og det andet udskikkede Skib lykkelig indkomme paa Havnen, hvormed fuldte Herr Wedzel der allernaadigst var beskikket at løse mig af, hvorom jeg og blev af det høylovlige Missions Collegio tilskrevet. Da Grønlænderne som kom om Borde med os, hørte at der har været saa sterk Vinter i vore Lande, sagde de alle: at jeg var en Hexemestere, fordi jeg havde sagt det i Vinter. Det Første de spurte om, var om Kiøbmanden Ferslef levede? og der de det hørte, sagde de: Det er en stor Løgner den Hexemester paa Disco, som sagde at han var slagen ihiel af Handlerne, og at Sixlen inqvirerte efter Spek ved deres Huuse. Een sagde om mig til en anden: over saadan Hændelser bliver han ikke bedrøvet. Der de fik at høre, at Skipperen Fyneboe som førte Skibet var arresteret af Hollænderne i Vinter, der han kom i deres eget Land for at negotiere med dem, og at han efter Voris Konges Ordre maatte u-skad lades løs igien, sagde de til ham: Du er en dristig Karl, først tage Skibene fra dem, og siden fare til dem i deres eget Land, du har nok været Næseviis paa den store Herre Kongens Myndighed, som du nok vidste ville forsvare dig.

Den 16de Een Qvinde som havde synderlig Smag i vores Mad, siger til Arnarlak: Det maa være et herligt Land disse Folk haver, som giver saa god Føde af sig? Dertil svarede hun saaledes: Jeg tænker at Gud som haver vidst alting tilforn, og seet at det Land skulle beboes af Troende, hvilke ere hans Børn, og dem han elsker, derfor har han skabt saa godt Land til dem, ligesom Forældre give deres egne Børn det Beste; men efterdi dette Lands-Folk ikke kiender ham, saa har han ikke lavet det saa godt til for dem.

Den 17de Søndag, efter at Prædiken var endt, og jeg havde

de oplæst den i Aar ankomne Missionarii Herr Wedzels allernaadigst givne Kalds-Brev, hvorpaa nest forkyndet HErrens Velsignelse, blev sluttet med vor Kirke-Psalme: I JEsu Navn skal ald vor Gietning skee etc. Holdte jeg og en Prædiken for Grønlænderne saa vel for vore egne som en stor Deel Fremmede, som vare nærværende, hvor da vore Proselyter vare udi Stuen hos os; Men Hedningene i Mangel af Rum stode udē for Vinduerne, som vare aabne og med største Attention hørte paa; thi som i Dag trende Grønlandske Drenge, nemlig Angusinak, Tullimak, og Usorak som er af Anarsaks Slægt, om hvilken forher er meldet, skulle døbes, handlet jeg da i samme Grønlandske Prædiken om den Hellige Daabs Værdighed, Frugt og Nytte, samt dens rette Anvendelse og saliggiørende Brug. Efter denne Prædikken blev siunget paa Grønlandsk den Psalme: O JESU for din Piine rc. og derpaa traad til offentlig Examen med Baptizandis, hvilke efter at de til hosværendes største Glæde og Fornøjelse, med Andagt og megen Bodfærdighed hafde aflagt deres Christelige Bekiendelse, bleve i den Hellig Treefoldigheds Nafn, udi den hellige og høyværdige Daab deelagtig giorde.

Den 24de holdte jeg min Afskeeds Prædiken.

Den 31 Døbte jeg og Angusinaks Morbroder, som formedelst vigtige Forfald ej kunde komme, da de 3 nyelig ommelte bleve antagne. Han fik det Navn Jacob.

Ald naadens GUD, som har kaldet baade ham og de andre til sin ævige Herlighed i CHRISTO JESU, han fuldkommeligen bereede, styrke, bekræffte og grundfæste dem i den erkiendte Sandhed, til Salighed, Amen.

Hermed ender jeg da min Journal tillige med mit Missions-Embede udi Grønland, eftersom Skibet ligger Seiglfærdig, hvormed jeg i JESU Navn agter at repatriere.

Hvad Haab man kand giøre sig om Grønlændernes frugtbarlig Omvendelse, kand haves af den heele Journals Indhold. Jeg til-

staaer at jeg i Begyndelsen ligesaavel som mange andre, hafde slette Tanker herom, og intet Haab at noget Frugtbarlig hos dem kunde udrettes, for deres store Koldsindighed og Skiødesløshed i at give agt paa hvad man lærte dem; Men nu jeg eftertænker alle Ting, da bliver Skylden mesten vores egen; eftersom vi ikke tilforne har været i Stand paa en ret tydelig og eftertrykkelig Maade at forrestille dem de Guddommelige Sandheder. Sindets Gaver ere ikke saa slette hos dem at de jo, naar de blive cultiverede, kunde erhverve een Færdighed i at raisonnere om en Ting og den efter Fornuften at prøve og undersøge, helst naar den ved GUds Aand og hans Naade blev helliget og oplyst, som hist og her udi min Journal nok sees Spor udaf. Hvorfore ikke heller er at tvile, at den lille troes Gnist som findes hos eendel, jo i sin Tid skal komme til at brænde og saaledes skinne i de endnu Vantroendes Øyne, at GUD Fader i Himmelen ogsaa af dem omsider kand blive priset og æret. Intet mangler uden at de christelige Anstalter til Ungdommens Oplærelse og Opdragelse bliver sat i Verk, som nu Allernaadigst giort er, hvortil paa tvende Folkerige Stæder ved Jise-Fiorden er best Levlighed, naar en Præst med nogle Catecheter der kunde opholde sig &c.

Hvad glædelig Impression det har givet i de gamles Hierter, naar de har seet og hørt deres egen Ungdom, ofte smaa Børn at corrigere, Straffe og underviise dem, har jeg mangen Gang med Forundring og Glæde fornummet. Kortelig her er intet som kand sætte os i Tvil om dette Verks lykkelige Succes og Fortgang; thi her finder ikke Missionen saa mange Forhindringer som i Indien, hverken verslig Hensigt, som trang for Klæde og Føde beveger dem til at bliven Christne; thi deres Væsen og Levemaade er saaledes indrettet, og deres Land giver alt saa meget af sig at de i deres Eenfoldighed og U-skyldighed nok kand være fornøjet, og ej behøver meget, hvilket i Sandhed er en stor Fordeel. De som ere troende og omvente blant dem, tør ikke ved at frygte at de af de U-omvente skal blive forhadte foragtede og forfulte, men de langt merre Elskes og Æres af dem saasom Høy-oplyste og af GUD særdeeles benaadede og anseete.

Efter

Efter Ordre fra det høyloflige Missions Collegio har jeg været noget vidløftigere i denne min Journal end de forige, dog udelat de Reyser og Tog, hvor intet skrivværdigt har forefaldet, ikke heller meldet noget om vores ordinair Danske Guds Tieneste som Prædiken Chor-holden og Catechisation for Coloniets Folk, saasom Ting der ikke egentlig vedkommer Missionen. Ellers kan og vel noget iblant være passeret ved den Daglig Underviisning og Samtale med Grønlænderne, som jeg til Deels har glemt at annotere, og til Deels for mine Øynes Skrøbelighed ikke har kundet fatte i Pennen.

Augustus.

Den 4de Gik vi 4re Skibe udaf Christianshaabs Hafn, for igien i Jesu Nafn at fortsette Hiemreysen. Efter indstændig og uafladelig Begiæring af Pigen Arnarsak og dend lille Tullimax, maatte jeg endeligen lade dem følge med mig, saasom de Deels af Kiærlighed til mig, og Deel af Begiærlighed at ville see det Land og Folk, ved hvis Middel Gud havde sent dem sin Saliggiørende Kundskab, ikke vilde skilles ved mig. Hvor ugierne de øvrige Grønlændere ogsaa vilde miste mig, og hvor stor Kiærlighed de tilsammen havde til mig, kunde jeg nok fornemme deraf, at mange af dem ikke engang vilde være nærværende, da jeg foer om Borde; men gik bag Biergene, for ey at see mig forlade dem, andre igien erklærede sig, gierne at ville følge med, for at see mig vel kommen til mit Fæderneland igien. Saa enhver kan slutte med hvad Hiertelav jeg kunde skillis med dem. Det veed Gud at jeg foer gladere til Grønland end jeg forlod det; men min Beskaffenhed var saaledis, at jeg ikke uden min Helbreds gandske Forliis, kunde der lenger forblive, der til med saa havde Verket været lidt tient dermed, om jeg efter alle mine Kræfters Tilsættelse inden faae Aar, maatte vist endt mit Liv i Grønland; thi da havde de arme Grønlændere været berøvet ald den Nytte og Tieneste, som jeg nest Guds Bistand haaber i Fædernelandet at giøre dem, ved den hellige Skriftes og andre gudelige Bøgers Over-

sættelse til deris Opbyggelse. Ikke desmindre har jeg høylig Aarsage at prise GUD, som ikke har ladet mit Arbeide været forgieves iblant Grønlænderne; thi har end Landets haarde Clima borttaget noget af min Legemlig Helbred, saa glæder det mig dog, at andre ved Guds søde og salige Ord ere blevne Aandelig Helbrede: Gud give da sin rige Velsignelse til alt hvad som er plantet, saa at det ved idelig og ufortroden vanden af dem som ere og endnu herefter derhen vorder beskikkede, maatte nyde en rigelig Vext og herlig Fremgang.

Den 15de Havde vi Længden af Staten-Huch, som ligger paa 59. Grad.

Den 19de Havde vi ligeledis efter Giesning Længden af det i Kartet saa kaldede t verfonken Land van Bus, hvor fordum meenis at have været Land, saasom endnu gierne efter Søemænds Beretning, ved det sted falder Taage og haard Veir, ligeledis seis ogsaa der et Slags Fugle som kaldis Terner, der gierne holder sig hvor der er Land.

September.

Den 4de Fik vi at see en Sol-Ulle paa hver Siide af Solen, saa at det præsenterede sig ligesom at der var 3. Soler ved hin anden. Arnarsak fortaalte os herpaa, at naar sligt seis paa Himmelen, da siger Grønlænderen at Solen har sine Øren-Ringe paa, enten af Glæde at en Mands-Person er død, og det for det Had hun har til Maanen hendis Broder, eller og fordi et Pige-Barn er fød: naar der er Ring om Maanen siger de han har sin Hætte paa af Glæde at en Pige er død.

Arnarsak og Tullimak taler dagligen om, at de aldrig havde tenkt at Haved var saa stort; det samme sagde de, gav dem og Anledning at betenke Guds store Almagt, som kunde skabe saa meget af intet. De forundret sig og derover, at de saae det store Hav var

saa

ede for Chreature, da der dog ved deris Land altid fintis baade adskillige Dyr og Fugle, hvor af de atter kiendelig kunde see og merke Guds Forsyn for Menniskeen, at han ikke vilde de skulde lide Nød for Livets Underholdning.

Den 8de Bleve mine Grønlændere glade, da de fik at see to smaa Fugle at flyve om Skibet, hvor af de giorde sig den Slutning at vi ikke maatte være langt fra Landet. Og der jeg nu heraf tog Anledning at forestille dem Guds forunderlige Direction og Forsyn i det han forte disse og andre umælende Bester fra et langt bortliggende Land til et andet, skient de selv ingen Forstand havde at søge derhen, hvor de kunde faae deris Føde, svarede de: at de kunde nok settis i Parallel end voris Skipper; efterdi de kunde ligesaavel finde Land som han, og det foruden Compas.

Den 9de I Anledning af det at Luften saae ud til Torden-Veir, fortaalte Arnarlak, at hos hendis Folk var det Skik, at naar det Tordnet, saa henger de et lidet stykke Spek i Haaret paa Børnene, at de ikke skal miste deris Siæle.

Den 10de Fik vi ved Middags Tid Færöe at see.

Den 12te Om Morgenen passerte vi Hitland. Her sagde atter Grønlænderne, at dersom de ikke havde været forsikret om voris Forstand og Begreb paa Seylatzen, da havde de aldrig kunde troe at komme til Lands meere, men at vi maatte forvildes i Søen. Hvorfore der vi nu fik disse Øer i Sigte, syntis dem at det var best vi holte os til dem, sigende: foragter ikke de smaae Lande, de store ere uvisse. Om Natten der efter, da vi fik et meget haart Veir sagde Arnarsak: Gud vil hermed paaminde os at vi skal være flittige til at bede. Her kan kaadmundede Folk lære at blive spage og andægtige.

Naar der var stormende Veir saae de altid til Skipperens Ansigt om han var bange; thi de sagde til mig: vi frygter ikke forend vi

 forst

først seer at du er bange og siden Skipperen; thi bliver han bange da er der vist Farlighed paa Færde. I Førstningen vi kom til Skibs, og vi saae Søen bryde paa Skibet saa det knagede, tenkte vi at det gandske skulde splittes ad.

Den 17de Efterat vi lenge havde laveret W. for Nesset, og ey kunde avancere formedelst contrair Vind og Modstrøm, og voris stor-Seyl havde faaet et par Skiører eller Rifter, maatte vi søge indtil Landet, hvor over Grønl: bleve inderlige glade; men dend Glæde varede ikke lenge; thi de bleve 3. Dage derefter syge og gandske udslagne paa deris heele Legemer, hvorfor Arnarsak sagde: at hun havde landet til Leye; men Sygdommen fik hun nok til Eye. Der vi traade i Land, og en steds fik Tornebusker at see, siger hun: Dette er uden Tvil de slemme Træer som piinede min Herre.

Den 21de Var jeg med Grønlænderne udi Wandlöe Hoved Kirke, og hørte Sogne-Præsten der sammesteds Magister Tyrholm Catechisere for sin Ungdom, hvor jeg da ogsaa efter hans Forlangende fremkalte mine 2 Grønl. for Alteret, for i Meenighedens Paahør at lade den aflegge deris Trois Bekiendelse, efterat jeg først havde holt en liden Tale til dem udi det Grønlandske Sprog, takkende Gud for en lykkelig Reyse hid indtil. De bleve herpaa af Præsten anviist til alt hvad der kunde være baade til deris Fornøyelse og Opbyggelse, hvorved de glædet sig og bleve meget bestyrkede i det de saae og hørte, saasom det kom overeens med hvad de havde hørt i deris eget Land. Mag. Tyrholm giorde atter herpaa en Taksigelse til Gud, at han af udenlandske Hedninger endnu vilde hente sig Børn og samle sig en Kirke &c. hvor over mange af Meenigheden græd af Glæde og ønsked mange Velsignelser over den.

October.

Den 2den Lettet vi igien Anker og satte Coursen til Schagen.

Den

Den 3die Laae vi tilligemed over 50. andre Seylere udi stille Veir uden for Schagen og fik mod Aftenen god Vind; men som Fyren ikke lod sig see forend mod Midnat, endskiønt vi laae ikke en halv Miil fra den, kunde vi ikke fortsætte Reysen, hvor over Fyreren fik lige saa mange Forbandelser af Matroserne, som Grønlænderne fik Velsignelser i Norge.

Den 4de Ankret vi ved Hals udi Aalborg Fiord. Dette Land stod Grønlænderne bedre an end Norge; helst siden de fant sig noget bedre paa deres Helbred, og derfor sagde: Jylland læger os som Norge har giort syge. Dog maatte de siden udstaae en temelig Svaghed paa Sig. Severins Gaard; om hans og hans Folkes Artighed og Omhyggelighed for dem sagde de: vare vore Folk her, saa kunde de see at disse Fremmede for os, ere skikkelige, endskiønt de ikke har været i Grønland.

November

Alle Helgens Dag var jeg med dem i Dronninglunds Kirke, over hvilken Forsamling de syntis meget vel: sigende: her er en herlig Forsamling, mens herligere i Himmelen; efter Prædiken sang de paa deris Sprog tilligemed de andre: Mit Haab og Trost og all Tilliid etc. Og derpaa takket Gud, som havde fort dem til det foronskede Land, som de havde faaet deris Troe fra.

Den 8te Forlod vi igien Jylland og satte Seyl til Kiøbenhavn.

Den 10de Kastet vi Anker i Sundet, der forundrede de sig først meget over Slottet som de sagde var ligesom et Bierg; thi om om de havde seet sligt i deres Vanvittigheds Dage, havde de sagt, at Tornarsuk havde giort det: siden over de mange Skibe der laae; thi de tænkte at der var ingen fleere Skibe til end de som komme til Grønland.

Den 11de Mod Aftenen kom vi til Kiøbenhavn, her falt de atter i Forundring at saa mange Folk kunde være paa et Sted, og kunde

de ikke begribe hvorfra alle disse Mennisker fik deris Føde; thi de saae her ingen Sælhunde eller Hvalfiske etc. som i Grønland er deris meeste Spise.

Den 12te Eftersom Arnarsak var meget syg og inderlig forlanget at blive meddeelt det Hel. Nad. Sacramente, blev hun og dermed betient, hvor ved hun lod see sin sædvanlig Alvør og Andagt. Efter denne hellige Forretning spurte hun mig: om hun skulde tænke at denne Sygdom var hende umiddelbar sent af GUD; thi da kunde hun mest forsikre sig om hans Kiærlighed imod sig, eller at Luften og Landets Clima som hun ikke kunde taale, var Aarsag dertil; thi da meente hun at GUD ikke havde sin Direction derudi. Jeg førte hende derfor paa bedre Tanker, og viiste hende, at intet vederforis et Guds Barn at jo Gud har sin Haand der udi og ved sin Førsyn søger alting til deris Beste og Salighed. GUd naadeligen forleene at de Stakler kunde fuldkommeligen blive restituerede af deris paakomne Svaghed, forend de igien skal tage herfra, da vilde uden Tvil deris lykkelige Tilbagekomst til deris Folk og Fædernelaand udrette meget got, hvilket de og selv har sagt og giort mig Forsikring om, saa at hvad de for ikke har kundet priset og berømme Gud, det vilde de, naar GUd sente dem lykkeligen tilbage, af alle Kræfter beflitte sig paa at giøre, saa at Gud iligemaade ogsaa af de andre deris Vanvittige Landsmænd kunde æris prisis og berømmis.

December.

Den 24de Behaget hans Kongelig Majestet Allernaadigst at lade mig kalde til sig, tilligemed mine medbragte 2de Grølænder for at see dem i deres egen Dragt, saa og Allernaadigst at høre af mig Missionens Tilstand i Grønland, hvor han da, efter at jeg hafde givet Beretning om alle Ting, loed see sin Allernaadigste Fornøjelse, og hierteligen glædet sig derover at hans Allerchristeligste Intention,

var

var saa vidt vel udfalden og fremdeeles beste Haab til deres frugtbarlig Oplysning og Omvendelse.

Grønlænderne forundrede sig storlig over alt hvad de saae og hørte, Sigende: at de hafde vel haft prægtige Tanker derom tilforne; Men det var dog intet imod det de nu saae. Har en stor Herre paa Jorden saadan Herlighed, sagde Pigen, hvor herligt maae det da være hos GUD i Himmelen.

Om vores Nations Konster, og Forstand forundrede de sig iligemaade og sagde: at de kunde imitere alle deres Tanker, ɔ: giøre og fuldbringe alt hvad de med deres Tanker kunde opfinde. Sagde og fremdeeles: nu har vi seet den takværdige Herre, som u-beseet har sørget for at vi maatte i Ævigheden see GUD. Af det de saae at det naadige Herskab gav saa nøye Agt paa, der de hørte dem læse for Maden som dem allernaadigst blev given, sagde de siden til mig: Dersom vore Lands-Mænd saae saadan stor Herre med ligesaadan Ærbødighed som vi at tale med Over-Herren GUD, da vilde de uden Tvil tænke noget dybere derom. Der de iblant Domestiqverne saae en Morian, begyndte de at smile og sagde: Vi tænkte at vi vare grimme; men han er endnu grimmere, hvilket der det blev Morianen betydet, loe han, hvorfore de sagde: Lee kun! du er for smuk tilforn. Der vi omsider gik udaf For-gemakket, vente Arnarsak sig om til Ridderne og Dammerne og de Øvrige og sagde: Jeg tænker at komme til Himmelen, derfore efterdi jeg ikke seer Eder meere her paa Jorden, saa faar jeg Eder nok at see i Himmelen.

Der en Port-chaise engang blev baaren forbi, og en bad mig sporge dem, hvad de meente det var? svarede de: det er en lad Mand i et Foderal. Fruentimmerets store Fiskebeens Skiorter sige de, kand bruges til Telter. Den store U-lighed baade paa Ansigter og Vilkor, forundrer de sig over; thi Betlere seis ikke i deres Land: Hellers roser de det hoylig hos vores Folk, at de ikke spiller giæk med Fremmede, men omgaaes dem Venligen og Kiærligen.

At jeg har continueret med denne min Journal indtil Aarets Udgang, skeer fordi jeg har vildet indfore nogle af Gronlændernis Reflectioner om voris Land og Folk, og hvad forunderligt og usædvanligt dem her forekom. Dog er i forbigangne Aars Relationer meget Missionen u-vedkommende bleven indfort, som kunde have været udelat, dersom jeg havde vidst at det af min Fader til Trykken skulde bleven overleveret og saaledis kommet Publico for Oyne.



APPEN-

APPENDIX.

Jeg haver udi min forhen udgivne Grønlandske Relation meldet, at foruden Colonien Got-Haab paa 64. Gr. er og en Loge ved Nepisene paa 67. Gr. og efter den Høylovlige Sl. Konges, Kong FRIDERICH den IVdes Christelige Anordning og paa egen Kongel. Bekostning, oprettet 1729. Hvor hen Hr Ole Lange, som Missionair var Allernaadigst voceret og udsendt. Aaret efter, kom og Missionair Hr. Henrich Melzoug fra Got-Haab didhen for at være velbemelte Hr: Ole Lange assisterlig udi Missionens Tieneste. Hvad Begges Forretninger der sammesteds er angaaende, da haver jeg i bemeldte min Journal lidet der om meldet, af Aarsag, jeg hafde intet omstændeligt og efterrettelig fra de gode Mænd derom, forend nu, da mig, efter Begiær, af Vel-ærværdig Hr. Ole Lange blev communicered efterfølgende; hvilket jeg ikke heller kand forbigaa, ved denne Leylighed her at indføre, paa det den christelige Læsere maa faae at viide; at Guds Ord og paa det Stæd, saa længe Colonien der var ikke uden Frugt er bleven Hedningene forkyndet.

Foruden da, den sædvanlige Huus Visite, som skeede af dem begge til de i circumferencen boende Grønlænder, saa ofte som mueligt var, er og Særdeleshed af Hr. Ole Lange blevne døbte 3de Grønlændere; hvor om den mig af ham tilsendte Extract af hans Journal og holdende Ministerial-Bog saaledes formelder:

Anno 1731.

Den 24de Junÿ St. Hans Baptiste-Dag paa Nepisene efter offentlig Guds Tieneste og Forben bleve i JESU Navn, tvende Grønlænder. 1) Innuk, en fuldvoxer Mand, som var hos mig. 2) Aksekak, en fuldvoxen Mand, som var

var hos Hr: Capitain Landorph; 3) Avagmak en fremvoxen Dreng, som var hos Hr: Miltzoug, alle u gifte, efter at de i deres Sprog havde giort reede for den eenfoldige Catechismi Lærdom (hvorudi de tilforn af begge mine høy elskelige Colleger Herr Egede og Herr Miltzony vare befundne at være vel grundede (af mig til den hellige Daab antagne, hvorudi den Første blev kaldet Christian, den anden, efter hans egen Begiering, med samme Navn som hans Huusbonde, Jørgen Brodersen. Den tredie Carl, hvilket høyværdige Sacramente de antog med kiendelig Andagt, med Graad og Glæde; og dertil vare Vidner, foruden Raadet og Colonien, Cheferne og Folket af tvende Skibe Morianen og Charitas, saa og Fremmede fra tvende Engelske Skibe, udi Amarlume Havn beliggende, som den Dag besøgte vor Christelig Forsamling. GUd lade de nye Døbte blive i Christo JEsu indtil hans Ærefulde Aabenbarelses Dag.

Disse fornævnte døbte Grønlænder ere nu alle tre ved Døden afgangen. Den ene, nemlig Jørgen Brodersen, døde tillige andre fleere Grønlænder, som samme Aar 1731. fulte over med Fædernelands Skibene, efter Ankomsten til Kiøbenhavn udi Børne-Pokkerne. Den anden, nemlig Carl kom vel Aaret 1733. tilbage til Grønland igien, men som Smitten af Børne-Pokkerne, som han og havde haft, hengte endda i Legemet paa ham, befengte han og, imod Forhaabning, alle dem han kom til, og saa omsider døde selv. Den trede Christian skulde blevet hos mig, efter at Fædernelands Skibene vare bortgangne, men han stael sig hemmelig bort med nogle af hans Folk som vare komne Sønden fra, og foer Nord til Disco-Bugt, hvor hand siden giftede sig, men et Aars Tid eller to der efter, er ulykkeligen bleven

bleven borte til Søes. Hvordan hans Levnet og Forhold imidlertid haver været, veed jeg ikke til visse, saasom stedet, hvor han opholte sig er nesten 100. Miile fra Got-Haab. Men dette haver jeg dog siden hørt om ham: at hvor han kom, haver han talt om Gud, og hvad han haver hørt og lært hos os. Vist er det, at han havde stor Dristighed til at sige sine Lands-Mænd, hvad han syntes der ikke var anstendigt hos dem, saa man maa overlade Gud Dommen, angaaende hans Christendoms Alvorlighed siden man ikke kand dømme noget vist om hans indvortes Tilstand.

Følger endnu meere af Herr Ole Langes Journal.

Samme Aar den 17. Septembr. udi Schoutbynacht Hiortes Gaard beliggende paa Graae-Brødre Torv i Kiøbenhavn, blev en Grønlandsk voxen Pige Kajut, med deres Høyærværdigheders Herr Biscop Worm og Summi Theologi Herr Professor Steenbuch, deres Samtykke, efter hendes indstendige Forlengsel og Begiering, paa hendes syge Seng, efter at hun i sit Mødrene Maal, havde, saa vit hendes Svaghed tilløed hende, giort temmelig reede for Christendommens Fundamenter, efter vor Evangeliske Kirkes sande Lærdom, udi JEsu Navn af mig antagen til den hellige Daab, hvorudi hun bekom det Navn Christine Hedevig; til Vidner af hendes Daab og derved beviiste store Andagt, vare Mands-Faddere, som i det Grønlandske ere kyndige. Studiosus Povel Egede og Assistenten Jens Hiort, Derforuden Capitain Jörgen Landorph, Capit. Leut. Christian Friderich Mohrlen, Medicinæ Doctor, Christian Lodberg Friis; Af Fruentimmer, Frue Elisabeth Müller, Schoutbynacht Hiortes, Jomfrue Catharina Ingebor Zissenes. Foruden en mængde gode Christne, som med deres Forbønner hialp den Døbte. alt saaledes at være tilgaaet, er derpaa strax velbemelte deres Høy-ærværdigheder refereret.

Saa viidt af Hr: Ole Langes Journal mig tilsendt af d. 31. Januarij 1739.

At denne gode Mand og efter Ankomsten fra Grønland, da Verket stoed paa svage Been, og var nær at skulle bleven ophævet, har alvorlig taget sig Grønland an, ikke alleene med Allerunderdanigste Forestilling og Opmuntring til Hans Majest. Self, men end og andre ypperlige Mænd, som han veedste med deres Recommendation kunde tiene Verket, er mig noksom bevidst, og af andre siden min Ankomsk her, tilfulde forsikkret; Ja at han endnu tager Part udi Grønlands Velgaaende, vidner hans jevnlige Skrivelser til mig, og derfor uden Tvil, med andre Guds Børn, frembær dets Anliggende for GUD i sine Bønner, hvilke GUD bønhøre.

Betreffende Missionens Tilstand ved Colonien Gothaab efter min Afrejse fra Grønland 1736. Da kand den sees af sidsthiemkomne Missionarii Hr: Martin Ohnsorgs mig tilstillede Fortegnelse af den 5te Jul. 1740. af følgende Indhold:

Fortegnelse:

Paa de Grønlænder, som findes saa vel hos os paa Colonien, som og paa dem, som har boet i indeværende Vinter i nærværelsen af Colonien, tillige med hvorledes disse deres Tilstand er, og hvad Haab mand har om dem, og de Døbte børn:

Her paa Colonien findes efterfølgende:

1.) En gift Mand navnlig Povel, som er døbt af Hr: Hans Egede, og er temmelig bleven forandret, særdeles i dette Aar; han har en herlig Kundskab om GUD og hans Villie. Kand læse vel, baade Grønlandsk og Dansk, saa og skrive. Haabes og at samme med Troeskab og Fliid, som han og haver lovet mig, skal forrette sit Catechetiske Embede, hvilket ham i Aar af det høylovlige Missions Collegio er anbetroet.

2.) Kingab, ovenbemeldtes Kone, som ogsaa er døbt af Hr: Hans Egede, er et meget fromt og Eje got Menni-

ske

ske, har stor Lyst til at høre Guds Ord, og som jeg har erfaret, for sig selv tænker Guds Ord efter, som hun hører. Hun har lært temmelig vel at stave i denne Vinter.

3.) Hans, er og døbt af Hr: Egede, han har et got Vidnesbyrd af alle, saa og af mig, Guds Ord har han saa stor Lyst til, at han indbyrdes med sine Camerater taler der om, og beder af Hiertet til GUD. Han kand nu got læse i skrevne Bøger.

4.) Annariak, som har været her paa Colonien udi 2de Aar, har gior en velsignet Fremgang, baade i det hand temmelig got kand læse i skrevne Bøger, saa og i det han har erlanget en herlig Kundskab om Gud og hans Villie, hvilket han og ved den Hell. Aands Bistand lovede at efterkomme den 3. Jul. da han i den Hellig Tre-enigheds Navn blev døbt af Hr: Drachart og kaldet Isak. HErren sterke ham nu frem deeles og give ham at blive i sin Daabes Pagt, saa han herefter Dag fra Dag, maa forkynde hans Dyder, som haver kaldet ham fra Mørket til sit underlige Lys!

5.) Tairsak, som og i lige lang Tiid har været hos os paa Colonien, er en meget vittig, forstandig og lærvillig Dreng, og derfor i samme Tid har vel avanceret, saa han kand baade vel læse i skrevne Bøger, saa og har et temmelig got Begreb af den Saliggiørende Guds Kundskab, hvilket han har udviist i dette forbigangne Aar, ikke alleene at henge ham i Hiernen, men end og i Hiertet, i det han saa vel som ovenmeldte Isak, med Bøn og Paakaldelse til Gud af sit Hierte, og indbyrdes gudelig Samtale med sine Camerater, ofte har fundet sin Fornøjelse. Samme Dreng, til nærværendes store Opmuntring og Fornøjelse, aflagde d. 10. Jul. Dom. 4. p. Trinit. saa vel en smuk Prøve paa sin

Kundskab om Gud og hans hellige Villie, som og en offentlig Bekiendelse om sin dybe Fordervelse, Anger og Ruelse over sine Synder, og liden Tro til Gud og sin Frelsere JEsum Christum. Iligemaade tilkiende gav med stor Forlængsel, at vilde i den hellige Daab, efter JEsu egen Befalning, deelagtiggiøres, hvorfore jeg ogsaa, efter foregaaende Overhørelse og inderlig Bøn og Paakaldelse til Gud døbte ovenbemelte Tairsak i den Hellig Trefoldigheds Navn og kadte ham Morten. Den store Gud, han nu fremdeles hielpe og fortsætte det Gode jo meere og meere, som er begyndt i ham og de andre, paa det vi tilsammen, paa JEsu store Doms dag med Glæde maae see hver andre.

6.) Tugmak, En Grønlands Pige, døbt af Hr: Egede i hendes Barndom, er af gode naturlige Gaver, har derfor en temmelig god Kundskab om GUD, og lært i indeværende Vinter, lidet at læse i Danske Bøger; men er ej af saa got Gemytt. Hun er ellers temmelig lærvillig og meere stadig end tilforn.

7.) Toulo, en gl. Grønlands Pige, har været i nogle faae Aar her paa Colonien, og har ingen Lyst at være meere hos Hedningene, skiønt hende ofte er tilbudet, efter Grønlændernis viis, gode Conditioner. Jeg kand ej andet Vidnesbyrd give hende, end at hun jo ogsaa haver stor Lyst til at høre Guds Ord og at giemme det; men som Hun er temmelig vel til Aarene, kand hun ikke vel fatte en Ting; dog er hun redelig efter det lidet hun kand, og har ogsaa lært i Vinter vel at stave.

Disse 7. anførte ere de, som har været til denne Tid antagen ved Colonien. Til dem er nu siden Skibets Ankomst antagne 2de, en Pige, navnlig Kivgak, som indeværende Vinter har boet ved Hernhutterne. Hun er et meget got Menniske, har allereede en liden

Kundskab og er meget lærvillig. Dernæst en ung Dreng ved navn Kiviok, som i sin spæde Aar er døbt af Hr: Egede, i hvis Tid han var paa Colonien, men har nu i faae Aar været hos Hedningene. Og er nu da altsaa ved Colonien in alles 9 Personer.

Strax ved siden af Colonien har i forbigangne Vinter boe disse 2. Brødre, Epejok og SaKKe med deres Familier. Hos de Gamle, som dißverre, giengse er iblant Grønlænderne, har liden Lyst og Begiærlighed været til at høre Guds Ord, for de mange Superstitioner, som de saa stærk ere indtagne af. De Unge derimod kom offte til os i Vinter, som de plejede, og med Lyst antoeg vor Underviisning; men formedelst den store Sygdom, som de, saa vel som mange andre, falt udi, syntes den Lyst at forgaae dem, saa og den Fortroelighed, som de tilforne havde haft til os; Hvòr over de resolverte mod Foraaret at forlade os og drage Soer efter, hvilket ogsaa er skeed. Imidlertid fik de fleeste af dem en temmelig god Kundskab om Gud, Særdeles EpejuKs Eldste Søn, nemlig Kablunarta ik, og som han nu got kundelæse i Bogh, udskrev jeg til ham Saliggiørelsens Orden, adskillige Bønner og Psalmer, hvilke jeg gav ham med sig, med Formaning iidelig at læse det for sine Syskende, Paarørende og andre, hvilket han og lovede mig at efterkomme, saa og en anden Sommer at komme til os igien.

Ved det gl: Colonie 2de Miile herfra vare indeværende Vinter paa 2de Stæder Grønlænder. Ved det første Stæd boede idel Soerlændinger, Herren sammestæds var Ketingvoak; hos ham med ganske Familie fantes gandske liden Lyst til at høre Guds Ord, men slet ingen Alvorlighed til at eftertænke det samme. De andre der sammestæds, havde ey før i Vinter, hørt tale om GUD, og vare derfore gandske dumme og Vanvittige; dog fantes der hos dem tilsidst en slags Begiærlighed til at høre vor Tale, disse samme fik dog i nogle faa Ting nogen liden Kundskab om Guds Væsen, Skabelsen etc.

Ved det 2det Stæd, hvor der vare 2de Huuse, boede vor sædvanlige gamle Grønlændere. Herren sammestæds var Uiorak, eller Kobbe-Manden kaldet, med Fornøyelse var jeg altid paa dette sted, for de faaes Skyld, som vare begierlige efter at høre Guds Ord, i særdeles Anningait, Anga, ItuakeK og flere. I Almindelighed har vel mesten alle paa

dette Sted, en temmelig god Kundskab om Gud og hans Villie; efterdi de fra deris Barndom har hort tale der om, men ingen som disse ovenmelte Personer, finder jeg nogen ret Reedelighed eller Alvorlighed hos, langt mindre at de, i det lille de kand, soger at underviise deres smaa Born, eller andre hos dem værende, hvilket jeg dog i indeværende Vinter, med storste Fornoyelse har fundet hos disse.

Sammesteds fantes endeel Dobte, endeel Udobte.

De Dobte vare disse:

Kipisuma, som nu er gift. Tigsarluk en herlig og vittig Dreng. Kiviok. Neusena. Koak.

Udi Baals Revier 2de Miile fra Colonien boede og Gronlænder paa 2de Stæder i indeværende Vinter. Ved det nærmiste Stæd, hvor der var et Huus, boede Utak, med hans 2de Svogre; disse vare de Beste paa dette Stæd, og som meest havde Lyst til at hore GUds Ord. Samme Utak, har i sær en stor Kundskab om GUD, og kand herligen tale om hans Sandheder; men som mig synes, saa er Nærings-Sorg det, som holder ham oppe, at han ikke ret kan bryde igiennem, u-anseet han visselig har hafft og endnu haver mange Rorelser af Gud; GUd hielpe ham og giore ham retskaffen for sig. I samme Huus fantes faae unge, men meget lærvillige og haver en smuk Kundskab om GUD.

De Dobte sammestæds ere disse:

Auiok [2de skionne Drenge.
Niakone [
Angane.

Ved det længst bortliggende Stæd i samme Baals Rivier, vare 2de Huuse. De samme vare i indeværende Vinter ikke meget for at hore Guds Ord, især sagde en gammel Mand, navnlig Irsituak, engang til mig i Foraaret, at jeg nu intet skulle agte dem, men de Unge kunde og maatte jeg vel læse for, saa tid og ofte som jeg vilde og lystede.

I samme 2de Huuse fantes en heel hob Born, som alle vare meget lærvillige.

De Dobte sammestæds vare disse:

Utsungisok. Tukliuna.
Amuatilik. Kina.

Disse

Disse Døbte, saa vel som de U-døbte paa samme Stæd ere meget herlige og har en meget smukt Kundskab om GUD, og har stor Lyst til at underviises, hvorfore baade jeg og Hr: Drachart, med Lyst har indfundet os hos dem, saa tit vi har kundet, men ej saa tit vi gierne har vildet og ønsket, for den Glæde og Fornøyelse vi har hafft af dem.

Nok et Døbt Pige Barn har i Vinter med sin Moder boet hos Hern-Hutterne, Tupernane kaldet, som i samme Tiid fik en liden Kundskab om GUD og lærte lit at stave.

Disse her anførte ere altsaa de døbte Børn, som i nest forbigangne Vinter haver været i nærnærelsen af Colonien og ere bleven underviiste; Nogle faae døbte Børn findes endnu tilbage paa Optegnelsen, som Hr: Egede efterloed mig, men en er vist, om ikke fleere ved Døden afgangen. De andre har jeg seet nogle af, og en og anden gang underviist dem om GUD; men nogle faae ere der, som jeg ej har seet og talt med i de 6. Aar jeg har været her i Grønland. Dette er altsaa det, som jeg i Sandfærdighed, kand skrive og vidne, saa vel om de Grønlændere, som ere paa Colonien, som i nærværelsen af Colonien, og saaledes ere deres Tilstand.

Den store og gode GUD han nu og alle Tider velsigne disse arme vanvittige Hedninge, og give selv Vext til sit Ords Sæd, som i disse forbigangne Aar er udsaaet iblant dem, at det som teigner sig, Gud være lovet! hist og her, hos endeel allereede ligesom at udspiire, maa og til sin Tid blomstres, og saa til sidst bære megen herlig og overflødig Frugt! Ja han selv, som bød Lyset skinne frem af Mørket, han skinne selv udi deres Hierter til sin herligheds Kundskabs Oplysning i JESU CHRISTI Aasiun.

Colonien Got-Haab
d. 5. *Julij* 1740.

af

MARTIN OHNSORG
Missionair

For uden ovenmelte ere og af de Tyske Hernhuttteske Brodre, som opholde sig i Grønland, 1739. døbte en Familie, nemlig en Mand med hans Kone og 2de Børn, som for en Vinter boede i nærværelsen hos dem; og af dem vare blevne underviiste.

Saaledes som i alt for er meldt, befindes da den Grønlandske Missions Tilstand i nærværende Tid, hvilken man nest den Allerhøjestes Bistand og forleente Velsignelse, vil haabe, herefter skal endda faae en lykeligere Fortgang, siden Allernaadigst er Foranstaltet, at foruden de to Præster og 2de Catecheter som nu ere paa hver Colonie, ogsaa en Skole af 20 à 24. Grønlandske Børn, skal oprettes, for at have et Seminarium, hvoraf tid efter anden, kand tages de som ere beqvemme at bruges til Catecheter og Med-arbejdere i denne HErrens Gierning. GUD af Naade for JEsu skyld, fremdeeles fremme og forøge dette Verk til sit u-dødelig Navns ære og de arme vankundige Menniskers sande Oplysning og Omvendelse!

AMEN.

